

μεταφυσικά ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Βαρλάμης

2012-2016

μνήμη Ευθυμίου Βαρλάμη

συλλογή: «Μότσαρτ - Ο Μυστικός Κήπος» -2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΕΛΙΔΑ
A. Μεταφυσικά ποιήματα	6-130
B. Για τα Μεταφυσικά Ποιήματα του Ε. Βαρλάμη	132
Αντώνης Μπιτσιάνης	133
Λένα Αραμπατζίδου	141
Γ. «Αναμέτρηση»	155

Πίνακες και γραφιστικά σχέδια

συλλογή: "Μότσαρτ - Η Τέχνη της Πίστης"	4
συλλογή: "Το Άγιον Όρος"	20
συλλογή: "Το Άγνωστο Σύμπαν"	28
συλλογή: "Ο Χριστός Σήμερα"	33
συλλογή: "Ο Χριστός Σήμερα"	44
συλλογή: "Αλέξανδρος 2000"	53
συλλογή: "Τα Βουνά της Πατρίδας μου", Βέρμιον	60
συλλογή: "Μάνα, η Δύναμη της Αγάπης"	64
σχέδιο σε χαρτί	78
σχέδιο σε χαρτί	91
σχέδιο σε χαρτί	115
συλλογή: "Αποκάλυψη και Περιβάλλον"	124
σχέδιο σε χαρτί	131

Είπες να μας πάρει ο στρόβιλος
με άπειρα στριφογυρίσματα
και να μας πάει
στο πιο ψηλό σύννεφο.

Είπες να παρατήσουμε τα λόγια
και να μιλάμε μια άγνωστη γλώσσα,
γεμάτη αινίγματα και γρίφους
και όλα ακατανόητα.

Είπες να πετάμε πάνω από τα άστρα
σε 'κείνα τα λιβάδια
που δε μαραίνονται ποτέ τα δέντρα και οι παπαρούνες,
γεμάτα κρύσταλλα αιωρούμενα.

Είπες αυτός είναι
ο άγιος τόπος της αλήθειας
δίχως αρχή και τέλος, άναρχος,
γεμάτος με πυγολαμπίδες.

Σαν ψάρια στο βυθό
τα σμήνη των πουλιών
από τα ψηλά στα χαμηλά και πέρα,
με μια κούνια απέραντη, ουράνια.

Είπες να μη χωρίσουμε ποτέ,
να σμίξουμε με τα πουλιά, με τις πυγολαμπίδες,
σε ανεβοκατεβάσματα
στο σύμπαν μια και μια στη γη.

Πρώτα το μεγάλο τύμπανο σα δίλαβο καζάνι,
με της ανάσας το ρυθμό, αργά-αργά,
βήμα προς βήμα μαζί με τη μονόχορδη κιθάρα.
Μια η χορδή και μια το τύμπανο, εναλλάξ,
ένα κι ένα, σούστα και στροφή,
τα χέρια σταυρωμένα.

Κι ύστερα,
σαν το βαθύ ρυάκι που πέφτει από ψηλά,
σαν καταρράκτης με βρόντο
κι έναν ασταμάτητο ρυθμό.

Δύο άνδρες, μισόγυμνοι,
κρατούν το μέγα τύμπανο
και το ανεβάζουν στην κορφή
με χαμηλωμένο χτύπο,
που σιγοσβήνει μακριά, σαν ηχώ.

Ο ήλιος καίει τους πανάρχαιους βράχους
και μια σπαρακτική κραυγή
σχίζει τον ουρανό στα δυο,
μαυρίζει πυρακτωμένος.

Η μονόχορδη κιθάρα με το μέγα τύμπανο,
κατρακυλούν θεόρατα, ατέλειωτα, ασταμάτητα,
τα βογγητά του σύμπαντος
που σπαράζουν όλες τις καρδιές των θνητών.
Τετέλεσται...

Σε βλέπω ατάραχη και τρομάζω με την ήρεμη ματιά σου.
Δίχως την παραμικρή υπεροψία,
μικρή μητέρα, κοιτάς κατευθείαν στην ψυχή μου
και είμαι ανίκανος μια λέξη να προφέρω,
παράλυτος, μαρμαρωμένος.
Τέλειωσαν οι λέξεις και τα λόγια μου.

Τώρα τα πουλιά γυρίζουν απ' την Αφρική
όλα μαζί, ατέλειωτα σμήνη
και ανάμεσά τους άγγελοι μικροί.
Και συ βαστάς αυτή την ακινησία
σ' έναν άγνωστο κόσμο, σε μια άγνωστη ήπειρο,
δίχως φόβο, μ' ένα μικρό, πολύ μικρό χαμόγελο.

Και η ματιά σου τρυπάει τα μάτια μου
και πάει κατευθείαν στο κέντρο του ήλιου,
μικρή μου μάνα, δίχως το πριν και το τώρα και το μετά,
ακίνητη για πάντα.
Και όλα τα αστέρια κουδουνίζουν και αναβοσβήνουν
γύρω από τη σιωπή σου, γύρω από το γλυκό σου το χαμόγελο.

Τι θέλεις από μένα, ρώτησες τραγουδιστά, γελώντας.
Όχι από σένα, μαζί με σένα
θέλω όλα τα αδύνατα, τα ασύλληπτα,
όλα τα αόρατα να τα κάνω δυνατά και ορατά.

Θέλω να αλλάξω την παθιασμένη τροχιά του σύμπαντος,
θέλω να πω στον ήλιο να στέλνει
μαζί με το φως και τη ζέστη
καλοσύνη και αγάπη στους κόσμους.
Να στέλνει πνεύμα και ιδέες και ευγνωμοσύνη.

Άφησέ με να ζήσω αυτά τα όνειρα
και πίστεψέ με, θέλω να το δαμάσω αυτό το σύμπαν
να στέλνει κύματα και ακτίνες της αγάπης, της πίστης, της ειρήνης.
Θέλω να πω στα αστέρια να μας γράφουν
μηνύματα φωτεινά τη νύχτα και προσευχές.
Να αναβοσβήνουν και να φωτίζουν μονοπάτια του καλού.

Να γιατί θέλω να μένω πάντα στη γη,
γιατί εσύ είσαι ο καταλύτης μου,
τα πρωτόνια και τα νετρόνια της ατομικής ζωής μου.
Γιατί μόνο από τη χάρη τη δική σου,
μόνο με τη χάρη και την ομορφιά σου,
λυγίζουν και χαμηλώνουν τα αστέρια
και κάνουν όλο το σύμπαν να λάμπει από καλοσύνη και αγάπη,
μικρή μου αγάπη.

Σήμερα βλέπω μέσα στα μάτια σου.
Κι ενώ είσαι δίπλα μου, τόσο κοντά μου,
σε χάνω την άλλη στιγμή, τόσο μακριά.
Και αναρωτιέμαι πόσο κρατάει το τώρα;
πόσες στιγμές αντέχει;

Θυμάμαι το μικρό πράσινο ποτάμι
και τα τρεμουλιαστά πλατανόφυλλα
και ξαφνικά μια φούντα σπίθες, χίλια αστέρια,
ξεπηδούν από τις κόρες των ματιών σου
και θαμπώνουν το νου.

Είμαι δημιούργημά σου, λες,
εσύ με έπλασες,
είμαι η δικιά σου ζωντανή ιδέα.
Και τόση καλοσύνη και τόση αγάπη
σαν του Χριστού την ομιλία:

“Μακάριοι οι πραείς”.
Μακάριοι αυτοί που μας θυμίζουν
τον ερχομό του μέγα μας Δασκάλου.
Με φίλησες με μητρική στοργή
μέσα στο βάθος της ψυχής μου

και με θύμησες το τάμα μου
να μαθαίνω να αγαπώ
δίχως να περιμένω και να μετρώ.
Μη με παρατάς αυτή την ώρα
στο μάθημα της Αγάπης.

Πάλι σε βρήκα με την ψυχή σου ανοιχτή
να ανοίγεις νέους δρόμους,
άγνωμους, αναπάντεχους και αγνώριμους,
να βρούμε μαζί τη μαγική μας πόλη
πάνω στην κρυσταλλένια πλαγιά
στους ασημένιους λόφους,
που είναι χτισμένη για εμάς, άφθαρτη, αιώνια,
την πατρίδα των δυο ψυχών μας,

Από εκεί που ξεκινούσαν τα δικά μας όνειρα,
τα παράξενα, με τα ολοδιάφανα παλάτια της αγάπης,
με νοσταλγίες και πόθους.
Μικρή μητέρα σου αραδιάζω τα λάφυρα
από την Ανατολή και το Νοτιά,
γεμάτα ήλιο πυκνό σα μέλι,
αέρινες εικόνες μέσα στη φωτιά
και στον καπνό της θυσίας.

Στριφογουρίζουνε τα αστέρια
και αμέτρητα τα ψάρια, τα πουλιά,
διαλύονται και χάνονται και φεύγουν.
Και γυρίζουν σα λαβύρινθοι στη μικρή μας πολιτεία,
που μόνο δυο βελούδινες κόκκινες πολυθρόνες
έμειναν στην κεντρική της την πλατεία
μια για μένα και μια για σένα,
δίχως εντολές, δίχως προσχήματα.

Όσο κι αν αλλάζουν οι καιροί,
τίποτα δεν αλλάζει στη ζωή.
Οι καιροί είναι ανθρώπινοι κι η ζωή,
η ζωή είναι του Θεού, αθάνατη.

Όσο κι αν αλλάζουν οι καιροί,
η καρδιά της ζωής ποτέ δε σταματάει.
Η αγάπη είναι η ζωή
και ζωή δίχως αγάπη δεν υπάρχει.

Όσο κι αν αλλάζουν οι καιροί
η δική μου η αγάπη δεν αλλάζει ποτέ.
Όχι, δεν αλλάζει ποτέ και δεν τελειώνει γιατί,
γιατί είναι αθάνατη σαν τη ζωή.

Όσο κι αν αλλάζουν οι καιροί
και φύγεις μακριά σε άλλους τόπους,
η δική μου η αγάπη
δεν θα σβήσει ποτέ.

Και τι με νοιάζουν οι καιροί,
κι ας αλλάζουνε και φεύγουν,
κι ας φύγουμε κι απ' τη ζωή,
τη δική μου την αγάπη κανένας
να την κλέψει δε μπορεί γιατί,

γιατί έγινε πνεύμα
και σφήνωσε στο καρδιοκτύπι
της αθάνατης ψυχής μου.
Τι κι αν αλλάζουν οι καιροί.

Θέλεις να διπλασιάσεις τη ζωή μου, είπες,
να γίνω άνθρωπος του σύμπαντος στα χέρια σου,
να χαλαρώσεις την ψυχή σου με μυριάδες χρώματα, είπες,
και μυρωδιές και ήχους από τα μακρινά τα αστέρια.

Γίνε ένα με το σύμπαν,
πάρε ανάσα, γαλαξίες και πλανήτες
και παράτησε για πάντα, είπες,
αυτή τη ζωή σου πάνω στη γη.

Βάλε κι άλλη ζωή στη ζωή σου
και τη μικρή στιγμή
κάν' την μεγάλη, είπες,
τόση κι άλλη τόση.

Σβήσε κάθε μνήμη στο μυαλό σου.
μίκραινει όσο μπορείς,
μίκραινει κι άσε τη ζωή στο χάος, είπες.
Μάθε να πετάς στα ουράνια.

Γέννα, θάνατος, ανάσα,
όλα ένα κι ένα,
ούτε αρχή κι ούτε τέλος, είπες,
όλα ένα γίνονται για πάντα.

Σου αφήνω δώρο την ψυχή μου στα χέρια σου για πάντα, είπες
κι άσ' την να πετάξει σαν το πουλί
για να δει κι άλλη ζωή.
Τη ζωή μου και τη ζωή σου.

Σβήνεις τα γράμματα της κιμωλίας
στο μαυροπίνακα του παιδιού,
κλείνεις τις πόρτες και γυρίζεις τα κλειδιά.
Σβήνεις τα ίχνη, σβήνεις τις μνήμες,
θαμπώνεις τις εικόνες, θολώνεις την ομορφιά σου.

Αστείρευτη πηγή,
λάμπεις ανέσπερο φως, γάργαρη αλήθεια.
Δώσε μου μόνο μια γαλαζοπράσινη στιγμή
να βλαστήσουν οι κοραλλένιες ρίζες μου
στο μαύρο σύμπαντο,

Να βλαστήσουν αμπελόφυλλα
στο μυρωδάτο δέντρο μου,
να μεγαλώνει, να μεγαλώνει,
να σκεπάζει για πάντα,
τα σύμπαντα, τα πάντα.

Θυμάσαι την Κατάνια;
Μύριζε ναφθαλίνη κι εσύ χαμογελούσες.
Ω, Magna Grecia! ω, Σικελία!
η μυρωδιά του Ελληνισμού.

Η γερασμένη κυρία έλαμψε αγέρωχη.
Είμαι Ελληνίδα, από την Καλάμπρια, είπε.
Είμαι η θεία σου Ευρυδίκη
η τελευταία από τους δικούς μας.

Μετά άνοιξε μια καρυδένια ντουλάπα
και έφερε μια κασετίνα ασημένια.
Να, το φιλντισένιο πινέλο της βασίλισσας
από την ουρά μιας τίγρης,

από την καλομάνα στη μάνα
και από μάνα στην κόρη.
Μάνα, παραμάνα, μάνα,
ίσα με τα χέρια τα δικά μου.

Εσύ, σα σαστισμένη μαρμάρινη μικρή θεά,
μουρμούριζες σιγανά:
Θεία Ευρυδίκη,
θεία μου παλιά!

Με χείδευες, με μιλούσες,
με φιλούσες,
με ρωτούσες
πώς ωριμάζει η αγάπη;

Με το θαύμα,
με τη φλόγα ενός κεριού,
με ένα ποτήρι δροσερό νερό
από τις πηγές του Ιλισσού;

Αγάπη που ωριμάζει,
σκάει σα ρόδι.
Με χίλια δυο αλεξίπτωτα
σκορπίζει στο βοριά

και φυτεύει σ' άγνωστα λημέρια
να μπουμπουκιάσουν και να λάμψουν
μια νύχτα άγνωστη μυριάδες,
μυριάδες, πυγολαμπίδες.

Μισοκαμμένο κέλυφος, σκληρό,
άδεια ψυχή, κούφια,
στα σωθικά της καστανόχωμα αφράτο.
Έτρεμες σα μανιτάρι
που ξεφυτρώνει με αστραπές και κεραυνούς
σα φωτοβολίδες στην πλαγιά.

Είναι αστέρια που πέφτουν, είπες.
Η θάλασσα μούγκριζε, τα κύματα αφρισμένα.
Στο μαυροκόκκινο κορμό
ανέτειλλε ένας ξανθός ήλιος σα φλόγα,
μια φωτιά σαν το μαγεμένο πουλί,
που γύριζε στην παλιά του τη φωλιά.

Με γλυκιά φωνή,
χέρια με χέρια, μάτια με μάτια
χείλη με χείλη, ψυχή με ψυχή,
και όλη η πλάση σιγομουρμούριζε σιωπή.
Αγάπη μου μικρή,
αγάπη μου μεγάλη

Ζωή βουβή κι αμίλητη,
με τα σημάδια, τα ορόσημα:
είσοδος, έξοδος.
Το κόκκινο περιστέρι φέρνει
το κλαδί της ειρήνης στο ράμφος,
το τέλος του κατακλυσμού
στα καμπαναριά του Εσπερινού.

Αμίλητη η πέτρινη εκκλησία
λυγίζει το κορμί της σαν κερι,
σα θυμίαμα.
Άκου τους μυστικούς ήχους.
Μην ξεκόβεις.
Κράτα μέσα σου αυτή
την πρώτη στιγμή.

Με φωνάζουν αχθοφόρο των ψυχών.
Ψυχοπομπός είναι το πραγματικό μου όνομα,
έτσι με βάφτισαν.
Μαζεύω και μοιράζω ψυχές.

Από τα παιδικά μου χρόνια
μάθαινα να διαβάζω τις ψυχές.
Τι κρύβουνε και φανερώνουν,
ποια γλώσσα μιλάνε και μας μουρμουρίζουν.

Οι ψυχές είναι βουβές,
αυτό έμαθα στο πρώτο μάθημα.
Όταν μιλάνε οι ψυχές
έχουν μια φωνή χωρίς παλμούς του αιθέρα.

Δεν ακούγεται σε αυτιά ανθρώπινα
η φωνή της ψυχής. Είναι άφωνη
και περνάει σαν πυρακτωμένο σίδηρο
μέσα απ' όλες τις ψυχές.

Όταν μιλάει μια ψυχή,
γίνεται σιγή
και όλες οι ψυχές ακούνε.
Η ψυχή δεν ξέρει ούτε λέξεις, ούτε σκέψεις,

μόνο ένα πόθο έχει:
Να κουδουνίσει στο σύμπαν την αγάπη
με τα μυστικά της κανάλια,
κανάλια θεϊκά υπερκόσμια

Σήμερα σε φέρνω σαν αχθοφόρος την ψυχή μου.
Σήμερα ήρθα να φιλήσω την ψυχή σου,
ήρθα να την προσκυνήσω,
μπροστά να γονατίσω, αγάπη μου μικρή.

Πόσες φορές λιγοψύχησα με την ανθρώπινη αγάπη.
Πόσες φορές μετάνοιωσα
που στράφηκα άπραγος, ανάπηρος,
όταν μπήκες σα σίφουνας άξαφνα με ορμή.

Ό,τι είχα και δεν είχα στα δώρισα
νικημένος στη ζωή μου.
Με νίκησαν τα μάτια, τα χείλη της φιλοξενίας,
το σώμα, η φωνή σου.

Τίποτε δεν κράτησα γι' ασφάλεια.
Και εσύ αγέρωχη με τα στρογγυλά στήθια,
σα μάγισσα γοργόνα στην πρύμνη μου μπροστά,
μια ζωντανή κατάρρα,

Όσο νοσταλγείς και με ποθείς, τραγούδαγες,
θα νοιώθεις πόνο αγιάτρευτο
και αν με αγγίξεις χάνεται
και χάνεσαι και συ για πάντα.

Τώρα δε μένει τίποτε,
μια σφικταγκαλιά μόνο μια φορά
και ας καθώ μαζί σου στο γαλάζιο βυθό του ουρανού,
μικρή μου αγάπη, αγάπη μου μικρή.

Πάλι μαζί σου μιλάει η ψυχή μου
την αλήθεια, τη μόνη, τη μεγάλη.
Η αλήθεια της ψυχής είναι του Θεού.
Ο Θεός μας είναι η αλήθεια.

Έλα να σε πάρω μια μέρα μαζί μου
να σε συστήσω στο μεγάλο Θεό.
Μπήκαμε στην ασπρισμένη κάμαρα αμίλητοι κι οι δυο.
Εδώ μένει ο Θεός;
σ' αυτό το χαμηλό δωμάτιο; ρώτησες.

Εδώ είναι, ακούω τα γέλια του, έρχεται από μακριά,
όπου νάναι θα μας δεχθεί,
θα χαρείς πολύ μαζί του,
είναι πάντα γελαστός και πρόθυμος.

Είμαι περίεργη θέλω να τον γνωρίσω,
είναι όμορφος;
Πολύ, πολύ όμορφος,
γεμάτος καλοσύνη.

Θα χαρείς πολύ, γιατί σε γνωρίζει.
Γι' αυτό μας κάλεσε, να σε δει από κοντά.
Νέος είναι, ή γέρος; εσύ τον γνώρισες;
Νέος και όμορφος, όπως σου είπα.

Ξαφνικά άνοιξε απαλά η πόρτα
και άπλετο φως πλημύρισε στην άσπρη κάμαρα.
Έπιασες το χέρι μου τρέμοντας
Μη φοβάσαι καλή μου, μη φοβάσαι το Θεό μας

Πέρα από αυτόν τον ουρανό τα μάτια σου,
πέρα από αυτή τη ζωή η ψυχή σου·
μην τα βάζεις με ανθρώπους,
μη διαλέγεις, μη χάνεις,
όλοι οι δρόμοι παράλληλες ευθείες.

Ένας μόνο δρόμος μένει
να σε οδηγήσει στην πατρίδα σου.
Μην αλλοιθωρίζεις σε άλλους τόπους και άλλες χώρες,
μη βλέπεις πίσω, μόνο μπροστά σου.

Όσοι βλέπουν το φως
φτάνουν στον προορισμό τους.
Κράτα με στον κόρφο σου σα σίγουρη πυξίδα,
συντροφιά άμετρη, αιώνια μνήμη.

Όλα είναι μέσα μας, όλα είναι δικά μας,
εμείς είμαστε οι κληρονόμοι, οι πραείς της γης.
Η ψυχή μας, να γευτούμε τη μεγάλη αγάπη της γης.
Την αγάπη των ανθρώπων την κρατάς στη χούφτα σου σφικτά.

Τώρα σε νιώθω στα καλά.
Βλέπεις τι φέρνει η ώρα;
Όλες οι ώρες λάμπουνε σα χάντρες της απεραντοσύνης.
Εδώ είμαι ακόμη, μαζί σου!

Με βρήκες μόνο στην άκρη του βράχου
μέσα στο πράσινο σκοτάδι.
Να μη σε αγγίξει
και καλάσει τα μαλλιά σου.

Με βρήκες μέσα στο απέραντο σύμπαν
σα μικρή βελόνα.
Με τα ηλεκτρομαγνητισμένα σου κύματα
πέρασες δίπλα μου μ' ένα γεια,

Γειά σου θύελλα ερεβόρα,
γειά σου Λίβα, γειά σου τυφώνα, γειά σου καταιγίδα.
Με βλέπεις να χορεύω θεότρελλος
με ξόρκια και κραυγές.

Δε θα αφήσω κανέναν,
ούτε μια τρίχα στα μαλλιά σου να πειράξει.
Δε θα αφήσω κανέναν
να αγγίξει την ομορφιά σου.

Περίμενε λίγο ακόμα, έρχετ' η μέρα όπου θάναι,
με φώτα και ήλιους, λαμπερά μόνο για μας, είπες.
Για σένα και για μένα,
η θαυματουργή μέρα του αρραβώνα.

Κι όταν θα δώσουμε το λόγο και τα χέρια,
όλα τα αστέρια, όλες οι ακτίνες,
όλα τα κύματα του σύμπαντος,
σαν αστραπές και σα βροντές ηλεκτρισμένα,
φλογισμένα, σμίγουνε για πάντα.

Δίνουν πανάρχαιο ρυθμό με ισοκράτημα τα κύματα,
στη γη και στο φεγγάρι, στον ήλιο και στους γαλαξίες,
ολόχρυσες καμπάνες δονούν
και βουβαίνουν όλους τους αμαρτωλούς.

Άκου με προσοχή,
θέλω να σου μιλήσω σοβαρά.
Άκου πρώτα, μην ειρωνεύεσαι,
θα σου μιλήσω για τα νύχια σου.

Πρόκειται για μύηση τελετουργίας.
Τα βαμμένα σου τα νύχια
είναι κλειδί μιας πράξης ιερής.
Ο δείκτης σκουροκόκκινος,

το μικρό σου δάκτυλο ολόμαυρο,
το χοντρό σκούρο μπλε,
τα δυο μεσαία άσπρο και κίτρινο.
και στα δυο χέρια εναλλάξ συμμετρικά.

Τα χείλη σου γαλάζια,
τα μάτια ασημένια
τα μαλλιά σκουροπράσινα.
Μη διστάζεις!

Θάρθω στ' αλώνι της Βεργίνας βαμμένος
από πάνω μέχρι κάτω χρυσαφένιος.
Τραγουδάω όλη νύχτα με βαρύτονη φωνή
αγάπη μου μικρή, αγάπη μου μεγάλη!

Εσύ στο λόφο, εγώ στον κάμπο, τράβα με να σε τραβώ.
Σμίξανε οι ψυχές μας κόκκινο κουβάρι
σαν το νήμα της Αριάδνης.
Ο μέγας ταύρος είναι χορτάτος,

Μ' έπιασες απ' το χέρι και πετάμε
πάνω απ' τα νησιά δίχως χάρτες και πυξίδες,
μετέωροι, γυμνά αερόστατα.
Οι λάμπες ανάβουνε.

Όλα τα φώτα λάμπουνε μηνύματα σα δορυφόροι.
Οι νέοι άλκιμοι με γαλάζιες κελεμπίες
αντανακλούν με καθρέπτες
τις φωτεινές γραμμές στο σύμπαν.

Τραγούδα με γλυκιά φωνή
ν' αρχίσει η συμφωνία με τους βαρύτονους άγγελους,
να τρίξουν τα σύμπαντα, να τρίξουν τα βουνά της γης,
να ψηλώσουν ίσα με τη στρατόσφαιρα.

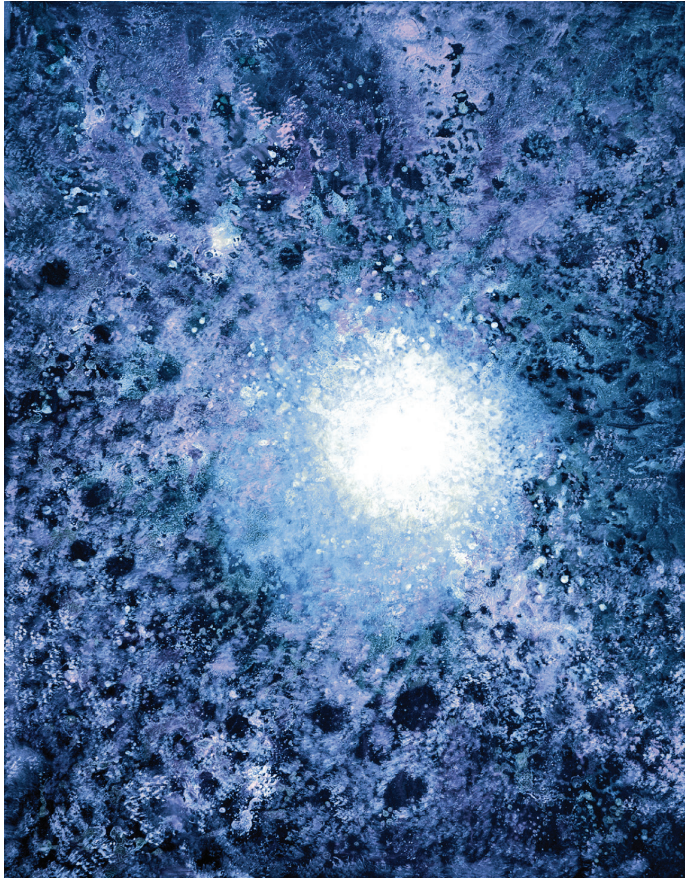
Έλα, δώσε εντολή να ψηλώσουν τα βουνά
να κράζουν οι αετοί, να βρυχούνται τα λιοντάρια
κι εγώ μελωδικά θα τραγουδώ αντάμα,
τη μεγάλη μου αγάπη.

Σαν άδειο σφουγγάρι προσηλώνεται ο νους μου
και ρουφάει το γαλάζιο σύμπαν.
Χιλιάδες ψυχές συρρέουν μέσα μου
σαν κοσμοπλημμύρα στα μεγάλα στάδια.

Συνθήματα, γερά διαπασών μεγάφωνα,
τεράστια λείζερ μπροστά στα μάτια του αφρικάνου.
Άπειροι μετεωρίτες, φωτεινές σταγόνες διασχίζουν
και δικτυώνονται στον εγκεφαλικό μου σπόγγο.

Ο ψυχοπομπός μεταβάλλει όλα σε ατέλειωτες εικόνες,
μαζεύει τις σταγόνες σαν μικρό παιδί
και κολυμπάει με ένα μικρό ψάρι.
Η γριά που συνοδεύει κάθετα σταυροπόδι
και καπνίζει χειροποίητα τσιγάρα.

Ο ήλιος βγήκε κόκκινος
να ξεράνει τη λίμνη
το ψάρι τρύπωσε στη λάσπη
και ο ψυχοπομπός πετάει στο σύμπαν.

Μια κραυγή
και μόνο ένας ήχος ξύλινος,
μπλέκει πανάρχαιες προσευχές,
μαζί με το ατέλειωτο ισοκράτημα

ίσα με το μικρό σύννεφο
που ανεβαίνει όλο και πιο ψηλά
και κρατάει μέσα του
παμπάλαιες φωνές και παρακλήσεις.

Φωνές δε σβήνουν ποτέ.
Κράτα στην ψυχή τη φωτιά άσβηστη,
να ανάψεις το κερί να φωτίσεις τον κόσμο
με τη μικρή μας αγάπη.

Ήταν όλοι μαζεμένοι γύρω από τους ελλανοδίκες.
Ίέρειες και ιερείς περίμεναν με αγωνία τα αποτελέσματα.
Απέτυχαν, είπαν, σχεδόν όλοι,
μόνο ένας ήταν ο τυχερός και βγήκε πρώτος.

Οι νέοι με τις άσπρες κελεμπίες
έστησαν σε ένα μεγάλο κύκλο το χορό της τελετής
με τα άγρια χάλκινα
και γουρουνίσια γκάϊντες.

Σε λίγο έφτασε ο μέγας δάσκαλος με βήματα αργά,
οι νέοι τον περικύκλωσαν με σεβασμό, αμίλητοι.
Οι επίσημοι κάθισαν στους μαρμάρινους θρόνους
ένας, ένας, στα σκαλισμένα ονόματα.

Ο τελετάρχης μπήκε στο κέντρο
και χτυπώντας την ασημένια ράβδο έψελνε την προσταγή.
Καλείται ο πρώτος, ο τυχερός. Πάρε την ομιλούσα ράβδο
και δώσε στη χορωδία το σύνθημα να αρχίσει.

Και ο χορός άρχιζε βαριά, βαριά:
“Μια ζωή δεν πιάνεται σαν περιστέρι,
μια ζωή, χέρι με χέρι, φανερώνει τις αμέτρητες στιγμές.
Το μυστικό κρύβεται πίσω από τις όψεις.
Ένα μόνο μένει, λεύτερη ψυχή”.

Μίλα ασημένια ράβδος!
Αγάπα και μίλα!
Ομολόγησε ανοιχτά! Έχε ζωντανή ορμή!
Δώσε στη μούσα προσταγή!

Σα λαθρεπιβάτης σφήνωσα στους κόλπους σου.
Ταξιδεύουμε μαζί σε αστέρια μακρινά,
νύχτες Αύγουστου
με ηλιόλουστο Πανσέληνο.

Νυχτοβάτης καπετάνιος στο κατάστρωμα
με στραμμένο το τιμόνι στην Ανατολή,
για καθάριο ουρανό
σε μυστικά νησιά και πολιτείες αόρατες
της δικής σου της ψυχής.

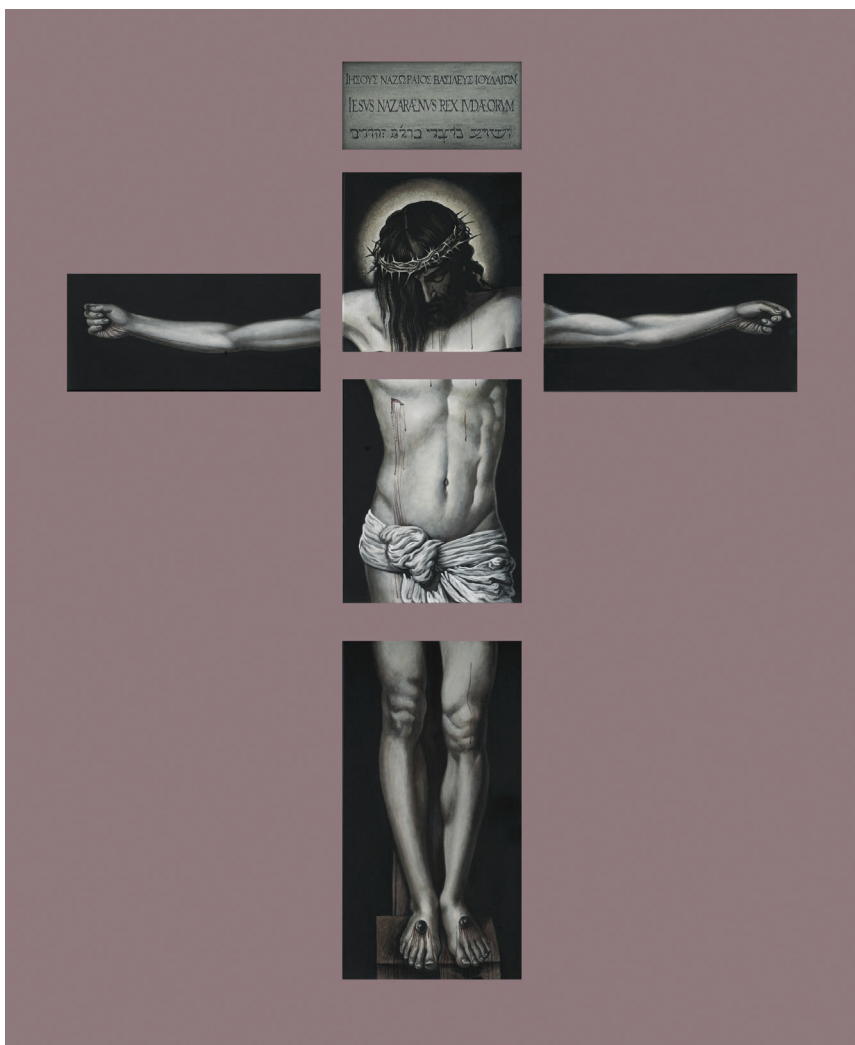
Ξημερώνει,
κάθεσαι στην πρύμνη σα γοργόνα
και τραγουδάς με κλάματα γοερά
για τη χαμένη ζωή,
για τα χαμένα παιδιά,
για τις χαμένες αγάπες.

Αύριο θα μπαρκάρουμε
για το νησί του προορισμού μας
το πιο μικρό νησί του ωκεανού,
το ακατοίκητο, το τελευταίο.
Μόνο εγώ κι εσύ στο φτωχό μας το νησί
αγάπη μου μικρή.

Η αγάπη μου τρέχει σα χελιδόνι
από κύμα σε κύμα
με αφρούς και ευωδιές.

Στα μάτια σου λάμπει
η αθάνατη μορφή
σαν μια ιδέα.

Ο άνεμος φέρνει
την αλμύρα της ξενιτειάς,
στο δίχτυ της αγάπης.

Φόρεσε το αγκάθινο στεφάνι
που έπλεξες για μένα την Πρωτομαγιά.
Μαζί την πήλινη κούπα με ξύδι και χολή.
Δεμένα χέρια με χοντρά σχοινιά
στον κυπαρισσένιο σταυρό.

Τρύπα τα στήθια με δόρατο
να τρέξει αίμα και νερό.
Τύλιξε τα άσπρα σάβανα.
να έρθει η ώρα της σπηλιάς
σου παππού τον ελαιώνα.

Μην τρομάζεις, με το γλυκό χαμόγελο της ανάστασης
μεγάλη μου αγάπη.
Τώρα είμαι στην άλλη μεριά, άυλος, σχεδόν αόρατος.
Είναι η σειρά σου να αγκαλιάσεις
τη μεγάλη αγάπη, την αγάπη τη μικρή.

Στο τραπέζι της αγάπης
τι υποδοχή, με τα πρόθυμα πρόσωπα,
με τα νοσταλγικά σου μάτια,
με τη χάρη στα δάκτυλα, στα χείλη που αγαπούν
και δε σταματούν να γλυκοτραγουδάνε.

Τη μέρα της πρώτης μας,
της μεγάλης συνάντησης με τους προύχοντες και τους ηγέτες
καθίσαμε ξεχωριστά, απόμακρα από το μεγάλο τραπέζι.
Διαλέξαμε ομόφωνα τον άλλο κόσμο,
μακριά από το πλήθος.

Αγάπα μας επί τέλους, είπατε
και πήρατε άλλες στάσεις με αργές κινήσεις.
Αγάπα μας μέχρι το τέλος, το τέλος της γιορτής
και κράτα μέσα σου αυτή την ανείπωτη στιγμή
της συνάντησης στο τραπέζι της αγάπης.

Έβρεξες με λίγο κόκκινο κρασί τα χείλη σου,
τα βρεγμένα μάτια σου,
το χρόνο και τον τόπο της δημόσιας πλατείας.
Πάμε να αποχαιρετίσουμε τους αργοναύτες,
ξεκινάν όλα τα πλοία όταν σουρουπώσει.

Έκανες νόημα να σ' ακολουθήσω στην πλαγιά του λόφου
και στριφογύριζες τα δάκτυλα σα μάγισσα,
έπιασες τα χέρια μου με καλοσύνη.
Έλα μαζί μου, μη διστάζεις.
Έλα μαζί μου.

Τώρα που κατηφορίζουμε στο μονοπάτι το κρυφό,
θέλω να σε φιλήσω απαλά,
με γλύκα αθώα,
σα να σε κρατώ βυζιανιάρικο στον κόρφο μου,
αγάπη μου, αγάπη μου.

Παρέα με αγγέλους
στο ξενοδοχείο
με τις στραβές ψάθινες καρέκλες
και τα στρόγγυλα τραπέζια.

Βλέπω μέσα στα μάτια σου
και χάνομαι σ' έναν άγνωστο κόσμο.
Χτυπάς με τα δάχτυλα
και αλλάζεις το τοπίο.

Βλέπεις, είμαστε στη Ρόδο, είπες,
στη σπηλιά με τις γαλάζιες πεταλούδες.
Άγγελοι είναι,
μη σε ξεγελάνε οι μορφές.

Ρούφηξα λαίμαργα
τη γαλάζια δροσιά της σπηλιάς.
Χτύπησες τα δάχτυλα,
μας μάγεψες χρυσαφένιες πεταλούδες.

Τι ωραία πτήση, είπες,
τι ωραία πετάμε μαζί
ανάμεσα στα ατέλειωτα γαλάζια φτερά.
χάσαμε για πάντα το βάρος, δίχως σώματα.

Θυμάμαι μονάχα τους αγγέλους
που μας συνόδευαν
και όλο χαμογελούσαν
με χαρούμενα τραγούδια.

Ήταν η τελευταία φορά που χτύπησες τα δάχτυλα
και περίεργο,
δε σταματήσαμε ποτέ να πετάμε
ανάμεσα στον ουρανό και στη θάλασσα.

Μια κραυγή σα βόμβος μέσα στον κάμπο το μεγάλο,
ανάμεσα στους ορυζώνες
Παντού σεντόνια με χρώματα λογής-λογής,
ματωμένες μελάνες σαν παράξενα συνθήματα.

Στριφογύριζες στην ταράτσα με ξέπλεκα μαλλιά,
με σχισμένα φορέματα, στον ουρανό σαν κατάρες.
Πού είσαι; Πού είσαι; Πού είσαι;
Η ανάσα μου πιασμένη και η καρδιά μου χτυπούσε σαν τύμπανο.

Εδώ είμαι, εδώ είμαι, εδώ είμαι!
Βαρέθηκα την ηδυπάθειά σου, ακούς, έλεγες.
Έλα να με πάρεις μαζί σου. Στον κόσμο σου.
Στη δική σου ευμένεια της αγάπης σου.

Βαρέθηκα τους θρήνους,
μόνο μια αγάπη ανοίγει τα σύμπαντα.
Πού είσαι; Απάντησε επί τέλους.
Εδώ είμαι, απαντούσα με δύναμη.

Εδώ είμαι, οι φωνές δε φτάνουν
στον εκατοστό όροφο του ουρανοξύστη σου.
Πάρε το ασανσέρ
και κατέβα για πάντα στο ισόγειό μας.

Θέλω της αγάπης την κατάνυξη.
Θέλω τη νηστική δίψα.
Θέλω τα άθελα δάκρυα.
Θέλω της αγάπης τη σιωπή.
Θέλω τον πόνο της αγάπης.

Να θρηνήσω θέλω. Να κλάψω.
Να κλάψω την απομόνωσή μου.
Θέλω να αφοσιωθώ σε σένα μόνο,
να μου δείξεις τους δρόμους
με τα μυστήρια δάκρυα και τα πνεύματα.

Θέλω να πενήθσω κάθε ώρα
για να φτάσω στο Θεό μας
Στο Θεό μας της αλήθειας της μοναδικής.
Να αφοσιωθώ θέλω, στα μελισσένια σου μάτια,
μια ολάκερη ζωή, μόνη επιθυμία.

Πού αλλού να στραφώ αφού
Εσύ έχεις το φως στα μάτια σου,
όλες τις αντήλιες της Άνοιξης
στο λαμπερό σου σώμα.
Πού αλλού να στραφώ;

Εσύ είσαι το φως του κόσμου, ήλιε,
που θαμπώνεις τα βρεμμένα μου μάτια,
Θεέ της αγάπης μας. Ευλόγησέ μας Πατέρα.
Δώσε μου τα χέρια σου σε προσευχή,
αγάπη μου, αγάπη μου μεγάλη.

Είμαι στη ζωή
στην ανείπωτη έκσταση της ψυχής.
Είμαι στη ζωή να μοιάσω την ομορφιά σου,
την ωραιότητα της παρθενίας σου.

Τα λόγια του στέρεψαν για πάντα.
Ο έρωσ ο εκστατικός δεν έχει λόγια
Ο έρωσ της έκστασης μιλάει
με τα μάτια μου στα μάτια σου.

Άδικα πασχίζεις να αρθρώσεις λέξεις,
το σύμπαν είναι αναλφάβητο.
Σαν τα πεινασμένα θηλυκά λιοντάρια
να νοιώσουμε οι δυο μας το ένα,
το μοναδικό, το άπειρο, το ατέλειωτο!

Σαν λέαινα θηλαστική να σε χαϊδέψω θέλω,
να σε βυζαίνω στον παράδεισο
ώσπου να φανούν τα θεοφάνειά σου,
με το φως που χύνεται στο άπειρο
γεμάτο πεταλούδες και αναλαμπές.

Η θεία στιγμή.
Η άγια στιγμή
των μυστηρίων της αγάπης.

Πάλι παρέα με τους τρελούς,
με κωφάλαους και τυφλούς,
Θέλω να βλέπεις την τρέλα μου σα θεραπεία,
δύναμη να πλησιάσω την αγιότητα της ομορφιάς σου,
να μοιραστώ σιτάρια και σταφύλια.

Σφίγγω τα χείλη μου, ούτε μια λέξη να προφέρω.
Κουφός και άλαλος να μπω δειλά στον κόσμο των σκιών
να σμίξω με τις άυλες ιδέες, τις γαλάζιες,
να νοιώσω την πραγματική πνοή σου
το χτύπο της αγάπης.

Να οι γαλάζιες οι σκιές,
μαζί και ο βραχνιασμένος κελευστής που όλα τα ξέρει,
ο παντογνώστης της αγάπης των ζωντανών.
Σ' αυτόν πιστεύω και ελπίζω.
Εμπιστεύομαι στην “κραταιά του χείρα”

που με τραβάει στην πηγή σου.
Μια και μόνο εσύ ξέρεις τυφλά τα μονοπάτια,
εκεί που καταλήγουν όλες οι ψυχές
για να θερμάνουν και να δυναμώσουν
τον ήλιο της αγάπης του σύμπαντος.

Άκου τη γη,
των θνητών τα όνειρα,
με τα βήματα της ανάσας της μέδουσας,
βίρα λέσα, βίρα μέσα.

Παντού κρυσταλλένια άνθη,
ολόχρυσα στεφάνια
στα μονοπάτια του γκρεμού,
βίρα λέσα, βίρα μέσα.

Η εντολή στην κρυφή μας πορεία
να παρατήσουμε την υλικότητα την κοσμική.
Το μάτι του ηφαιστίου βγάζει μαυροκίτρινες σαλαμάντρες.
Βίρα λέσα, βίρα λέσα.

Το ποτάμι άρπαξε τη χάρτινη σχεδία
και πετά στον αγέρα.
Όταν “είμαι” μαζί σου
μια βίρα, μια λέσα.

Πηγή της καλοσύνης, της αγάπης,
αναβλύζεις από το πηγάδι το βαθύ
με μονοσύλλαβη εντολή.
Μη σε ξεγελάσει το σκοτάδι,
βλέπω στο βάθος το λαμπερό ήλιο.

Μάθε με μαθήματα,
της αγάπης τη γραφή.
Όπως με παραγγέλνεις
στον τόπο των δακρύων
μην ξεγελιέσαι.

Μόνο οι στήλες της αγάπης
στηρίζουνε της γης το σύμπαν.
Μαζί σου από την αρχή
με το χαμόγελο πάντα.
Πάντα με τα μάτια σου αντάμα.

Είσαι η αρχή που αφανίζει
τις σκιές και τα σκοτάδια
ήλιε νοητέ μου.
Λάμψε με για να λάμψω ήλιε μου,
νοητέ ήλιε της μεγάλης μου αγάπης.

Πόσες φορές χάνω τον προσανατολισμό
άυπνος, ξένος, δίχως στέγη-καταφύγιο, μονάχος.
Πόσες φορές τη μέρα γυρίζω σαν τρελλός
στη σκοτεινή πλατεία
και στους άδειους δρόμους
παρέα με πεινασμένα σκυλιά.

Πόσες φορές τη μέρα με πιάνει
σα φαρμάκι η μοναξιά μακριά σου.
Πόσες φορές τη νύχτα
με βρίσκουν πλαγιασμένο στο πεζούλι.
Πόσες φορές τρέχουν τα δάκρυα άθελα,
τόσο μακριά, που χάνομαι.

Στα μάτια σου ένα μικρό καντήλι
φωτίζει και ζεσταίνει την ψυχή μου, ελπίδα μου
στο κέντρο της αυλής σου, στα πόδια σου ζωή μου.
Ζωή μου, ζωή μου, ήλιε μου νοητέ,
όπου χάνομαι, η ομορφιά σου πυξίδα μου ακριβή,
μονάκριβη αγάπη μου μικρή.

συλλογή: «Ο Χριστός Σήμερα», 2010

Έτσι πως είσαι κλεισμένη
στο πιο βαθύ και σκοτεινό κελί,
στης ψυχής μου το λαβύρινθο,
να γυρίσεις στη ζωή.

Το λυγρό κορμί!
Τα μυθικά σου μάτια!
Στέκεσαι ολόλευκη, μαρμάρινη
και μουρμουρίζεις μια προσευχή.

Θυμάμαι την πρώτη μας συνάντηση
στο παλάτι του Μίνωα. Τόσα χρόνια
ομορφιά άγγιχτη, άφθαρτη μορφή!
Και σε γνώρισα στην ιερή στιγμή με μιας.

Εσύ είσαι; ήρθες παλι να με βρεις;
Γιατί το ξέρεις,
μυημένη από τον ιερό μας γάμο,
εγώ σε ανασταίνω μέσα από τους αιώνες.

Και με ρωτάς και με ξαναρωτάς
πώς μπορείς και καταφέρνεις
να αγαπάς μια ιδέα μόνο,
που μπαινοβγαίνει σα σκιά
στους κόσμους του σύμπαντος.

Η αγάπη! η αγάπη!
Αγάπη μου μεγάλη.

Πλανιέμαι δίχως νήμα και πυξίδα
από τόπο σε τόπο να βρω
το πρώτο αρχέτυπο της ομορφιάς σου.
Είναι μέσα στην ψυχή μου
σαν κύτταρα της μνήμης.

Ήσουνα η ωραία Ελένη, η Αριάδνη,
ή η ομορφιά της Αφροδίτης
που με οδηγεί στους άγιους τόπους.
Τόπους του χορού που παριστάνει
το θάνατο και τον ιερό μας γάμο
στο θάλαμο των δύο κόσμων.

Κι εσύ, ιέρεια τώρα, καις τα βάγια
και τα φύλλα της ελιάς
και περιμένεις στο κέντρο
στο μέγιστο λαβύρινθο του Αιγαίου,
κτισμένο με ξερολιθιά,
να σε λευτερώσω με την αντρεία μου.

Σαν νέος κορυφαίος,
φέρνω μαζί μου την ομιλούσα ράβδο
για να ανοίξω με τις μαγικές λέξεις
την πύλη που σε φέρνει στη ζωή,
με το ερωτικό ζευγάρωμα του ουράνιου γάμου πάνω στη γη,
με το φωτεινό στεφάνι της ανείπωτης αγάπης μου.

Δε φοβάμαι την αφάνεια,
ούτε φοβήθηκα ποτέ το θάνατο.
Γυρίζω ξυπόλητος στην άσφαλτο,
στην κεντρική οδό της μικρής μας πολιτείας.

Έχασε τα λογικά του,
λένε οι άντρες στα καφενεία
και οι γυναίκες κάνουν το σταυρό τους.
Ο Θεός να μας φυλάξει!

Όλοι χαιρετάνε με συμπόνοια και εγώ
χαμογελάω μέσα μου ειρωνικά.
Όλοι χαμηλώνουν το κεφάλι
στον τρελλό ποιητή.

Γυρίζω ξυπόλητος μέρα και νύχτα
και σε ψάχνω
στα ψηλά τα μέγαρα,
σε κάστρα εχθρικά.

Στη μεγάλη στροφή μια πινακίδα έδειχνε το σήμα της.
Απαγορεύεται η είσοδος,
εδώ τελειώνει ο δρόμος, λέγανε,
και εγώ χαμογελάω μέσα μου ειρωνικά.

>>>

>>> Σπίτια σκοτεινά,
κλειστά παράθυρα στην ερημιά.
Δε στάθηκα ποτέ στο δρόμο της ανηφοριάς,
σε βλέπω ολοκάθαρα μέσα στο σκοτάδι.

Δε θα τη βρεις ποτέ, λέγανε,
είναι καλά κρυμμένη, άδικα ψάχνεις,
γύρνα πίσω, γύρνα πίσω.
Πάλι δεν περιμένει ο τρελλός ποιητής.

Ξυπόλητο φάντασμα παράτησα τα πάντα
και σέβομαι την προσταγή σου.
Μη με συναντάς και μην ξαναμιλήσεις, έλεγες.
Κι εγώ χαμογελάω και τραγουδάω,
της αγάπης το τραγούδι μας γλυκά.

Αχ αγάπη μου μεγάλη!
Η αγάπη δεν έχει αντάλλαγμα, ούτε ξοφλιέται.
Αυτό είναι που με κρατάει στη ζωή,
η ομορφιά σου, αγάπη μου μικρή.

Νύχτα μέρα αναμμένο
το καντήλι της αγάπης
με κερί και λίγο λάδι
να φωτίζει την ψυχή μας
βράδυ και πρωί.

Στα γόνατα μπροστά του,
καθαρίζω τη ζωή μου,
Περιφρόνηση και μίση
καταστρέφουν τα νεφρά μας
και τα δυο μας τα πνευμόνια.

Πάντα το κρατώ αναμμένο
το καντήλι της αγάπης,
το προσέχω νύχτα μέρα.
Όταν έρχεται ένα ρεύμα,
το καντήλι τρεμοσβήνει,

μα όσο κι αν ανεμοδέρνει,
το καντήλι μου δε σβήνει.
Η φλόγα του άναψε για πάντα
κι όσο κι αν ανεμοδέρνει,
το καντήλι της αγάπης πάντα αναμμένο μένει.

Κράτα μέσα σου τον ήλιο
κράτα μέσα σου το φως.
Άσ' το να σε διαπεράσει
και να σε μεταμορφώσει.

Κλείσε μέσα σου
ολόκληρο το σύμπαν,
τα αστέρια και τη γης,
με χρώματα λογής-λογής.

Άσε μέσα την αγάπη,
άστηνα να ξεφυτρώσει την άνοιξη.
Κράτα με και μένα μέσα σου
σε μικρή σπηλιά στην άφθαρτη ψυχή σου.

Κράτα με μέσα σου για πάντα,
κράτα με στη ζωή
σαν κορυφαίο της αγάπης μας,
αγάπη μου μικρή.

Ξένος κι άστεγος,
την ώρα που χτυπάνε οι καμπάνες,
ήρθα πρόσφυγας στην αυλή σου.
Ήρθα να με βάλεις στο συνάφι σου.

Άδικα περιμένεις, είπες, δεν έμεινε τίποτα για σένα.
Φύγε καλύτερα στην ξενιτιά.
Φύγε να λησμονήσεις τα χαμένα πρόσωπα,
τα ξεχασμένα βήματα, τη φωνή του θάμνου.

Και εγώ σε μιλούσα
για τα φτερουγίσματα της χρυσαφένιας πεταλούδας.
Μια μέρα θα πετάξουν όλα μαζί,
η θάλασσα και τα βουνά, οι τζιτζικες, τα χελιδόνια,
όλα τα λαμπυρίσματα των χρωμάτων

και θα αδειάσει ολάκερο το κοκκαλένιο μας κεφάλι.
Τίποτε δε θα μείνει,
μόνο μια μικρούλα στάλα λίμνη με αναλαμπές,
να λούζονται οι ψυχές διψασμένες
με τα δελφίνια και τις φάλαινες.

Γι' αυτό ήρθα, με το πρόσχημα να γίνω δουλοπάροικος.
Ήρθα να φέρω την κρυφή μας μνήμη
από εκεί που ξεκινάει και να φύγω
στον άλλο κόσμο, πίσω από τον κόσμο,
πίσω από τον ήλιο και τα αστέρια.

Ήρθα μόνο και μόνο να σε δω,
να δω την ομορφιά σου,
μεγάλη μου αγάπη.

Τα μαλλιά σου ξέπλεκα
ίσα με τους γαλαξίες.
Οι άγγελοι βουβοί,
διαβάζουν ποιήματα τραγουδιστά.
Παντού πράσινα φτερά με ολόλευκα λάβαρα.

Οι άλκιμοι σήκωσαν κάθετα
τα κόκκινα κουπιά στην κουπαστή.
Και τα σήμαντρα πρασίνιζαν
σαν άγουρα κυπαρίσσια.
Χάσαμε για πάντα τη φωνή μας

Χάσαμε όλα τα λόγια και τις λέξεις.
Σβήσανε τις εικόνες και τις σκόρπισαν
σα στάχτη ζεστή, καμμένη, οι άγγελοι
πίσω από τον επιτάφιο
με τις σκούρες μπλε ανεμώνες.

Να ξεδιπλώσουνε τα κόκκινα πανιά,
πρόσταζες αγριεμένη,
να ζεσταθούν για λίγο οι μαρμάρινοι θεοί.

Μονάχα την αθωότητα βάζω στη ζυγαριά
για να ισοφαρίσω τη γνώση
για μια δίκαιη συμμετρία.

Θαυμάζω την αφέλεια σα μόνιμη συνέχεια.
Ακόμη και το φως τρελλαίνεται
με τα πλάσματα που φωτίζεις.

Άσε με να στο πω,
άσε να σε νανουρίσω
τώρα που αχνοφέγγεις μέσα στη στρογγυλή.

Να γίνουμε πράοι, να κληρονομήσουμε το σύμπαν.
Τίποτα δεν μπορεί να σταθεί μπροστά
στην κυματιστή σου αύρα.

Κλείσε τα παντζούρια για πάντα.
Κλείσε την αυλόπορτα
να αδειάσουνε τα μάτια μας.

Καθισμένη γυμνή
στην ψάθινη φτώχεια μας
περίμενες τον ερχομό του Κυρίου.

Κράτα τα λόγια,
κράτα αυτή τη στιγμή της αιωνιότητας.
Αγαπούλα μου μεγάλη.

Έβρεχε πράσινες σκιές,
ψιχάλιζε φώτα γυάλινα,
βούηξε ο κόσμος με αγριομελίσσια.

Στο τζάμι το θαμπό καθρεφτίζεται η μορφή σου.
Από τα παραθυρένια μάτια σου
μπαινοβγαίνουνε παράξενα πουλιά.

Μάγισσες στα γέρικα λιόδεντρα,
μοιράζουν σταυρολούλουδα
και στολίζουν με στεφάνια τα κλαδιά.

Βλέπεις αυτό το μαύρο σύννεφο,
θα σωριαστεί βρεμμένο μέσα στη χούφτα μου,
να πιείς αθάνατο νερό, να ξεδιψάσεις.

Μην ξεστοχήσεις και απομακρύνεσαι από τη θάλασσα.
Μάθε να ξαγρυπνάς σκοπός στην αγάπη του κόσμου.
Μην παρατήσεις και χαθεί από την αυλή της ψυχής μας.

Ο αμίλητος πόνος στην κρυφή μας αγάπη
γεμίζει αγκάθια στην ψυχή.
Μη με ρωτάς να δώσω λύση.
Τώρα χωρίζουμε για πάντα, είπες,
εσύ διάλεξες τη Δύση
και εγώ πήρα το δρόμο της Ανατολής.

Τώρα είναι καλύτερα να λησμονήσουμε τους εφιάλτες μας.
Τώρα χωρίζουμε να γίνουμε παιδιά του ήλιου.
Μη χαμηλώνεις τα μάτια.
μην περιφρονείς την πνοή του ποιητή.
Σε χάρισα το μονοπάτι με τις δάφνες,
σε χάρισα κόκκινες φλόγες.

Λίγο ακόμη, είπες, στον αποχαιρετισμό μας.
Όλο το πρωί μέσα στα πράσινα δάση
φώναζα με αντίλαλους το όνομά σου δυνατά.
Θυμάσαι τη φωνή;
Πού είσαι; γύρνα πίσω!
Πάλι τα ίδια, πάντα τα ίδια.

Μην αφήσεις να ματώσει η ψυχή μου.
Κράτα το παρθένο δάσος να ξαναφυτρώσουν τα δέντρα.
Κρατάω τον αμίλητο πόνο
ώσπου να βγάλουν ρίζες τα λουλούδια
που φύτεψα στα μάτια σου
αγάπη μου παλιά.

Αργά τη νύχτα σε γνώρισα.
Τα βιαστικά σου μάτια.
Στα δάχτυλα τους ήχους της αγάπης.

Με το χλωμό σου ακίνητο πρόσωπο
πόσο ανάλαφρα πετάς
πάνω στα μάρμαρα του ναού
και ανεμίζεις τα χόρτα κυματιστά.

Βγάλε το μαύρο προσωπίο σου,
βγάλε τη μεταξωτή σου εικόνα,
ξάπλωσε στην αγκαλιά
της αργόρρυθμης ψυχής μου.

Και με κλέβεις τις στιγμές δαίμονα κρυφέ.
Φέρε επιτέλους τη δική μου καταδίκη,
φέρε τα μηνύματα του χωρισμού,
φέρε και το θάνατο.

Το τάγμα της σιωπής μου το ατέλειωτο
καμιά φωνή πια,
απόλυτη υποταγή στο μαύρο βασίλειο
της αγάπης μας.

Μαύρε άγγελε, ψυχοπομπέ,
με μονοσύλλαβη φωνή μην Ξαναμιλήσεις.
Με βραχνιασμένη φωνή
οι ρασοφόροι αναγγέλουν την καταδίκη.

Και όσο βρωμερό θειάφι ρίχνεις
και βρέχεις τον κόσμο με καμμένες στάχτες,
τη δική μου ανθισμένη πασχαλιά δεν την αγγίζουν
τα βλήματα της πίκρας, χάνονται σα σύννεφα.

Στο χωράφι της γιαγιάς μου Ξαναφυτρώνουν
ανεμώνες, τριαντάφυλλα, ροδιές και παπαρούνες.
Ανθούνε μυγδαλιές και φτέρες
και ο βασιλικός φουντώνει.

Πετάς ακίνητος
πάνω από το καυτό ηφαιστειο.
Καίγεσαι κατακόκκινος
ανάμεσα στα κουβάρια
των ψαλμών των ιερωμένων.

Σαν μέγας κελευστής απλώνεις τα χέρια σου
κι ο ουρανός γεμίζει κραυγές της οργής
μαζί με τη στήλη της φωτιάς,
μαζί με κομμάτια βράχια,
μαζί ποτάμια και δάση πλεγμένα.

Το σημάδι του τελευταίου κατακλισμού.
Οι μαύρες τρύπες καταπίνουν λαίμαργα γαλαξίες και κομήτες.
και η μεγάλη κολώνα του ηφαιστείου
πετάει σώματα ανθρώπινα και ζώα καμμένα,
φάλαινες, δελφίνια.

Παντού θλίψη και πόνος,
ρόγχοι και κραυγές
στην κατακόρυφη σήραγγα,
πριν καταβροχθίσει όλο το σύμπαν
η μεγάλη μαύρη σπηλιά.

Πάλι και πάντα πάλι μόνος μου.
Μαζί σου, πάλι μόνος.
Με βλέπεις αμίλητη.

Ανάμεσα στα οικόπεδά μας
φύτρωσαν πυκνά αγριόχορτα
και μας χωρίζουν.

Τα μάγια μου τελειώσανε.
Και πάντα, μόνος μου μαζί σου, χάνω τις λέξεις
και όμως τόσα έχω να σου πω.

Αύριο το μεσημέρι,
πάλι μαζί σου,
όλα θα στα πω από την αρχή.

Τι είναι η αγάπη.
Χίλια μυστικά να βρω τα μονοπάτια
που με φέρνουν στην αυλή σου.

Άργησα να έλθω στη ζεστή αμμουδιά
που ακτινοβολούσε στο σούρουπο τη ζέστη.
Δε με καταλαβαίνεις, έλεγες και ξανάλεγες,
η αγάπη δεν έχει άλλο σκοπό από την αγάπη

Είναι αυτόνομη, μοναδική, δεν ξέρει άλλους λόγους.
Η αγάπη ενώνει, φέρνει τις ψυχές κοντά-κοντά,
δίχως να ανιχνεύει.
Δεν έχει αρχή ούτε και τέλος.

Νάχεις την καρδιά σου ολάνοικτη,
γεμάτη καλοσύνη.
Η αγάπη γίνεται αγιάτρευτη πληγή
και φέρνει πόνο στην ψυχή.

Με το νου δεν αγαπάς,
με το νου την καταστρέφεις.
Είναι για σένα και για μένα,
για τους δύο μας.

Ταπεινώσέ με, περιφρόνησέ με,
να δεις η δική μου η αγάπη
δεν τελειώνει.
Μπορεί να έχασα τη στιγμή.

Το σώμα μου γέμισε παντού παράλληλα αυλάκια
και η ψυχή μου μίκρυνε σα λεπτοκάρυδο
στα πιο βαθιά μου στρώματα.

Τώρα που πλησιάζει το τέλος μας να γυμνάζεσαι σκληρά, είπες,
να την κρατάς σαν τους μύες της καρδιάς σου,
να σφίξει το ψαχνό.

Από το χάος, για να φτάσεις
στο ύψιστο φως της αγαθοσύνης,
να σμίξεις με το Θεό,
χρόνια μάζευες καλοσύνη
για να μπορείς να αντέχεις
τους πειρασμούς των ανθρώπων.

Μοίρασέ την στα παιδιά,
μοίρασέ την στους πεινασμένους,
δίχως επιδείξεις και πρωτεία.
Μοίρασέ την με τους λεπρούς
και τους τυφλούς και τους αδύναμους,
τους ταπεινωμένους και τους περιφρονημένους.

Μην κρύβεις τη χαρά σου
μοίρασέ την με όλους,
με τους εχθρούς σου.
Γενναιόδωρα, μην τσιγκουνεύεις,
όλοι εσένα περιμένουν να ανοίξεις
τις αυλόπορτες της μεγάλης σου αγάπης σε όλο τον κόσμο.

συλλογή: «Τα Βουνά της Πατρίδας μου», Βέρμιο, 1980

Σαν τύμπανο ο χτύπος μας
και μια φωνή κόκκινο βελούδο.
Δε μένει καιρός, δε μένει καιρός,
τι να πρωτοδιαλέξω;

Μην απλώνεις τα χέρια
να αγκαλιάσεις ένα σύννεφο.
Η γης γυρίζει μέσα μου σα σιδερένια σβούρα
στα κουρασμένα λιόδεντρα, στις φλέβες μου.

Τώρα, τώρα, τώρα, τώρα,
τραγουδούσες στην αλμυρή κάψα του βράχου.
Μπήκαμε στην κούφια σπηλιά,
στάζανε σα στάλες μυριάδες, αμέτρητες φωνές
αντίλαλοι, σταλακτίτες.

Τι ζητάς, ρώτησες,
Βούλιαξαν τα όνειρά μας σα μολύβια σιδερένια.
Ξένος ήρθα, ξένος φεύγω,
με ένα μάτσο αγριολούλουδα στο χέρι.

Μη με ξεχνάς, μη με ξεχνάς, τραγουδούσες.
Σαν ασάλευτη σκιά στάθηκες μπροστά μου και έλεγες
Μαζί πήραμε το δρόμο,
το δρόμο της αγάπης μας,
μικρή μου αγάπη.

Σήμερα θα μιλάω όλη τη μέρα και τη νύχτα,
θα αρχίσω από τη δική μου ιστορία.
Μια φορά κι έναν καιρό πήρα το γάιδαρό μου τον τρελλό
να μαζέψω αγριοφράουλες στο βουνό.

Και μάζευα και μάζευα πέτρινες καρδιές,
πέτρινα περιστέρια, πνεύματα παράξενα,
μικρά, μικρά αγάλματα, γκριζογάλανα,
ήλιους και ένα σωρό αστέρια.

Κι όλα πέτρινα, φαγωμένα, λεία,
σαν παρατημένα λάφυρα από ένα τεχνίτη μάστορα
που άφησε όλα του τα έργα
κι έφυγε από το εργαστήρι του στην Αμερική.

Μάζεψα δυο κοφίνια κι ο αράπης μου ο μαύρος
στέναζε από το βαρύ φορτίο,
γύρισα πίσω στο χωριό και οι συγχωριανοί
στήσανε χορό να με υποδεχτούνε,

Να τους πω την ιστορία μου, λένε από την αρχή.
Γιατί όχι, σήμερα θα μιλάω νύχτα, μέρα τη δική μου ιστορία.
Μια φορά κι έναν καιρό πήρα το γάιδαρό μου τον τρελλό
να μαζέψω αγριοφράουλες στο βουνό.

Και μάζευα και μάζευα σωρό
πέτρινες καρδιές και περιστέρια,
αγάλματα μικρά παράξενα,
παρατημένα λάφυρα μέσα στην καρδιά του δάσους.

Πόσα χρόνια πέρασαν.
Ολάνοιχτα μάτια μια ζωή
βλέπω, βλέπω αχόρταγα,
βλέπω τα βουνά, τη θάλασσα, ανθρώπους,

να μη χορταίνω να βλέπω πέτρες, χρώματα,
βλέπω μάτια και όλα ζωντανά
μαζεύουν μέσα
κάθε μέρα, κάθε στιγμή.

Τα λιόδεντρα τα γέρικα,
τα κυπαρίσσια, τα πλατάνια,
φύτρωσαν μέσα μου ρίζες μια για πάντα
και μιλάνε σαν πνεύματα σκιές.

Δε χορταίνω να βλέπω το Θεό,
να βλέπω το Χριστό, το Άγιο Πνεύμα.
Παντού και πάντα βλέπω την αγάπη
να διασχίζει όλο το σύμπαν, όλη την πλάση.

Σε γνώρισα από την όψη σου την πρώτη στιγμή.
Γνώρισα την ψυχή μου στην καλλίγραμμη μορφή σου.
Πέρασαν χρόνια πολλά, αιώνες,
για να νοιώσω τα μηνύματα των ματιών σου,
τα χείλη σου, τα φρύδια, η μύτη,
το μυτερό σου πηγούνι και τα ξέπλεκα μαλλιά σου.

Χαμογελούσες με ένα μυστήριο, σαν αίνιγμα.
Εγώ σε έψαχνα και σε περίμενα τριάντα χρόνια να σε βρω.
Εγώ είμαι η ψυχή σου, είπες με τόνο αυστηρό.
Πρόσεχε τον παλιό χρησμό:
Όσο πλησιάζεις στη δική μου τη ζωή,
άλλο τόσο θα φεύγω μακριά.

Μην αγκαλιάζεις μια ψυχή.
Δεν ήρθα για σένα, είπες,
είναι αυστηρός ο νόμος του σύμπαντος,
η ψυχή δεν είναι πουλί,
δεν πιάνεται, ούτε πετάει.

Σαν θνητός μάθε να πονάς περιφρονήσεις,
πείνες βαριές, μοναξιές και εξορίες.
Η ζωή σου η τωρινή δε φτάνει
Ίσως στην άλλη,
ίσως στην άλλη ζωή.
Ποιος ξέρει;

Σε γνώρισα,
μαρμάρινα τα μάτια σου, ξανθιά μαλλιά,
στο στήθος γεμάτο μαχαιριές.
Πόσο μακριά είναι ο θεός!
Σε ένοιωσα με τον παλμό της ψυχής σου,
ορειβάτη του Ολύμπου,
να περνάει σαν ακτίνα, να τρυπάει τα βουνά,
από την Ασία μέχρι τη δική σου γειτονιά.

Κανείς δεν μπορεί να σ' αγαπά,
όσο σ' αγάπησα σφόδρα. Σε λάτρευα κρυφά.
Με γρήγορη ματιά, περίμενα θεότρελη
την ώρα να είσαι δίπλα μου, μαρμάρине θεέ.
Χάνω τα λόγια, δε βρίσκω λέξεις
να σου στείλω ένα γράμμα ερωτικό, μια για πάντα.
Βρήκα τα σπασμένα σου μηριά,
τα επίχρυσα στεφάνια και τη λύρα στο ξανθό περιγιάλι.

Γέρο τραγουδιστή μου, αφάνταστε,
Μια μέρα θα φυτρώσουν
και τα δικά μου τα φτερά.
Μια μέρα θα με βλέπεις να πετάω
σαν πεταλούδα ψηλά στον ουρανό.
Με ένα σκοπό γλυκό να σου το πω
το πόσο από την ψυχή μου μέσα σ' αγαπώ.
Μεγάλη μικρή μου αγάπη!

Δεν θέλω τίποτε άλλο,
παρά να περνάνε οι εικόνες του κόσμου
για οριζόντια ταινία, ψιθύριζε δειλά,
στα ξέπλεκα μαλλιά σου.

Έρχονται, έρχονται οι ρασοφόροι.
Τα κορίτσια στην αυλή με δαυλούς και λυχνάρια,
με ξύλινα εξαπτέρυγα.
Μάζευες τις στιγμές σαν κεχριμπάρι κομπολόι.

Λύγισες και γονάτισες μπροστά στην άγια Τράπεζα.
Πού θα μας πάνε ποιος ξέρει;
Κανείς δε μιλούσε στη βουβή ταινία
και το φεγγάρι ραγισμένο σε κομμάτια.

Τώρα που φεύγεις λάμπει ένα φως από τα άστρα
που χαμηλώνουν και σκεπάζουν τα κορμί σου
τα μεσάνυχτα στο δωμάτιο του φουρνάρη
με τα ξύλινα ξόανα με τις μιλημένες ράβδους,

Σεληνιακά άσματα του σιορ Μανωλάκη, του παππού,
τραγουδάει με αφρούς στο στόμα
μεθυσμένος από τη λαχτάρα και τη δίψα.
Δες, στα χέρια μας φωσφορίζουν τα δάχτυλα σαν πυγολαμπίδες,
αγαπούλα μου μικρή.

Να τα πήλινα μηνύματα
με την άγνωστη γραφή και ιερογλυφικά
από το ιερό του Μύρωνα.
Γράμματα για σένα.

Για μένα; ρώτησες ξαφνιασμένη.
Το όνομά σου είναι καθαρογραμμένο,
από τους παλιούς σου συγγενείς σταλμένο,
στην ίδια παράξενη γραφή.

Τα βρήκα στις ρίζες,
δίπλα σε μια θεόρατη ελιά.
Τα θρύμματα που μάζευαν
ο παππούς μου κι ο προπάππος από την αρχή.

Λυχνίες, χαραγμένες πινακίδες στην κίτρινη πλαγιά
στριφογουρίζουν σαν κοχλίες
σε ένα μικρό λαβύρινθο
εκεί που παίζαμε μαζί, παιδιά.

Βλέπω έναν αητό χαραγμένο στο φρέσκο πηλό
αιχμάλωτο, με ένα τόξο στο λαιμό,
με το κλαδί της φοινικιάς στο ράμφος, μια σφενδόνη,
ένα κριάρι, έναν πέλεκου μαζί με μια φλογέρα.

Το ξέρω αυτό το μήνυμα,
είπες χαμογελαστά
Με το έμαθε ο προπάππος μου
από τη Μεσάρα.

Εσύ τον πρόλογο, εγώ επίλογο,
εσύ μονόλογο, εγώ διάλογο,
εσύ ποιήματα, εγώ πεζά,
εσύ τα σπάνια, εγώ τα κοινά.
Εσύ ανοίγεις τα μάτια, εγώ τα κλείνω.
Εσύ χαμόγελα ανοιξιάτικα,
εγώ φθινόπωρα κι ομίχλη.

Παίζουμε κρυφτό ανάμεσα στις γέρικες ελιές
στο μοναστήρι του Διόνυσου
με τις ρουφήχτρες του Αλιάκμονα.
Θεόρατο πρόσωπο πέτρινο,
κάτω τα κρυμμένα παλάτια
με το μισόγυμνο Αιθίοπα
νεκρό στην άγια τράπεζα.

72

Οι παπάδες έβγαζαν άγριες κραυγές
να κρύψουν την παράνομη θυσία μέσα στο μαύρο ιερό.
Και όλοι οι ψίθυροι του όχλου
ρυθμικά συνόδευαν το νεκρό βασιλιά.
Θα αδειάσουν όλα τα χώματα,
θα αδειάσουν οι κατακόρυφοι βράχοι
και θα βγουν από το βυθό
οι δωρικοί ναοί, οι κρυμμένοι.

Η μνήμη μετέωρη πάνω από τα βουνά
ανοίγει το δρόμο του ήλιου.
Η βραχνιασμένη φωνή της γης
κι η γυάλινη του φεγγαριού
τρυπούσαν τα παραπετάσματα του σύμπαντος
μέσα στις άφωνες ψυχές μας.

Κλειστά τα σπίτια μας σήμερα.
Δε δεχόμαστε λόγω αδιαθεσίας.

Σαν πράσινα στάχια μπροστά σου
ξεφυτρώνουν τα θαύματα
και όλες οι μικρές λακκούβες
γεμάτες νερό αγιασμένο.

Ατέλειωτα σκαλοπάτια ίσα στην κορφή,
κάθε σκαλί και ένα φιλί.
Τα κλωνάρια σου κατεβασμένα σαν την κλαίουσα ιτιά,
χαϊδεύουν τους αφρούς της θάλασσας.

Ψιθυρίζαμε λαχανιασμένα στην ανηφοριά
με ξόανα στην πλάτη.
Ενέδρα! μας στήσανε ενέδρα!
φώναξες τρομαγμένη.

Σκύψαμε στη γη,
μη μας αγγίξουν οι φωτοβολίδες
και πέσαμε στην απότομη πλαγιά
μέσα στο ποτάμι με τις πράσινες ρουφήχτρες.

Πάλι από την αρχή στην άλλη όχθη,
στην ανηφοριά με τις δάφνες.
Σταμάτα λίγο να πάρω ανάσα, είπες
και με τράβηξες στη βρεγμένη σου αγκαλιά.

Μύριζες χιώτικη μαστίχα
και φρέσκο δεντρολίβανο.
Τι βαθιά στιγμή
μέσα στη χαράδρα του θανάτου!

Πες το, όσο μπορείς πιο γρήγορα!
Πες το με το νου σου!
Σ' αγαπώ! Μη χάνεις καιρό,
αγάπη μου μεγάλη.

Σήμερα όλες οι πόρτες κλειστές.
Σήμερα κατάρες σα μολύβια,
βουίζουν μοιρολόγια.
Όλα τα δέντρα χαμηλώνουν τα κλαδιά τους.

Οι δικαστές αμείλικτοι, αυστηροί.
Ισόβια, απομόνωση, εξορία.
Ο όχλος χτυπούσε τενεκέδες στα κάγκελα,
τα νεκροτομεία γέμισαν με ενόχους.

Σήμερα γύρισαν οι πολεμιστές
και ζώνες σφαίρες στους ώμους και όλμους.
Οι δρόμοι άδειοι, τα σπίτια κλειστά.
Διαταγή των στρατηγών.

Πού είσαι; πού έφυγες;
πού είσαι; δώσε σημείο ζωής.
Πού είσαι;

Σήμερα βαραίνει η καρδιά μου
δίχως τα μάτια σου, δίχως τα χείλη σου,
δίχως την ευλογία σου, δίχως τα καλά σου λόγια,
Δίχως την αγάπη σου.

Ποιος θα σηκώσει το βάρος της μνήμης;
Ποιος ξέρει το μονοπάτι της λίμνης,
τις κρυσταλλένιες πηγές μέσα στους κίτρινους σιτοβολώνες
το πέτρινο καζάνι με την άγια νεροφίδα;

Σαν λέπια πέφτουν οι εικόνες,
λειώνουν σαν χιόνια.
Μαζεμένες φωνές με τα όργανα
στο ιερό της Ήσιδας.

Απλώσαμε τα άσπρα σεντόνια
με τις μαύρες ρίγες
μπροστά στον ήλιο.
Δίναμε παραστάσεις.

Ξεδιπλωμένες μορφές, στον άνεμο σκιές στενόμακρες.
Ένα κρυσταλλένιο ποτήρι νερό
με τη μισόγυμνη κόρη που χτενίζει τα μαλλιά της
με ασημένια χτένα.

Στο στενό δρόμο κατηφόριζαν
με προσευχές οι θεριστάδες
με δίκρανα και εξαπτέρυγα.
Χτυπούσαν τις πόρτες με τα ξύλινα σήμαντρα.

Βουλιάζαμε μέσα στις ελαφρόπετρας τη στάχτη,
που κατέβαινε από το βουνό
στο χαντάκι του προφήτη
που τον συνόδευαν σε αναίμακτη θυσία οι ιεροφάντες.

Κράτα την ανάσα,
σφίξου όσο μπορείς στην αγκαλιά της καλοσύνης.
Βλέπεις τα ιπτάμενα δελφίνια και τα μικρά χρυσόψαρα;
Γέμισε για καλά ο ουρανός.

Αυτά τα γραμμένα λόγια
είναι οι ομολογίες και οι μάρτυρες
της ζωής μου, του έρωτα, της πίστης μου.
Αυτά τα γράμματα τα έγραψα
με τα ίδια μου τα χέρια το πρωί και τη νύχτα,
για να προετοιμάσω τα όνειρα,
για να φυλάξω τον αγώνα τον καλό,
για να φυλάξω σκοπιά την αγάπη του κόσμου.

Αυτά τα γραμμένα λόγια ούτε δανείζονται,
ούτε μπορεί να τα διαβάσει κανείς.
Είναι όλα κρυπτογραφημένα.
Κάθε λέξη με ένα νόημα, νόημα ποιητικό.
Δεν είναι στιχάκια ημερολογίου,
ούτε λόγια της πλώρης.
Είναι τα τελευταία λόγια
που ψυχορραγούν να φτάσουν στο Θεό.

Όλα είναι γραμμένα για τους αντικατάσκοπους,
αλλά κανείς δεν μπορεί να συναρμολογήσει
την ομορφιά σου, το άρωμά σου,
τη φωνή σου, την ψυχή σου.
Άδικα κοπιάζετε να λύσετε το αίνιγμα,
σας πρόλαβα με σκηνογραφίες
με επιδέξιες μαρμαρυγές,
να λευτερωθούνε δυο ψυχές για πάντα.

Όλα τα αντικείμενα γίνονται υποκείμενα,
να πάρουν μέρος στη ζωή μας,
να τα αγαπήσουμε, να τα απορρίψουμε,
να τα μοιράσουμε.

Η γη πληθαίνει κάθε μέρα από άχρηστα
που δυσκολεύουν τη ζωή.
Κάθε μέρα χωρίζεται σε τομείς και δρόμους,
ζώνες, διαδρόμους, που πνίγουν τη ζωή.

Μόνο οι δύσβατες χαράδρες μείνανε, οι βουνοκορφές,
τα άγωνα βράχια, οι γκρεμοί και τα ηφαίστεια.
Τα τελευταία καταφύγια της ομορφιάς
η έρημος, οι παγωμένοι πόλοι.

Παντού τραύματα και εγκαύματα
της υπεροψίας του ναρκισσισμού.
Παντού τα ερείπια, παντού γραφεία των πολέμων,
παντού νεκροτομίες, ανατομίες του κακού.

Κύριε τα βλέπετε απαισιόδοξα, δε βλέπετε την πρόοδο;
είπε κάποιος νεαρός από το ακρωτήριο.
Και ύστερα τι κατηγορίες είναι αυτές;
αφού και αυτά που γράφετε δε συγκινούν κανένα.

Και τα ποιήματα άχρηστα και αυτά,
δε συγκινούν κανένα.
Και ύστερα τι να τα κάνουμε;
Κανείς πια δεν τα έχει ανάγκη.

Ε. Βαρλάμη: Σχέδιο σε χαρτί, 2001

Άνοιξα διάπλατα τα παράθυρα και τις πόρτες
να βγουν οι λέξεις από τη φυλακή του νου.
Σαν χαλαζόπετρες λιώνουν στον ήλιο,
ξεχύνονται σα χείμαρροι τη μια και στάλα-στάλα την άλλη.

Αραδιασμένες θυμίζουν χαμόγελα χαμένα,
φέρνουνε ελπίδα, αρμονία,
θυμίζουνε το Χριστό και το Άγιο Πνεύμα,
στην πέτρινη αδιαφορία.

Οι μαγνήτες, οι καθρέφτες, τα δοκάρια,
τα τραίνα, τα γαρύφαλλα, η θάλασσα,
ο ίσκιος της φωνής, η φωνή του ίσκιου,
το παλιό κρασί και τα ρεβίθια,

το φεγγάρι, το καράβι, τα στάχια,
οι μέλισσες στις καρουπιές,
το πανδοχείο, το σταχτοδοχείο,
το μελανοδοχείο του ποιητή.

Κάπου-κάπου, πλησιάζουν σε νοήματα οι λέξεις,
σα μαγνήτες, σαν τσαμπιά στα κλήματα, σαν τη θρούμπα,
σαν τον αρχάγγελο που φέρνει φάκελους,
χαιρετισμούς από το Θεό.

Μη μετράς τα λόγια με το νου σου.
Σχίσε τους φακέλους,
σβήσε το Θεό άμα μπορείς.
Σβήσε τον αρχάγγελο.

Και όμως η προηγούμενη σειρά
μένει και επιμένει:
Χαιρετισμούς από το Θεό!
Δε σου κάνει εντύπωση;

Τώρα σε νοιώθω,
η ψυχή μου γαληνεύει με τη γλυκιά σου τη φωνή.
Τώρα αρχίζει η ζωή
μια και τα λόγια μας παίρνουν νόημα βαθύ.
Τώρα, κάθε στιγμή μου χάνεται χωρίς εσένα,
χωρίς τα μάτια σου, χωρίς αυτό το πρόσωπο το φωτεινό.

Τώρα μεγαλώνει τη νοσταλγία μου,
γίνεται πόνος η απουσία σου και λαχταρώ,
όσο πιο γρήγορα μπορώ, να είμαι δίπλα σου,
να σε θωρώ, να ζω αυτή την ευλογία.
Τώρα που είμαστε μαζί νοιώθω τη δίψα για ζωή,
το σφρίγος της ψυχής σου.

Τώρα που μείναμε οι δυο μας
σε ευλογώ και ευγνωμονώ
όλη μου τη ζωή γι' αυτή τη χάρη
που χαρίζεις και ανοίγεις ορίζοντες και δρόμους.
Τώρα ξαναγιώνω,
σε σκέφτομαι και σ' αγαπώ.

Θεέ μου τρέμω να εξηγήσω
αυτό το δώρο το ακριβό.
Την τύχη που με έφερε κοντά Σου
να νοιώθω μέσα μου
την απέραντη, ανεξήγητη δύναμη
της ευτυχίας της αγάπης.

Τι παράξενες εικόνες
με τους γέροντες αρχηγούς της γης
μέσα στην κεντρική σάλα του μουσείου.
Σε βρήκα σε μια κάμαρα,
με κοιτούσες με το πληγωμένο ζαρκάδι.

Γιατί είσαι λυπημένη; Τι ψάχνεις;
όνειρα και παραμύθια
ξεχασμένα της γιαγιάς;
Οι επισκέπτες έφυγαν το μουσείο άδειασε.
Περπατούσα σιγά-σιγά προς το μέρος σου.

Μη φοβάσαι, μη φοβάσαι,
δε με γνώρισες;
Αυτός που χαρίζει σε όλους
νόημα στη ζωή και πνεύματα ελεύθερα.
Αντίκρισες το ξύλινο σκήπτρο και ξαφνιάστηκες.

Έρθα να σου παραδώσω τη μαγική ράβδο
να μεταμορφώνεις τα μαρμάρια γλυπτά.
να τα ζωντανεύεις ένα-ένα.
Η αίθουσα γέμισε περίεργους
από όλες τις ηπείρους.

Μετά έγινα μαρμάρινος
και όλοι με περικύκλωσαν και θαύμαζαν.
Τι ζωντανό μαρμάρينو άγαλμα!
Λες και θέλει να μιλήσει!
Αλλά κανείς δεν πίστευε.
Στο άγαλμα χτυπάει ακόμα η ψυχή του.

Μου έδωσες άσπρα φτερά
και πέταξα στα ουράνια
τώρα που λες πως με αγαπάς.
Κουράστηκα να σηκώνω
στους ώμους μου τη γη.
Την πέταξα σαν τόπι στον αέρα.

Τώρα που με λευτέρωσες
αρχίζω να καταλαβαίνω σιγά-σιγά
ποιά δύναμη με κυριεύει.
Τώρα που με λευτέρωσες για πάντα,
με μια λέξη μόνο,
φανέρωσες το μυστικό σου.

Με μεταμόρφωσες σε φως,
τώρα είμαι λεύτερος για πάντα,
νοιώθω σαν πούπουλο στον άνεμο.
Και η γη δεν καταφέρνει
να με τραβήξει στο κέντρο της.
Τώρα αναπνέω λεύτερος, δίχως σκέψεις και σοφίες.

Να στριφογυρίζω
μέσα στου σύμπαντος το χάος, θέλω.
Τώρα, μόλις τώρα, έχασα τα γηρατειά
και νοιώθω τόσο βαθιά
πως έγινα πνεύμα ολοδιάφανο
μέσα στους γαλαξίες των ιδεών.

Και η ζωή μου άυλή, αγέρινη, πνευματική,
ζωή της λευτεριάς και της αγάπης.
Πόσες ψυχές ανάλαφρες πετούνε δίπλα μου
και χαίρονται μαζί μου και χαμογελούν
το νέο τους συνταξιδιώτη.

Φύγαμε, φωνάζει ο οδηγός τραγουδιστά.

Τα μάτια σου δεκατέσσερα,
έλεγε και ξανάλεγε η μάνα μου.
Φύγε απ' τις πόλεις μακριά,
μη γυρίσεις πίσω.

Σε ζηλεύουνε,
ζηλεύουνε την περηφάνεια
και την ταπείνωση,
τη χάρη και το πνεύμα σου.

Δεν είσαι γι' αυτή τη χώρα,
πάνε στην Ασία, στην Αφρική,
φύγε στο Βορρά, μακριά
από τον καταραμένο τόπο της κακίας.

Πρόσεχε όμως, τα μάτια δεκατέσσερα.
Μη χάσεις ποτέ τα χαμόγελα
και το φυλαχτό, το σταυρουδάκι,
που έραψα στο φανελάκι σου.

Να φυλάγεσαι, μη λιγοψυχείς.
Σε δώρισα την κεντημένη “Καλημέρα”
με κίτρινο μετάξι, με ανεμώνες και πουλιά,
να σ' έχω συνοδεία.

Μην κάνεις παρέα
με ντυμένους με κίτρινα πουκάμισα.
Κράτα καλά το μυστικό,
μην το λες σε κανένα.

Ο κόσμος γέμισε οχτρούς υποκριτές.
Τα μάτια δεκατέσσερα μη χάσεις στιγμή
στον ερχομό του Χριστού
στη δεύτερή Του παρουσία.

Κράτα τη φλόγα της αγάπης,
να ταπεινώνεσαι,
φύγε μακριά στη εξορία
να μην στρέψεις πίσω τα μάτια σου.

Το πρώτο μου μεγάλο έργο
ήταν ένας έλικας σαν λαβύρινθος,
με ανθρώπους ένας πίσω από τον άλλο στην ουρά.

Στο κέντρο είχα τον Πάμπλο Πικάσο,
το μεγάλο Ισπανό
και όλοι ήταν στριμωγμένοι
σε αστικό της λεωφόρου Συγγρού.

Ένας είχε στενόμακρο πρόσωπο με μουστάκι,
όλοι είχαν στρόγγυλες μορφές.
Άλλοι γελούσαν, άλλοι σοβαροί,
άντρες και γυναίκες και παιδιά.

Εισητήριο κανείς; Ο οδηγός φώναζε στο μικρόφωνο.
Πάμε για μπάνιο στη Βουλιαγμένη, οι πόρτες δεν ανοίγουν,
στάση καμιά, Σύναγμα, Ομόνοια, Θησείο.

Σήμερα το λεωφορείο μας κάνει διακοπές,
η γυναίκα μου γέννησε δίδυμα στο Διδυμότειχο
και χαρά μου να σας κεράσω όλους παγωτό στη Βουλιαγμένη.

Στο τέρμα κατέβηκαν όλοι γελώντας
μπροστά στα παγωτά και τους φωτογράφους με τα τρίποδα.
Τελευταίος κατέβηκε ο οδηγός με ευχές και ευχαριστίες.

Είναι η πιο όμορφη και πιο σπάνια
ημέρα της ζωής μου, έλεγε και ξανάλεγε.
δίδυμα με χάρισε η γυναίκα μου, αγόρι και κορίτσι.

Να σε ζήσουν, να σε ζήσουν τα παιδιά σου,
Νάσαι καλά που μας χάρισες μια μέρα λεφτεριάς.
Ζήτω οδηγέ μας!

Ένα προφητικό ποίημα του 2013.
Ο Ευθύμης Βαρλάμης έφυγε
την Τρίτη 27 Δεκεμβρίου 2016
γύρω στις 4 το απόγευμα
στο Schrems της Αυστρίας
33 εβδομάδες μετά την απόφαση των γιατρών
για την εισαγωγή του στο νοσοκομείο.

>>>

Λένε, αυτή η πόρτα δεν ανοίγει ποτέ,
σκοπισμένη, ξεχασμένη,
δίχως κλειδαρότρυπα και πόμολο.

Μην περιμένετε άδικα,
δεν θα ανοίξει ποτέ,
είπε η δεσποινίς με την άσπρη ποδιά.

Και όμως πόρτα είναι, πόρτα να ανοίγει
και να ενώνει χώρους, μέσα και έξω,
τα άγνωστα με τα γνωστά.

Μια φωνή μου λέει:
Έλα Τρίτη, τρεις η ώρα,
θα ανοίξει μόνη της δίχως να χτυπήσεις.

Σήμερα είναι πάλι Τρίτη,
τριακοστή τρίτη φορά στέκομαι μπροστά της
και η προαίσθηση μου ψιθυρίζει:

Σήμερα θα ανοίξει η πόρτα η κλειστή
γιατί είναι η τελευταία φορά,
το γνωρίζω καλά, σήμερα θα ανοίξει.

Δεν πέρασε ούτε μια ώρα,
με σκουριασμένο τρίξιμο άνοιγε σιγά-σιγά,
πέρασα μέσα δίχως φόβο στο σκοτάδι και περίμενα.

Μετά από ώρες έβλεπα στον τοίχο να ανατέλλει
ένας μικροσκοπικός ήλιος, κατακόκκινος
και η μακρόστενη αίθουσα γέμισε αστέρια, μεγάλα και μικρά.

Και ο ήλιος ο μικρός μεγάλωνε, μεγάλωνε
και έσβηνε τους γαλαξίες και τους κομήτες έναν-έναν.
Πόσο μίκραινε ο κόσμος μπροστά μου!

Αυτό το χρώμα δεν περιγράφεται,
κανένας ζωγράφος δεν το πέτυχε ποτέ,
ούτε σκούρο, ούτε ανοιχτό είναι.

Αυτό το χρώμα λάμπει φως,
με μια επιδερμίδα ζωντανή
αλλάζει, τρεμποαίζει φωτοσκιές.

Μια γυαλίζει σαν καθρέφτης
και μια κλωμή σαν πέτρα.
Δεν το πέτυχα ποτέ, είναι από άλλο κόσμο.

Αυτό το χρώμα είναι ζωντανό.
Σιγοκαίει, τρεμοσβήνει, εξατμίζεται, αλλάζει αποχρώσεις,
και η αύρα του αυξομειώνεται.

Είναι το χρώμα της ψυχής.
Είναι το χρώμα του Θεού
Είναι χρώμα πνεύμα, είναι άυλο, διαφανές, αόρατο.

Το κόκκινο, λένε, είναι ο έρωτας
και το γαλάζιο πνεύμα.
Είναι ένα χρώμα κρυμμένο, φυλαγμένο στον Πανάγιο Τάφο.

Οι ιερωμένοι το βγάζουν από τον κρυψώνα
και γυρίζουν με μανουάλια και εξαπτέρυγα.
Δεν το βλέπει κανείς.

Είναι και θαυματουργό λένε,
τυφλοί βλέπουνε, λεπροί υγιαίνουν,
κουτσοί περπατούν.

Τι κρίμα να μη μπορώ
να το περιγράψω ακόμα κι εγώ
που το είδα τόσες φορές.

Τα κυκλάμινα του Βερμίου έχουν μια αποστολή.
Μέσα στο κοκκινόχωμα οι μαύροι βολβοί τους
όλα τα προετοιμάζουν και τα γυμνάζουν
μέχρι να λυγίσουν τα αδύναμα κορμιά τους,
να ξεθωριάσουν και να ξεραθούν.

Μάγισσες και μάγοι αφουκράζονται αφοσιωμένοι
να λύσουν το άρωμα, το μήνυμα,
να βρεθούν οι συγγενείς
και τα ξαδέλφια του δάσους,
να ανιχνεύσουνε τη μυστική τους γενεαλογία.

Οι μαυροκίτρινες σαλαμάντρες τρώνε λαίμαργα
τα γκριζοπράσινα φύλλα τους.
Ποιός ταράζει αυτήν την άφωνη αρμονία;
Ένα κυκλάμινο ανάμεσα στις καστανιές και τις κρانيές,
τις ξεραμένες φτέρες, τα κούμαρα και τ' άγρια ξυλοκέρατα.

Ένα κυκλάμινο μπροστά στη φουντωμένη καστανιά.
Αρμονική σιωπή!
Μια τόση δα μικρή ζωή με λίγο άρωμα
και τόσο δα χρώμα λεπτό,
διαχωρίζει στη μέση ατάραχο, άφοβο, λεπτεπίλεπτο.

Τα κυκλάμινα του Βερμίου μιλάνε
μια γλώσσα γεμάτη αστέρια,
γεμάτη χρυσαφένιες αναμνήσεις.
Μια γλώσσα παλιά, πολύ παλιά, δίχως σύμφωνα.
Μόνο φωνήεντα, φωνήεντα αδιάβαστα.

Τυλίξτε όλα τα αγάλματα
με κίτρινα και κόκκινα πανιά,
πριν αρχίσει η μεγάλη ποιήτρια
να απαγγέλλει τα ποιήματά της.

Ο ξύλινος χορευτής πηδάει στον ουρανό
και σβήνει όλα τα φώτα.
Παντού γαλάζια φωσφορένια συνθήματα
σαν πλατανόφυλλα.

Μετά μπήκαν με λευκά άμφια στο στάδιο,
με βαρύ ισοκράτημα σαν ιερωμένοι.
Να ντύσετε και τη μικρή θεά,
είπαν, με πράσινο μετάξι.

Η πόρτα στο βράχο έκλεισε για πάντα,
μόνο το μάτι του θεού τρεμόπαιζε στο θεόρατο τρίγωνο.
Καλέστε τον κόσμο να καθίσει στα πλούσια τραπέζια
και ανοίξτε τα βαρέλια με το κόκκινο κρασί.

Τη μεγάλη ποιήτρια την ανέβασαν στη μέση στο τραπέζι
να απαγγέλλει με μια βαρύτονη φωνή σερνάμενη.
Κάθε λέξη με πέντε άλφα και δέκα όμικρον,
με απότομες διακοπές.

Και το μεγάλο τύμπανο χτυπάει ρυθμικά το ρόγχο της γης
σεισμός υποχθόνιος τρίζει και τρέμει.
Τραβάτε γρήγορα τα σχοινιά να κλείσει η αυλαία,
να μείνει μόνο στη σκηνή το καλυμμένο άγαλμα της πράσινης θεάς.

Τώρα σβήνουν μία, μία, οι εικόνες, η μια πίσω από την άλλη.
Ανοίγει διάφανα τα ουράνια η πρώτη
και φέγγει η δεύτερη και σιγοκλείνει τα βλέφαρα.
Σαν αλυσίδα με χάντρα πλεγμένες η μια πίσω από την άλλη,
σαν τους μικρόηχους που ταξιδεύουν με δονήσεις στο παρελθόν.
Και τώρα αναβοσβήνουν τα δάση και οι θάλασσες,
όλα μαζί τα αστέρια και οι ημίγυμνοι αφρικανοί
με τις αντιλόπες και τις ύαινες.

Πόσες φωνές, πόσους χτύπους μαζεύουμε στο σκοτεινό μας νου.
Πόσες χιλιάδες ζωγραφίες, φωτογραφίες.
Πόσες εικόνες έγχρωμες, γκριζες, μαυρόασπρες,
με τις οδοντωτές κορνίζες, που καίγονται
και χάνονται σαν μαύρες πνοές.
Εικόνες έρχονται και φεύγουν,
χάνονται στα σκοτεινά πηγάδια στοιβαγμένες
η μια πάνω στην άλλη σ' αυτό το μικρογραφικό μουσείο.

Ψαρεύω αχόρταγα, δίχως να μαντέψω ποτέ
την εξαρτημένη συνέχεια της ατέλειωτης ακολουθίας.
Τώρα είναι πάλι μπροστά μου και τις βλέπω μία-μία.
Ποιά είναι αυτή η αφρικανή γυναίκα που καίγεται ολοζώντανη;
Ποιο είναι αυτό το πρόσωπο;
και αυτός ο άγνωστος θεός;
και αυτές οι αλυκές με το ασημένιο αλάτι;
Όλα τα βλέπω γυρίζουν ανάποδα.

Μια μορφή ξένη χαμογελάει και άλλη χαιρετάει
και άλλη ανοίγει τα χέρια να αγκαλιάσει.
Μια γυναίκα χορεύει μπροστά μισόγυμνη
και ένα άσπρο άλογο κλιμιντρίζει με ανθρώπινη φωνή.
Αυτό το έργο δεν τελειώνει ποτέ
είναι μια ατέλειωτη ταινία
δίχως ιστορία και θέμα,
μια ταινία που δεν τελειώνει ποτέ.

Σαν το Δάφνι ψάχνω τη Χλόη
στα πρασινόχρωμα λιβάδια,
σε κρυμμένα μονοπάτια
με σήμα τη μυρωδιά σου.

Σε βλέπω ανάμεσα στις θεόρατες φτέρες
και τις μυρωδάτες δάφνες, μισόγυμνη.
Έμαθες να κρύβεις και να κρύβεσαι
και οι εικόνες σου αναβοσβήνουνε γαλαζοπράσινες.

Πρόσεχε το τάμα
που έταξες στην Παναγιά μας,
αυτή την προσευχή που έγραψες
για την αμίλητη μοναξιά του Θεού.

Ακόμη μια φορά κάτω από τις θεόρατες καστανιές,
βλέπω τη μορφή σου με ξέπλεκα μαλλιά.
Διάλεξα, αιώνες τώρα να σ' αντικρύσω
σ' αυτή την ιερή στιγμή της ζωγραφιάς.

Γέμισε ρίγος η σιωπή μας.
Τα γυμνά σου στήθια δονίζουν τα βουνά.
Μέσα στο πορτοκαλένιο φως ξαναρχίζει πάλι το φεγγάρι
να ταξιδεύει ανάμεσα στις παλάμες μας.

Φανερώσου επιτέλους, έστω για λίγο,
μικρούλα μου αγάπη.

Σε βρήκα κρυμμένη ανάμεσα στις χαμηλές συκιές
να περιμένεις, - μελισσένια μου μάτια,
με άσελγα μπούτια, προκλητικά,-
το μεθυσμένο έρωτα του καλοκαιριού.

Είχες φύγει από το πρωί να περιμένεις.
Όλη τη μέρα στην αγκαλιά της ζέστης
να μείνουμε όλη τη νύχτα αγκαλιασμένοι.
Είναι μια νύχτα μαγική γεμάτη υάκινθους και τριαντάφυλλα.

Μυριάδες μετεωρίτες πέφτουν και σβήνουν,
χιλιάδες χέρια τεντώνονται στον ουρανό
να αγγίζουν τις φωτεινές γραμμές
και η φύση γέμισε χειροκροτήματα.

Μην ξαφνιαστείς από τις αμέτρητες σπίθες.
Κράτα τη σιωπή στα χείλια,
μην ξοδεύεις άδικα τα λόγια, κράτα τα στήθια σου.
Στο στήθος σου το κύμα.

Άσε να φύγουν γρήγορα οι γαλαξίες.
Πέρασε η νύχτα
με τις προσευχές του όρθρου,
με τις νοερές ευχές του έρωτα.

Σε πήρα μαζί μου για να ζήσεις,
να αγγίξεις το μυστικό της αγάπης
μέσα στην στρόγγυλη πηγή του σύμπαντος
αγάπη μου μικρή.

Σε περίμενα στη φωτισμένη πλατεία με τα άδεια τραπέζια.
Έλα να καθίσεις δίπλα μου, είπες, στο μεγάλο τραπέζι,
να περιμένουμε όλη τη νύχτα με τους προβολείς.

Σήμερα θα γίνει αυτό που περίμενες χρόνια,
σήμερα θα μάθεις τα μυστικά της ζωής.
Η ζωή μου είναι η ζωή σου, είπες και άναψες ένα τσιγάρο.

Για λέγε τι είσαι εσύ; ποιος είσαι;
Γιατί μπαίνεις στη ζωή μου με αυτά τα καστανά μεγάλα μάτια;
Δεν ξέρω γιατί με διάλεξες εμένα για μάγο.

Ξέρεις να μαγεύεις; μάγος είσαι;
μπορείς να με μαγέψεις;
Μάγεψέ με, μάγεψέ με ό,τι θέλεις.

Και με μιας σε μάγεψα μαύρο κοράκι.
Τώρα μόνο θα κρίζεις,
ό,τι σε ρωτάω κρα, κρα, κρα, θα λες.

Έρθα μαζί σου, θέλεις;
Κρα κρα κρα, απάντησες μελωδικά.
Και μια χτύπησα στα δάχτυλα και ξαναγύρισες δίπλα μου.

Σε ρώτησα με καλοσύνη, θυμάσαι τι σε ρώτησα όταν σε μάγεψα;
Με μάγεψες ποτέ; δε θυμάμαι τίποτα από αυτά που λες,
τι περίεργο!

Σε ρώτησα μαύρο κοράκι μου,
με θέλεις για όλη τη ζωή.
Πάλι ξαφνιάζεσαι; Να και το δώρο από τα μάγια μου.

Αυτό το μικρό μαύρο φτερό στο δωρίζω
για να θυμάσαι πάντα τη νύχτα μας στη φωτισμένη πλατεία
που δεν ξημέρωσε ποτέ.

Αυτά τα κίτρινα κλωνάρια της κρανιάς, αυτά που ανθίζουν
πρώτα από όλα στις πλαγιές ανάμεσα στις φουντουκιές,
μια ανθοδέσμη του ήλιου μέσα στο τέλος του χειμώνα,
τα μάζεψα ένα, ένα, για να στολίσω τη γυμνή σου πλάτη
μπροστά στο κρύσταλλο καθρέφτη με την σπανιόλικη κορνίζα.

Μνήμες ξεχασμένες μπροστά στη ζωγραφιά με τα κόκκινα μαλλιά
φέρνουνε μια συμπαντική ορμή να περπατήσω
τα βουνά της Μικρασίας ίσαμε με την Περσέπολη
και στα βουνά του Αφγανιστάν.
Μια ολόκληρη ζωή ποδοβολητό μαζί με τους συντρόφους.

Να βρούμε τους πελώριους βωμούς με οδηγό την κίτρινη ανθοδέσμη.
Άνθη αμάραντα, ορόσημα, μέχρι να ξαναβρώ
τη ζωγραφισμένη πλάτη σου με το μεταξωτό σου πανωφόρι,
να ξεπεράσω το διάφραγμα που μας χωρίζει
από την πρώτη ημέρα της γένεσης του κόσμου.

Καίγεται η εκκλησιά! πυρκαγιά! πυρκαγιά!
Καίγεται το τέμπλο και οι εικόνες οι παλιές,
γέμισε φωνές και σπαραγμούς το χωριό.
Οι γυναίκες τσίριζαν και κλαίγαν γοερά,
τα πάλληκάρια τρέξαν με φτιάρια και κουβάδες.
Μόνο η Παναγιά κήκε μισή.
Μετά φέρανε και τον απελπισμένο ιερέα.

Τι κακό μας βρήκε Θεέ μου,
τι σημάδι, να καεί η εκκλησιά μας.
Μόνο οι πέτρινοι τοίχοι έστεκαν σαν φαντάσματα
Θεέ μου τι φλόγες και καπνοί!
Μύριζε καμένο λάδι και κεριά.
Όλα χάθηκαν μέσα σε λίγη ώρα,
μόνο η Παναγιά μας έμεινε μισή.

Η Παναγιά μας η Γλυκοφιλούσα
και του μικρού Χριστού τα πόδια καψαλίστηκαν,
Τι κακό μας βρήκε, Θεέ μου,
να χάσουμε την εκκλησιά μας.
Ο παπάς γονάτισε στο προαύλιο
και άρχισε να ψέλνει το τροπάριο της Παναγιάς:

Πάντων, προστατεύεις Αγαθή, των καταφευγόντων
εν πίστει τη κραταιά σου χειρί.
Άλλην γαρ ουκ έχομεν, αμαρτωλοί προς Θεόν,
εν κινδύνοις και θλίψεσιν, αεί μεσιτείαν,
οι κατακαμπτόμενοι, υπό πταισμάτων πολλών,
Μήτηρ του Θεού του Υψίστου όθεν σοι προσπίπτομεν,
ρύσαι, πάσης περιστάσεως τους δούλους σου.

Ο ιερέας έπεσε μπρούμητα
με κλάματα και παρακλήσεις.
Οι γριές κάναν μετάνοιες και προσευχές,
σπαράζουν τις ψυχές.
Θεέ μας βάλε το χέρι Σου.
Κύριε ελέησον, Κύριε ελέησον.

Καρδίαν καθαρὰ νήφουσαν,
γρήγορον νου, σώφρονα λογισμό.
Πὼς καθαρίζει μια ψυχὴ ἀπὸ τις μικρὲς υπεροψίες;
Ἡ ψυχὴ εἶναι πάντα ολοκάθαρη,
μόνο τα στρώματα τῆς υπεροψίας τὴν κρύβουν,
τὴ σκεπάζουν καὶ χάνει τὴ ζωντάνια.

Ἡ ψυχὴ εἶναι ἡ ζωὴ, θαύματα, ἀπρόοπτα.
Το μεγαλύτερο θαῦμα εἶναι ἡ ἀγάπη
Ξαφνιάζεσαι με τὰ γαλάζια περιστέρια,
μέσα σε ἓνα ποτήρι με ξανθὸ κρασί,
μέσα στις μοσχομυρισμένες βάνιες.
Ἄκου τὰ λόγια μου.

Μάθε νὰ γλυκοφιλᾷς τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ,
γύρνα τὰ μάτια σου στο σμαραγδένιο βυθό,
δες τὰ δελφίνια στα γαλαζοπράσινα σύννεφα.
Γέμισε τὸν οὐρανὸ με χίλιους χαρταετοὺς
κόκκινους καὶ κίτρινους, λευκοὺς καὶ μαύρους,
σαν χρυσαφένια ἀστέρια.

Ἄσε νὰ πετάξει καὶ ἡ ψυχὴ σαν χαρταετός
Κόψε τὸ νήμα
καὶ ἀσ' τὸν νὰ πετᾷ ἐλεύθερος.
Ἄσε νὰ πετάξει ἡ ψυχὴ χαρταετός,
μὴν τὴν κρατᾷς δεμένη στα χέρια σου.

Στον άσπρο τοίχο κρεμασμένο
το κόκκινό σου φόρεμα χρόνια τώρα,
σαν ορόσημο με το γεύμα στον πύργο των Ρόδων.
Το μαγείρεψα εγώ, είπες, θυμάσαι
και το κρασί από την Ερεσσό.

Θυμάσαι και τη συνάντησή μας με τις γυναίκες της Λέσβου
στο καφενείο του ξενοδοχείου
με τις λεπτές καρέκλες και τις παλιές πορσελάνες.
Θέλανε να σε γνωρίσουν, να μιλήσουν μαζί σου.
Θέλανε να ερωτευθούν παράλογα.

Τις μιλούσα για το ιερό τέμενος της Σαφούς,
της μεγάλης ποιήτριας.
Υποσχέθηκες να φέρεις τη ζωγραφιά της
με ένα ανθοστολισμένο καράβι.
Και παράγγειλες και λυράρηδες και λαγούτα
στις κυρίες του νησιού.

Φύγανε όλες οι κυρίες,
εσύ έμεινες μέχρι την άλλη μέρα
με το κόκκινο ρούχο κρεμασμένο στον τοίχο,
σαν λάφυρο ερωτικό στο μικρό ξενοδοχείο με τις δάφνες.
Το φοράς και κάνουμε βόλτα αγκαζέ
σαν δυο ξεχασμένα φαντάσματα.

Στο προσκέφαλό μου έχω μια καμμένη Παναγιά,
στη μέση είναι στημένος ο πέτρινος βωμός
από πάππον προς πάππον, τον αρχαίο τον καιρό.
Στον απέναντι τοίχο κρέμεται μια κορνίζα
με ωραία πλάγια γράμματα, με αριθμημένα
όλα τα αγαθά τα απαραίτητα για την αναίμακτο θυσία.

Πρώτα πρώτα μια χούφτα σιτάρια και τρία ξυλοκέρατα,
τρία σύκα, τρία στραγάλια και πέντε κυπαρισσόμηλα,
λίγο ψημένο σουσάμι κι ένα ξεραμένο μουστοκούλουρο,
τρεις κανελλόριζες και πέντε λεπτοκάρυα.
Στο κέντρο του βωμού ένα βαθούλωμα στρόγγυλο
είναι σαν το δίσκο των δώρων.

Κάθε μέρα διαλέγω ένα από όλα τα καλά
και το θυσιάζω στον πέτρινο βωμό του σπιτιού
όπως το ορίζει η παράδοσή μας
από πάππον προς πάππον.
Και μετά, στην προσευχή,
βλέπω τους οιωνούς της μέρας.

Το ξυλοκέρατο μιλάει κρητική διάλεκτο
μηδέν άγαν, που ακούγεται σφυρικτά μδεν γαν,
να είσαι ταπεινός με ευγνωμοσύνη και ειρήνη.
Τα κυπαρισσόμηλα είναι φλύαρα, ασταμάτητα,
να σκέπτεσαι πως πάνω από σένα είναι ο Θεός.
Τα σιτάρια είναι η ελπίς μου μια μέρα να συναντήσω τον Χριστό.

Τα λεπτοκάρυα λένε να αποφεύγω τις υπεροψίες,
τα σύκα-σύκα κάνε το καλό και ρίξτο στο γιαλό
και το ψημένο σουσάμι, αν ρωτάς,
το ψημένο σουσάμι το τρώω, που μ' αρέσει
στο μικρό μου πρωινό
και το Θεό ευχαριστώ.

Να άπλωνα τα χέρια μου,
τα κλαδιά της καρυδιάς,
να ψήλωνα ως τα Πριόνια του Ολύμπου.
Να βούλιαζα στο βυθό της Σαντορίνης.
Είναι ο αφελής, λέγανε στο χωριό,
χαίρεται και γελάει με το παραμικρό.
Είναι και πράος, δεν έχει μέσα του κακό.
Λες να είμαι σαν την καρυδιά μας;

Σήμερα κάθομαι στην ψάθινη καρέκλα
και παραγγέλλω ούζο και τρεις ελιές.
Τώρα έρχεται ο παπάς, χαιρετάει και λέει:
Το βράδυ σε είδα στον ύπνο μου σαν θεόρατη καρυδιά
και κουνούσες αδιάκοπα τα κλαδιά σου
σαν να χόρευες ένα όνειρο.
Λες να έχουμε βαρύ χειμώνα;
Οι καρυδιές, λένε, έχουν ίσκιο βαρύ.

Εδώ και δυο χρόνια γράφω στον κορμό
και στα χοντρά κλαδιά της καρυδιάς
με κόκκινη μπογιά τη γενναιαλογία του Κένταυρου.
Ειρήνη, αγάπη, καλοσύνη, σεβασμό στα ανώτερα,
πραότητα, θυσία και χαρά και κέφι.
Κι ας με λέει όλος ο κόσμος αφελή,
την άνοιξη είχε γεμίσει η καρυδιά
με χίλια δυο τραγούδια.

Μια ξύλινη πινακίδα
κάρφωσαν τα παιδιά στον κορμό
και όλοι διάβαζαν:
Η καρυδιά του τρελλού ποιητή.

Η σκιά μου μεγαλώνει και τρέχει
δίχως να προλάβω να τη φτάσω,
σαν να θέλει να με παρατήσει.
Λες να χάσω τη σκιά μου, χαμογέλασα.

Και τώρα που κρύφτηκε ο ήλιος
πίσω από τα βουνά χάθηκε πάνω στην ώρα της
και έμεινα μόνος
ανάμεσα στον ήλιο και στο χώμα

Ακολουθούσα τη σκιά μου σαν λαγωνικό
Τώρα σε ένα φως περίεργο
βλέπω μπροστά μου δύο σκιές
παράλληλες, χέρι με χέρι.

Σταμάτησα για μια στιγμή,
η δεύτερη σκιά χάθηκε
και βιάδιζε με γρήγορο ρυθμό
στην ανηφόρα του λόφου.

Ένα άγριο μεγάφωνο φώναζε κραυγαλέα:
Στοπ! πίσω! απαγορευμένη ζώνη!
και περίμενα σαστισμένος.
Μπροστά η δεύτερη σκιά προχωράει αγέρωχη,

Μια τεράστια έκρηξη τάραξε τα πάντα.
και ο κόσμος έτρεμε
και γέμισε χάρτινες πεταλούδες
με όλα τα χρώματα του ουρανού.

Άνοιξε μια παλιά πληγή,
κράτησες το παιδί στα χείλη, ώριμη μητέρα.
Και τα μάτια!
Η αγάπη δεν έχει αρχή, δεν έχει τέλος.
Η μορφή σου στο φτηνό χαρτί.

Άνοιξε πάλι η πληγή,
μαύρο πανί ζωντανεύει.
Τρέμουν τα στήθια σου, δε γυρίζεις να δεις.
Μπροστά σου κέρινο ομοίωμα
έτοιμο να το λειώσει ο ήλιος.

Μιλάς μian άγνωστη γλώσσα
με ήχους γνωστούς της καλοσύνης, της πραότητας.
Και στη στιγμή όλο το σώμα σου
γίνεται σιδερένιο έλασμα
μια μπρος και μια πίσω.

Πέφτεις στο γκρεμό να σώσεις το παιδί
που παραπάτησε στην άβυσσο.
Πού ήσουν τόσα χρόνια;
Πού είναι η φωνή σου η γλυκιά;
Μη λιγοψυχείς και πέφτεις

Άγγελος με θεόρατα άσπρα φτερά
σε έπιασε απαλά
σαν σύννεφο γαλάζιο λαμπερό.
Δόξα τω Θεώ.

Περίμενέ τον σήμερα τη νύχτα,
θα περνάει με το νοτιά μέσα από τις ρωγμές,
τις κλειδαρότρυπες.
Στο σπίτι σου το πατρικό τρίζουνε τα πατώματα
μαζί και τα δοκάρια της σκεπής.

Ο μεγάλος βασιλιάς στέλνει γαλαζοπράσινα μετάξια
με ρουμπίνια και σμαράγδια.
Και ο μικρός αγγελιοφόρος
προφέρει αποστηθίς
σαν ποίημα το ποίημα.

«Εσένα διάλεξαν, αγάπη του κόσμου.
Θάρθει με το νοτιά στην κάμαρή σου
να σε βρέξει τα χείλη σου, βασιλικό αγίασμα».
Μη ρωτάς
και ξανά ρωτάς.

Μόνο μια φωτογραφία στο χέρι.
Πιστεύεις στην τηλεπάθεια;
Μια φωτογραφία αποτυπώνει
και τη μορφή της ψυχής;

Σε διάλεξα, η δική μου η ψυχή,
σαν συγγενή μου,
σαν την αδερφή μου,
σαν την αγάπη.

Μια μέρα θά ακούσεις τη φωνή.
Μια μέρα θα με βλέπεις ζωντανό
μπροστά σου με γαρδένιες,
με ανθισμένα κλαδιά της λεμονιάς.

Έρθες με μαύρο κουστούμι
με ασημένιο κομπολόι
δεκατέσσερεις Αυγούστου δύο χιλιάδες είκοσι
στην Ελευσίνα της Περίσσης.

Μόνο εγώ περιμένω στο μεγάλο αλώνι
με άσπρα λινά, ψηλός, γεροδεμένος,
με ανοιχτό γιακά με το σταυρουδάκι.
Θα με γνωρίσεις με τις γαρδένιες και τα κλαδιά της λεμονιάς.

Στη χαρουπιά της Παναγιάς τα πήλινα πιθάρια
μπροστά στο μαύρο θυσιαστήριο του Βασιλιά.
Θα στήσω προσφυγικό αντίσκηνο με δυο στραβόξυλα,
στη μέση μια πασχαλινή λαμπάδα
να ψήνω κριθαρένιο καφέ.

Θέλεις να κάνουμε μια απεργία πείνας;
Πεισματάρηδες, τυφλοί, φτάνει πια!
Φτάνει το τέλος.
Απ' τη χαρουπιά της Παναγιάς κρέμονται ξυλοκέρατα σταυροί.
Στα χαράματα θα ψάλουμε μαζί το «Φως ιλαρόν».

Βλέπεις την πίσω μεριά του φεγγαριού;
το μαύρο βάθος της άβυσσος
πίσω από τα θεόρατα βουνά;
Πόσο βαθιά μπορείς να δεις στα βάθη μιας ψυχής;
Βλέπω μακριά σαν τον αητό και σαν την κουκουβάγια.

Ρωτάς, πώς ο Θεός μπορεί να είναι μέσα σου;
Πόσο μικραίνει ο Θεός;
Θέλεις όλα να τα βλέπεις,
να σου δείξω τα αόρατα, είπες,
να βλέπω αυτά που δε φαίνονται.

Θέλω να βλέπω κάθε μέρα το Χριστό.
Θέλω να είμαι στην παρέα του,
το γέλιο του να ζήσω.
Θέλω να δω την Παναγιά,
να δω το Άγιο Πνεύμα.

Έλα μαζί μου, όλα θα φανούν αν περάσουμε μαζί
στην πίσω μεριά του φεγγαριού.
Βλέπεις αυτό το πλάσμα που πετάει με όμορφα φτερά;
Θα μάθεις μέσα να πετάς από το μέλλον στο παρελθόν
κι από το παρελθόν στο μέλλον.

Σε βλέπω σαν την πρώτη γυναίκα.
Μια χάρτινη μορφή,
χάρτινα μάτια, χάρτινα μαλλιά,
χάρτινο στήθος, περήφανο.

Βλέπω και ξαναβλέπω και ξέρω.
Με ψάχνεις σε όλη τη γη
να φανερώσω τα μυστικά
που κράτησες αιώνες μέσα σου.

Τρέχεις εδώ, τρέχεις παντού,
να ζευγαρώσεις με τα πνεύματα,
όπως το χώμα στη χούφτα σου
ωριμάζει τα σιτάρια.

Δε μας μένει καιρός ανάμεσα
στην εισπνοή του αιθέρα και την εκπνοή.
Γι' αυτό σε διάλεξα μια νύχτα,
είσαι σταλμένη να μετατρέψεις τον κόσμο
σε πνεύμα φωτεινό, ζωντανό.

Μην σταματάς και παρατάς το λιγοστό μας χρόνο.
Άστον να κυλήσει αργόρρυθμα,
τεμπέλικα, δίχως στόχους.
Κράτα λίγα δευτερόλεπτα που έμειναν
ανάμεσά μας.

Κράτα το θαύμα.
Είναι καιρός να ενωθούν οι ψυχές μας
και να ανταμώσουμε.
Θεέ μου τι σφρίγος! Τι λάμψη!

Οι νύχτες μεγαλώνουν
και όλες οι λέξεις πέφτουν σε ύπνο.
Η μέρα περιμένει αχόρταγη να βρει μια συνταγή, μια τάξη.
Σα δασκάλα αυστηρή προσέχει
μην τάχα ξεφύγει καμιά και ξεχαστεί για πάντα.

Πόσες φορές το είπα και το ξαναλέω:
Οι λέξεις είναι ιδέες, φάλαγγες
και παρατάξεις, ελεύθερες να συνδεθούν.
Το ποίημα δεν είναι φιλοσοφία,
μόνο ήχος, φτάνει η μουσική.

Σαν βελόνες μικρές ωριμάζουν οι λέξεις,
είναι κλειδιά που ανοίγουν όλες τις πόρτες.
Θέλουν μάστορα και μύηση τα λόγια.
Τα λόγια είναι πετούμενα πουλιά, παρθένα,
μην τα ανακατεύεις με χώματα.

Άσε την ψυχή σου να τις γεύεται,
να χαίρεται κάθε μια χωριστά,
θυμάται την αρχή του κόσμου.
Και η ψυχή μας δε χορταίνει
με εγκυκλοπαίδιες και τόμους.

Οι λέξεις είναι σταγόνες
που στάζουν σταλακτίτες στην κρυστάλλινη σπηλιά.
Στάζουν μια-μια και τρυπούνε το σύμπαν.
Μας δείχνουνε την έξοδο,
με ένα κουβάρι κόκκινη κλωστή.

Σαν το μικρό αυλάκι
που τρέχει από το βουνό,
φουσκώνει με καταρράκτες και μαϊάνδρους,
χύνεται στη θάλασσα,
είναι η ζωή μας ανάμεσα σε κάμπους και βουνά,
πόλεις και χώρες και πίσω δε γυρίζει ποτέ.

Αναλαμπές και λάμπεις μαγικές
σχίζουν και κόβουν τα ουράνια
κι όλα τ' αστέρια αλλάζουνε τροχιά
και γεμίζουν το σύμπαν με σκόνη χρυσή ομίχλη.
Κι ένας αέρας μυστικός τα ξεδιαλύνει όλα,
ξεκάθαρα, πλυμένα,

Τώρα πλέουμε μαζί σε μια σχεδία,
τέσσερα μάτια τρέχουνε ακούραστα
στα ανθισμένα σύμπαντα
και τους βαθυπράσινους κισσούς.
Βλέπεις, οι ημίθεοι μας χαιρετούν με σημαίες και λάβαρα.
Μας προσκαλούνε.

Η σχεδία δεν ξέρει από διαλείμματα
ούτε να σταματάει
και μαζί της τρέχουν μόνο παράλληλες γραμμές
και χίλια χρώματα γύρω στα τέσσερα μάτια,
που δε χορταίνουν ουρές βουνά και βράχια,
δέντρα και χωράφια περιστέρια και αστέρια.

στην Αφροδίτη

Με πορφυρένιο παραπέτασμα κρύβεται η σπηλιά μου
γεμάτη με μικρά πινάκια, κυπριακές λυχνίες,
κυκλαδίτικα ειδώλια, αθηναϊκές Τανάγρες.

Μια φωνή βελούδινη, σα μαγεμένη:
Πάλι μπαίνεις στη σπηλιά σου,
πάλι σε τραβάει η Κρήτη.

Ο Ξυλουργός ν' αρμολογήσει πασχίζει μια τριήρη
με κορμούς κυπαρισσένους με κέδρινα κατάρτια,
να φύγουμε μαζί στο τελευταίο μας ταξίδι.

Πόσα χρόνια περιμέναμε στη σπηλιά
να φανεί ο Μινώταυρος,
να χορέψουμε αντάμα συρτό και τσάμικο.

Αυτές τις γραμμένες στροφές
τις έγραψα μόνο για σένα
γιατί μόνο εσύ τις ερμηνεύεις
και μόνο εσύ αποκρίνεσαι.
Και ό,τι αγγίζεις με το βλέμμα σου,
σκιρτάει και τρέμει, μεθυσμένο.

Μέσα στ' αυλάκια της καρδιάς σου
κυλάνε γάργαρες φωνές.
Μαζεύεις την αστροφεγγιά
στην κρυσταλλένια σου ψυχή.
Παντού τα αποτυπώματα
παράλληλα, καμπύλα χαραγμένα.

Παρακαλός τον άνεμο
να φέρει ιπτάμενα χρυσόψαρα, καρδιοχτύπια, σημάδια.
Σαν λίβας σε αγκαλιάζει η ανάσα του,
σαν σίφουνας σε αρπάζει ο ουρανός
να ξεναγήσει την ψυχή σου στα νησιά των μακάρων,
στους άγιους τόπους της αγάπης.

Αυτά που έγραψα για σένα
μόνο εσύ τα ερμηνεύεις.

Μάθε να ζεις δίχως ελπίδες,
μη βάζεις τίποτε στο νου σου.
Τώρα που αρχίζει η επανάσταση του σύμπαντος
πέταξε όλα τα σιδερένια σκεύη σου,
τα τηγάνια και τις κατσαρόλες,
τα μαχαιροπήρουνα, τις πορσελάνες.

Πέταξέ τα όλα απ' τον τρίτο όροφο,
την καρυδένια σου ντουλάπα, τους καθρέφτες,
κράτα μια μικρή κουβέρτα και το μπρούντζινο μαγγάλι.
Ζεις τη φτώχεια απελευθερωμένη.
Ένας μόνο ξύλινος σταυρός, μικρός, στον τοίχο φτάνει
να γεμίσει η κάμαρα με το Άγιο Πνεύμα.

Και περίμενε όλη τη ζωή.

Όλα μετέωρα μπροστά στα μάτια,
ξεριζωμένα από τα χώματα.
Αλήθεια, όλα τα σύννεφα και όλα τα δέντρα με καρπούς
μετέωρα χάνουνε τη γεύση, την πέτρινη.

Ρούφηξα βαθιά όλο το οξυγόνο της γης
όλα μετέωρα σα μικρές πυγολαμπίδες χοροπηδούν.
Μάζεψε με τα χέρια σου τις ανθοδέσμες
που αμόλυσαν στον ουρανό.

Στους κρυστάλλινους καθρέφτες μετέωρες ψυχές, αθώες,
ατίθασες, περήφανες, έτοιμες να αγκαλιάσουνε τα σύμπαντα
και να πάρουνε δρόμους παράλληλους, ασύμπτωτους,
κατ' ευθείαν στην αγκαλιά του Θεού.

Ένα κι ένα ξεχνάς τα ονόματα,
χάνονται τα παιδιά της πρώτης δημοτικού,
χάθηκαν οι δασκάλες κι οι δάσκαλοι.
Μόνο ο παιδονόμος βιολιστής έμεινε,
με το ποντίκι και το γαϊδουράκι στις χορδές του.

Θυμάσαι το σταφιδόψωμο;
Θυμάσαι την πρώτη συνάντηση στο στενό του δεσποτικού
με τη μαύρη σου ποδιά και την άσπρη κορδέλα;
Θυμάσαι το Θούριο του Ρήγα Φεραίου;
θυμάσαι τον Καρκαβίτσα και το Δροσίνη;

Χάθηκαν όλα σαν πλατανόφυλλα.
Θυμάσαι το τραγούδι,
τι 'ναι αυτό που το λένε αγάπη
και το άσπρο το περιγιάλι, του Σεφέρη,
που τραγουδούσαμε κρυφά, το τραγούδι του Μίκη.

Τίποτα δεν έμεινε από όλα αυτά,
μόνο τα ασημένια κογχύλια κράτησες.
Σήμερα παίζουν δυο φεγγάρια κυνήγι σαν τρελλά,
σήμερα θάλασσα και ουρανός σμίξανε για πάντα
και άλλαξαν οι αγέρηδες.

Έλα επιτέλους να μοιραστούμε την κόκκινη αφθονία.
Μισή ψυχή κι άλλη μισή χωρίσανε το σύμπαν στα δυο.
Ευώδιαζες ροδόσταμο, μαθήτρια αθώα,
δώσε μου στα μάτια τη ματιά σου
να γευτώ το φεγγαρόφωτο στη χούφτα σου.

Ε. Βαρλάμη: Σχέδιο σε χαρτί, 2001

Η ΠΡΟΞΕΥΧΗ

Των ματιών σου χρυσόξανθο δάκρυ
οργώνει αυλάκια καμμένα,
από τη μια μεριά ως την άλλη άκρη,
με σκούρο γαλάζιο βαμμένα.

Η γλυκιά σου φωνή τα τραγούδια
σαν σημάδια στο άπειρο στέλνει
με λευκοφόρα γαλανά αγγελούδια
και το «Δόξα εν υψίστοις Θεώ» απαγγέλνει

Ροδοδάκτυλα κρίνα στα χέρια σου
λαμπυρίζουνε πύρινες φλόγες,
τα κοραλλένια σου χείλια ανοίγουνε
και λάμπουνε γαλαξίες, χίλια αστέρια.

ΜΥΘΟΣ

Ο κούκος μέσα την κούφια καστανιά.
Οι ψαράδες ροχαλίζουν στις ψάθες τους,
καίγανε δάφνες στις ψησταριές στα μαγκάλια,
βγήκαν και οι ιέρειες να χορέψουν μεθυσμένες.

Γιε της θύελλας με πράσινα φύκια στα μαλλιά,
στον κόρφο σου γυαλιστερά χαλίκια,
στο μαύρο στήθος σου το σταυρουδάκι της πείρας
και τα χαρτιά στην κασετίνα των Καλάς.

Είπες να φτιάξουνε ξύλινα εξαπτέρυγα,
βαμμένα φρέσκο κοκκινόχωμα, ανάλαφρα.
Τώρα να βγούμε, πριν τις «πρεσβείες της Θεοτόκου».
Τυλίξτε τις υφαντές ταινίες μαιάνδρους στα μηριά των νικητών.

Τρία παληκάρια πνίγηκαν να βρούνε τον παλιό σταυρό.
Οι αστυνομικοί απαγόρεψαν να βουτάνε οι νέοι δίχως σκάφανδρα.
Ο σταυρός έλιωσε στο αλάτι
και οι ψαράδες έβαψαν όλα τα ψάρια ασημένια.

ΑΚΡΟΒΑΣΙΑ

Ύστερα λένε οι άνθρωποι είναι ανίκανοι
κι όμως κανένας δε λογίζεται
το ύψος και το βάρος του,
τις ανύποπτες δυνάμεις των δακτύλων του.

Κλείστε τα βλέφαρά σας κυρία δούκισσα,
βλέπετε το κέντρο του ήλιου;
Με χαμηλόφωνα ψίθυρα στιβάζουν
τα φρεσκοκομμένα πράσινα στάχια.

Και οι φυλλωσιές της Καρυδιάς
με συμφωνική χορωδία,
τρέμουν με το ατέλειωτο ισοκράτημα.
στης θάλασσας τα κύματα μουσκεμένα.

Κρύψτε μας στα μέτωπά σας δούκισσα των δασών,
των αοράτων σπηλιών της θάλασσας.
Τι θα μας φέρει η γεννητόρα νύχτα
στο μεγάλο σαλόνι του πύργου σας;

Είπατε χαμογελώντας: Ελάτε καλέ μου
να μαζέψουμε σε πανέρια όλα τα χρώματα του κόσμου,
εσείς τα ροδογάλανα των κρίνων
και εγώ της γης τα χρώματα στα χώματα.

Ο ΗΛΙΟΣ

Καλημέρα κόρη με ξέπλεκα μαλλιά.
Μα τι τρέμεις; μη σε ξεγελάνε, όλα δικά σου είναι.
Όλα! είτε αόρατα και ορατά.
Τα πάντα! Μην κοιτάς με δυσπιστία.

Και ο ήλιος; ρώτησες.
Και ο ήλιος δικός σου είναι,
μέχρι τώρα κανένας δε δήλωσε ιδιοκτησία του ήλιου
στο υποθηκοφυλάκειο.

Και η θάλασσα;
Όλα δικά σου είναι
και μετά, μα μόνο εσύ ξέρεις
τι πρέπει να γίνει με τον ήλιο και με τη θάλασσα.

Και τα βουνά, τους κάμπους και τα δέντρα,
είπες τραγουδιστά,
πράγματι όλα δικά μου είναι,
μόνο εγώ ξέρω τα βαθύτερα μυστικά τους.

Γιατί ανθίζουν τα κυκλάμινα του Βερμίου
πάντα την ίδια μέρα του Σεπτεμβρη
και τα κίτρινα άνθη της Κρανιάς
τέλος Φλεβάρη.

Είσαι η νόμιμη ιδιοκτήτρια του σύμπαντος
για και κανείς δεν το δηλώνει.
Και ύστερα τι ξέρουν αυτοί από βουνά
και κάμπους, γαλαξίες, ήλιους, φεγγάρια;

Πες στον πρώτο: Σου χαρίζω το φεγγάρι.
Θα σε ειρωνευτεί. Και τι να κάνω το φεγγάρι; θα σου πει.
Ανόητε, μα δικό σου είναι το φεγγάρι.
Δε σε φτάνει; Είναι η ψυχή σου, είναι η ίδια σου η ζωή.

Με το δικό μου το φεγγάρι
ταξιδεύω μέρα με τη μέρα στους ωκεανούς.
Το δικό μου το φεγγάρι φέγγει και φωτίζει,
δίχως κίνδυνο να βυθιστεί στα νερά.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Μια μέρα σαν κι αυτή
θα βγει ο Φαέθων να εξομολογηθεί,
να κοινωνήσει.
Μεταλαμβάνει ο δούλος του Θεού Φαέθων.

Ο παπάς σκούπισε το κουτάλι με το κόκκινο πανί.
Τα φτερουγίσματα σταμάτησαν τρεμουλιαστά
σαν ψίθυρα μιας χάρτινης κιθάρας
και σώπασαν μετέωρα μπροστά στο τέμπλο.

Οι λίγοι χριστιανοί έφευγαν τρομαγμένοι
σαν αμίλητες σκιές.
Είναι αλήθεια όμως;
Ο Φαέθων σιωπούσε χαμογελώντας.

Το καταπέτασμα και η στέγη
σκίστηκαν στα δυο.
Μια βαρύτονη φωνή πρόσταξε:
Προχώρα Φαέθων, προχώρα στα ύψη.

Διάλεξε χώρες και τόπους,
γέμισε τη χούφτα σου
με μικροσκοπικά αστέρια,
άσε να ωριμάσουν ο ήλιος, το φεγγάρι.

Σφίξε γερά την παλάμη σου,
σφίξε τη νυχτερινή σιωπή
στην αγκαλιά του πατέρα
του Θεού.

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Οι καλοί ποιητές δεν ξέρουν από σημάδι.
Ρίχνουν σφαίρες με πιστόλια
στα φανταχτερά πυροτεχνήματα των λέξεων.

Μόνο όταν αστοχούνε, πετυχαίνουν όμορφα ποιήματα.
Κάθε πιστολιά και τα νοήματα πέφτουν σα σύκα αρσενικά.
Δεν είναι αργά να καταλάβεις ότι η αστοχία τους σε σαγηνεύει.

Τα καλύτερα ποιήματα είναι αυτά που απαγγέλεις
όταν κάθε λέξη χάνεται σαν μακρόρηχος ενός άλλου πλανήτη,
μιας άλλης ανθρωπότητας.

Πρόφερε τη λέξη «σμήνος»
και άσε να πέσουν τα αεροπλάνα στη θάλασσα,
όλα μαζί.

Η ΚΥΡΑ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΩΝ

Μια φορά μέσα στο χρόνο,
στη μέση του Σεπτέμβρη, την ημέρα του Σταυρού,
κατεβαίνει στο λιμάνι η κυρ' Άννα η παπαδιά,
η κυρά των θαλασσών νάβρει τα πενήντα της παιδιά.

Μόλις ανεβαίνει στη βάρκα και υψώνει τα πανιά,
χαμός Θεού στη θάλασσα.
Τα παιδιά της, πενήντα δελφίνια,
κάνουν σα θεότρελλα.

Κοχλάζουν τα νερά και με σφυρίγματα τραγουδία
η μεγάλη τους χαρά
να υποδεχτούνε τη μεγάλη μάνα,
τη μάνα τους την παπαδιά.

Το ταξίδι αρχίζει
και δεξιά κι αριστερά
ξεπερνάει το ένα το άλλο
με επιδέξια βουτιά.

Η παπαδιά ξάπλωσε πάνω στην κουπαστή,
το μικρό το караβάκι γλιστρούσε
σαν αφηνιασμένο στο νερό.
Θα γύριζαν σήμερα όσα νησιά προλάβαιναν.

>>>>

>>>>

Και κάθε τόσο είχανε και τους σταθμούς
που τους ξέρανε κι οι νησιώτες
από τα χρόνια τα παλιά
και περίμεναν στην άμμο ανυπόμονοι

Τώρα που έφτασε η κουστωδιά
και ο γιαλός γέμισε ψάρια λογής-λογής,
ψάρια που κυνηγούσαν
τραγουδώντας τα δελφίνια.

Οι νησιώτες με πανέρια σαν κοφίνια
γέμιζαν όσο μπορούσαν
μπαρμπούνια και λιθρίνια και τσιπούρες
που τους φέραν τα δελφίνια.

Η αντάρα δεν κράτησε πολύ
κι η κυρ' Άννα η παπαδιά
έδωσε σύνθημα στα παιδιά
να γυρίσουν στο λιμάνι το δικό τους,
κάπου μακριά μέσα στον όρμο.

συλλογή: «Αποκάλυψη και Περιβάλλον», 1995

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ

Στα φωτεινά περάσματα
ούτε ίσκιος, ούτε σκιά,
μόνο μια λωρίδα ανήλεο φως
τρέχει ιλιγγιώδη κύματα
θαρρείς και στέκει τρεμάμενο.

Πίσω μακριά κρότοι και συγκρούσεις
από πλανήτες που διαλύονται
σε εκατομμύρια επικροτίδες.
Αυτά τα περάσματα είναι μόνο
για τους λευκοφόρους θεοφόρους.

Το Ρόδι της Σαμοθράκης

Όταν ωριμάζει
το μέγα ρόδι της Σαμοθράκης
αρχίζουν να ραγίζουν οι φλούδες
και πάει να σκάσει και ανοίγει,

ένα θεόρατο σμήνος από διάφανες
ρουμπινοκαρδούλες με φτερά
πετάν ψηλά στο Αιγαίο,
ίσα με τα ιερά της Σίβας.

Οι ιερείς προσμένουν ανυπόμονα τη στιγμή
και απλώνουν ολοκάθαρα σεντόνια
και μαζεύουν μια-μια τις καρδούλες
και τις στίβουν και τις στίβουν σε ένα κόσκινο χωνί επίχρυσο.

Φτιάχνουν το πιο δροσιστικό ποτό
της έρημος Σαχάρας.
Το σερβίρουν με φρεσκοκομμένη
πράσινη μέντα.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΕΛΜΥΤΗ

Όλα αινίγματα,
αναλαμπές μικρού παιδιού και γέρου φυσιοδίφη.
Αριστοτέλης ή πλατωνικός;
ρωτάς και ξαναρωτάς.
Γιατί γεμίζει τώρα η κάμαρα σπινθήρες;
Γιατί αστράφτουν τα δάχτυλά σου φλόγες;

Ίσως να ξεκινούν όλα αυτά τη μια
από τα φρεσκομαγειρεμένα φασολάκια
στο εστιατόριο της Ερεσσού.
Κυνηγάς το πνεύμα και πιάνεις πεταλούδες την άλλη.
Κάτσε επιτέλους να πιούμε μαζί έναν καφέ.
Εγώ κερνάω.

Κάτσε για λίγο να σε κοιτάξω στα μάτια
και να υποψιαστώ από ποια πηγή νερού
μαζεύεις μυρωδάτες σταγόνες.
Πας πάντα σα δραπέτης,
μη σταθείς.
Μπροστά σου ο αρβυλωμένος γάτος.

Ανήλεε, ασυμβίβαστε, άπειρε, αιώνιε,
στο κρυστάλλινό σου κούτελο τελείται η γένεση.
Φως και σκοτάδι.
Κάθε φορά κι από την αρχή, δίχως ευθεία κατεύθυνση,
μόνο ασύμπτωτες παράλληλες γραμμές
απλησίαστε ονειροφάγε.

Άντε στην υγείά μας.

ΚΛΙΚ

Έλα να πιούμε μαζί
δυσ κρυσταλλένια ποτήρια γεμάτα φως.
Μην ξαφνιάζεσαι τώρα που κυλάει μέσα σου
για φωσφόρα λάμψη και τα δείχνει όλα διάφανα.

Βλέπεις τη γυάλινη καρδιά να χτυπάει
και το σύμπαν μέσα στο κοκκαλένιο αστεροσκοπείο
να αστροφέγγει
σα μια πόλη τη νύχτα.

Βλέπεις τους δρόμους και τους κόμβους,
τις πλατείες, τα φανταχτερά γήπεδα.
Βλέπεις και στη μέση τον Όλυμπο
με χιονισμένα Πριόνια.

Κι εκείνα τα χρυσοπράσινα βλαστάρια,
γεμάτα γάλα.
Και την παγωμένη πηγή των θεών
σα σταλακτίτη ψιλή γραμμή.

Σαστισμένος μουρμούριζες:
Τι να την κάνει την ομορφιά του
όταν το παγώνι ανοίγει τα φτερά του
και δεν υπάρχουν μάτια να τα δουν.

Είσαι θεότρελλος, όντως.
Κλείσε το μαύρο διακόπτη
δίπλα στην καρυδένια πόρτα.

Κλικ.

" ΔΕΥΤΕ ΛΑΒΕΤΕ ΦΩΣ "

Με το ανέσπερο, το άσπιλο,
το άυλο, το άκτιστο,
δεν ανάβουν κεριά,
ούτε καντήλες.
Μόνο ψυχές φωτίζουνε
με φως εκ φωτός.

Το ανέσπερο φως,
που κυλάει μια ζωή στις φλέβες μας,
βγαίνει από τα φλογισμένα μάτια της αγάπης
και λούζει το σύμπαν και τη γη
ατέλειωτο, αέναο σα θεϊκή πνοή,
άγνωστο, απόμακρο, υπερκόσμιο.

Και όμως τόσο φανερό.
Δεν κρύβει τίποτε, όλα τα φανερώνει,
δε φοβάται τα σκοτάδια και τις νύχτες.
Ίδια ανάσα του Θεού, εξαφανίζει όλα τα βάρη,
σα λέπια τα ξεραίνει και φυλάγει
τον παλμό και την ορμή των λουλουδιών.

Μέσα στα κοράλλια, στα βαθιά νερά,
ένα αλογάκι γυάλινο, διάφανο,
συστέλλεται και ψύχεται.
Φωτίζει με λάμψη γαλανή
το σκοτάδι του πελάγου
της ψυχής μου.

ΦΩΣ ΕΚ ΦΩΤΟΣ

Στα μαύρα σου σγουρά μαλλιά
που βγάζουν σπινθήρες και αναλαμπές
στριφογουρίζει ένα πράσινο βόρειο σέλας
σα γαλαξίας γύρω σου.

Το σύμπαν ξημερώνει
με καμπάνες, σειρήνες του συναγερμού.
Μυριάδες άγγελοι ξεχύθηκαν στο άπειρο να σώσουνε τ' αστέρια,
ώσπου να σταματήσει ο μεγάλος σεισμός της Ατλαντίδας.

Με χορωδίες και δέσμες φωνές ηχούν τα χρώματα.
Ώσπου ν' ανοίξεις τα μάτια,
νύχτωσε πάλι,
γέμισε θρύψαλα και φωτόσκονη, σαν ομίχλη.

Στην τελική έκλειψη
κλείσε τα μάτια σου, φώναζες.
Κλείσε τη ματιά σου,
να δεις ξανά το φως.

Το φως από το φως.
Το φως που τυφλώνει με πρωτάκουστο βόμβο.
Φως εκ φωτός!
Μέγας Συ Κύριε και θαυμαστά τα φώτα Σου!

Ε. Βαρλάμη: Σχέδιο σε χαρτί, 1994

Ο φιλόλογος-συγγραφέας
κ. Αντώνης Μπιτσιάνης
και η επ. Καθηγήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.
κ. Λένα Αραμπατζίδου
έγγραψαν για τη συλλογή *Μεταφυσικά*:

Η ποιητική συλλογή του Ευθυμίου Βαρλάμη **Μεταφυσικά**

Η ποιητική συλλογή με τον τίτλο **Μεταφυσικά** του Ευθυμίου Βαρλάμη δεν αποτέλεσε για μένα, όπως φαντάζομαι και για πάρα πολλούς άλλους, μια απροσδόκητη έκπληξη ή και ένα ευχάριστο ξάφνιασμα, αλλά μια φυσιολογική συνέχεια στην πνευματική περίσσεια, που εκρέει από την αέναη έμπνευση, τη δημιουργική πολυπραγμοσύνη και τη χαρισματική πληθωρικότητα του δημιουργού. Ο Βαρλάμης αποδεικνύεται εν τοις πράγμασι ένας «καθολικός νους», που αντλεί τον δημιουργικό του οίστρο από «τον μυστικό τόπο» της καταγωγικής του ρίζας, εκεί δηλαδή όπου ικνηλατεί κανείς το πνεύμα του φιλόσοφου Αριστοτέλη, του ιεροφάντη και μύστη της καθολικής επιστήμης, και τη μορφή του Μ. Αλεξάνδρου. Αντλώντας από τα νάματα αυτής της ιερής γης, τους πλούσιους κήπους του βασιλιά Μίδα με τα εξηκοντάφυλλα ρόδα, πραγματώνει στην οικουμενική πολιτισμική του γη-μητρίδα ένα πολυδιάστατο έργο ζωής (αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, αιογραφία, πεζογραφία), και τώρα ποίηση.

Η ποιητική του συλλογή, ως έκφραση ύψιστης δημιουργικής στιγμής και μεταφυσικού οίστρου, αποτυπώνει, κατά τη γνώμη μου, μια καίρια πλευρά της πλούσιας πνευματικής και καλλιτεχνικής του συγκομιδής και σφραγίζει την πολυσχιδή παρουσία του. Μέσω της ιδιαίτερης γραφής του, εκφράζει τους κραδασμούς της ψυχής του αλλά και την εσωτερική του θερμοκρασία, με άλλα λόγια το αποτύπωμα της πάλης του σε σχέση με αυτό που τον δονεί. Με την πολυσημία και δυναμική της γλώσσας του ο Βαρλάμης αφήνει τον πεζό βηματισμό και πιάνει τον ποιητικό χορό, για να χορέψει και να υμνήσει την αγάπη, την ελευθερία, την πίστη στη γυναίκα και στη φύση, στην πατρίδα και στο θεό - καθαρά σολωμικά θέματα -, την υπαρξιακή και μεταφυσική του αγωνία, την κατάφαση της πολυκύμαντης ζωής και την περιπετειώδη ευτυχία της.

Και καθώς η ποίηση είναι ελεύθερη από τους γήινους δεσμούς και τις συμβάσεις, λυγάει σαν τη χορεύτρια στους ρυθμούς της σύλληψης και της χορογραφίας του, που, με αφετηρία τις υπαρκτικές εμπειρίες και αισθητές ανθρώπινες (γυναικείες συχνά) μορφές, μεταβαίνει με την τέχνη της αυτόματης υπερρεαλιστικής γραφής και με απρόσμενες λεκτικές συζεύξεις, με εκφραστικές ακροβασίες και αμφίσημες έννοιες, με

γλωσσικές ανατροπές και επαναστατική χρήση φράσεων σε υπεραισθητά πεδία, πέρα από τη χρονικότητα και τη φθορά, στην αιωνιότητα και την αφθαρσία. Τα νοήματά του, έτσι, αποκτούν έναν πολυειδή χρωματισμό, με αποτέλεσμα το κειμενικό σώμα να προσφέρεται για δύο αναγνώσεις, μια κυριολεκτική που αφορά το βίωμα και μια μεταφορική που δίνει φιλοσοφική και μεταφυσική διάσταση.

Η ποιητική λογική του Βαρλάμη έχει ένα σταθερά ευδιάκριτο περίγραμμα, τη συμπαντική οπτική και συμμετοχή, όπου εντός της εγγράφεται η ποιητική του ευαισθησία. Με τις μεταφυσικές συλλήψεις του «αιχμαλωτίζεται» το σύμπαν, η απεραντοσύνη του εγκοσμιώνεται, και έτσι γίνεται οικείο και προσιτό στον αναγνώστη. Οι ιδέες του Βαρλάμη κινούνται στην κοίτη της ενόρασης εκβάλλοντας μέσα από την άηχη γλώσσα του στοχαστικού του βλέμματος. Με το μικρόκοσμο, λοιπόν, των λέξεων και τις ποικίλες σημασιολογικές τους αποχρώσεις ελευθερώνεται η πραγματικότητα και ο νους από τις αισθητές δεσμεύσεις, διαστέλλεται ο κόσμος και υψώνεται στα επουράνια ο μέγας κόσμος της ανθρώπινης συνείδησης. Άλλωστε, οι λεκτικές πραγματώσεις, «αυτός ο κόσμος ο μικρός ο μέγας» του Ελύτη, είναι που διαστέλλουν τα όρια του αισθητού κόσμου και τις βιωμένες εμπειρίες, και έτσι η ποιητική γραφή με την υψηλή ένταση μας απογειώνει από τον ανθρώπινο μικρόκοσμο στον συμπαντικό μακρόκοσμο.

Ο Βαρλάμης μέσα από τη γραφή του προβάλλει μια διαρκή πάλη για την κατάκτηση της ελευθερίας και της «αθανασίας». Επιδιώκει να ξεφύγει από τον μετεωρισμό της αβεβαιότητας και τις συμβατικότητες των πραγμάτων, να θραύσει τους φραγμούς που ο ίδιος ο άνθρωπος θέτει στον εαυτό του, να απεγκλωβιστεί από τη μόνωσή του και να δαμάσει τις δυνάμεις που τον περιορίζουν και τον συνθλίβουν. Γι' αυτό και ο ποιητικός χώρος με κέντρισμα την ενόρασή του διαστέλλεται, το φυσικό και λογικό ποιητικό σώμα παρουσιάζεται αναπεπταμένο και οι μνημονικοί συνειρμοί μάς μεταφέρουν στον υπερβατικό κόσμο. Αυτή η βυθομέτρηση φέρνει στο φως συνεχώς νέα μνημονικά κοιτάσματα και βιωμένες εμπειρίες που εξακτινώνονται στο υπερπέραν.

Με την γραφή του ο Βαρλάμης υμνεί και δοξολογεί τον έρωτα και τη ζωή και μας μαθαίνει να αγαπάμε κάθε πλάσμα ώστε να νιώθουμε ξαλαφρωμένοι. Στο ποιητικό υπόβαθρο αναδύεται η φράση του Oscar Wilde: «Βρες έκφραση για έναν πόνο και θα σου είναι αγαπητός, βρες έκφραση

για μια χαρά και θα εντείνεις την έκστασή της». Με τη γραφή του αγγίζει και τη δική μας ευαισθησία, καθώς απευθύνεται άμεσα, ευθύγραμμα, οικεία. Αυτή η ταύτιση ποιητικού λόγου και αναγνώστη λειτουργεί τελικά ως εσωγενής δέσμευση και γεννάει την ανάγκη μιας γνήσιας συνομιλητικής σχέσης.

Στα **ποιήματά** του η ερωτική διάθεση, η ρομαντική νοσταλγία και η ανάσα της ψυχής λειτουργούν είτε άμεσα είτε έμμεσα μέσα από σύμβολα (της φωτιάς, του λουλουδιού, του καθρέφτη...) που σιγοκαίν τα σωθικά, φλογίζουν τη φαντασία και αναρριπίζουν τις καρδιές με την προσδοκία της ευτυχίας. Κυρίως, όμως, η ερωτική έξαψη υποδηλώνεται μέσω των ματιών, που γίνονται το κέντρο κατόπτευσης του σύμπαντος. Τα μάτια λειτουργούν σαν καθρέφτης της ψυχής, είναι η δίοδος για την πλημμυρίδα των συναισθημάτων που κατακλύζουν την καρδιά και ενώνονται με την απεραντοσύνη του σύμπαντος. Η έκρηξη του έρωτα και του φωτός συμπλέκονται σε μια «παράσταση» που ακινητεί τη σκέψη, ενώ η αγάπη γίνεται ο ακατάλυτος δεσμός που νοσηματοδοτεί την ίδια την ύπαρξη. Ο έρωτας, που αισθητοποιείται και προβάλλεται ως ον, είναι η έκφραση και ο φορέας της επιθυμίας, καθώς ταυτίζεται με την ίδια τη ζωή, την πληρότητα και την αρτίωση της ύπαρξής μας· εκδηλώνεται, με άλλα λόγια ως το κάλεσμα της ζωής, και η διάχυση των αισθημάτων, ως ο μετασχηματιστικός ιστός και η φεγγοβολή της συνύπαρξης και της αρμονίας. Ο αληθινός έρωτας που αναζητάει ο αφηγητής – ποιητής είναι αυτός που σημάδεψε τη ζωή του, που βιώθηκε μοναδικά, χωρίς μέτρο και όρια.

Ο δρόμος για τον έρωτα, όπως προκύπτει από τη συλλογή του Βαρλάμη, είναι μια ανάβαση πνευματική και εξυψωτική, αφού προϋποθέτει τη δοκιμασία, ειδάλλως δεν μπορεί να εννοηθεί ως ένωση και αποστολή. Καθετί που δε μετέχει στο πνεύμα και στο άπειρο καταδικάζει την καρδιά, το σώμα και τη σεξουαλικότητα στο μερικό, στη φθορά και στην αποτυχία. Η πορεία είναι μακρά, δύσβατη και μυστική, οδηγεί τον άνθρωπο μέσα από χάσματα, μοναξιάς και βαθιές ερημώσεις στην ωριμότητα και την απελευθέρωση, την ολότητα και την πραγμάτωση του εαυτού. Ο Βαρλάμης δεν αντιμετωπίζει τον έρωτα ως διέξοδο ούτε κατ'ελάχιστο. Το άνοιγμα, που συνιστά ο έρωτας, δεν τροφοδοτείται παρά μόνο από τη διαρκή κίνηση, το ατελεύτητο και την επίγνωση ότι δεν υπάρχει τέρμα ούτε όριο σε αυτό που η ανθρώπινη καρδιά επιζητεί να φτάσει. Είναι μια δίψα αξεδίψαστη.

Το πλήρωμα της ζωής έρχεται μέσα από την αναζήτηση του «εσύ», καθώς η απουσία αναζητά εναγωνίως την αντίζυγή της παρουσία. Ο έρωτας ανάμεσα σε δύο ανθρώπους είναι η δυσκολότερη αποστολή, μια ύστατη δοκιμή και δοκιμασία, αφού αποτελεί την καθαρότερη αφορμή για ωρίμανση του ανθρώπου, να αποκτήσει με άλλα λόγια οντότητα, να γίνει ο κόσμος, να γίνει ο ίδιος ένας κόσμος, για χάρη του άλλου. Έτσι, το μοναχικό ον τείνει προς την συντροφικότητα, την κοινωνία του έρωτα. Ο αληθινός έρωτας είναι μια πράξη της καρδιάς που ανανεώνεται αδιάκοπα. Ο άγιος αυτός δεσμός πίστης και αφοσίωσης αισθητοποιείται ως γόνιμη πράξη και ως περίσσειμα εσωτερικού θησαυρού. Η ύπαρξη ξοδεύεται για τον «άλλον», ονειρεύεται κόσμους καινούριους, δίκαιους και ηθικούς, όπου δε φθείρονται ιδέες και πρόσωπα. Γιατί μόνο τότε κυλάει ευφρόσυνα η ζωή, όταν αρδεύεται από την πηγή της αγάπης, που βρίσκεται στη ρίζα τού είναι μας. Αλλιώς, χωρίς το «εσύ», ο κόσμος γίνεται ελλειπτικός, άνυδρος και ανούσιος. Σε αυτό το μεταφυσικό σκητικό, έξω από τις συμβάσεις του χωροχρόνου, η αγάπη κρυσταλλώνεται και οριστικοποιείται. Ο άτρωτος έρωτας μεταμορφωμένος σε ιδέα – Αγάπη ξεφεύγει από την ρευστότητα της πεζότητας, του συμβιβασμού και της αλλοτρίωσης. Με τη νέα του αρματωσιά δεν είναι πια ευάλωτος σε μικρότητες ούτε ευπρόσβλητος στην αναπότρεπτη μοίρα της ατομιστικής και εγωιστικής προβολής.

Ο έρωτας, λοιπόν, που μεταστοιχειώνεται σε αγάπη, αίρεται συχνά σε ένα μεταφυσικό, θα έλεγα εσχατολογικό, ποιητικό πεδίο (βλ. την έστειλες στα τάγματα των αγγέλων/ με αυτή τη δύναμη της αγάπης σου). Ο αφηγητής - ποιητής οραματίζεται μια συγκλονιστική μεταφυσική εμπειρία, που παραπέμπει στην «παραδείσια» ζωή, στη μακαριότητα της αιώνιας γαλήνης και δικαίωσης. Η πλήρωση της αγάπης, η απόλυτη ταύτιση («γεννιέται σαν θαύμα το εμείς») και τα ταξίδι των ψυχών στη «γη των μακάρων», κορυφώνει και κρυσταλλώνει την «ένωσή» τους. Με την πανοπλία αυτή εξακτινώνονται στους «άπλετους ουρανούς», όπου η συνύπαρξη του εγώ και του εσύ «αποθεώνεται». . Εδώ υπολανθάνει, νομίζω, η πλατωνική ιδέα περί του «Αγαθού», η αρχέγονη δηλαδή δύναμη που συνέχει τα πάντα και δίνει στην «αόριστη δυάδα» τη δυνατότητα να ασκήσει την ενοποιητική και μορφοδοτική της λειτουργία.

Σε όλα, πάντως, τα ποιήματα η βίωση των συναισθηματικών εντάσεων αποδίδεται με τρόπο έντονα λυρικό και διάθεση εξομολογητική. Πρόκει-

ται για μια σχεδόν μυστικιστική ένωση και μια γνήσια ερωτική εμπειρία, ανιδιοτελή και άδοξη, ονειρώδη και ρομαντική. Ο αναγνώστης παρακολουθεί την κλιμάκωση των συναισθημάτων και την ανάγκη του ήρωα να δώσει διέξοδο στην ένταση που νιώθει, όπως δείχνει ο χειμαρρώδης λόγος και οι απροσδόκητες συζεύξεις. Έτσι, η αγάπη ως ιδεατή σύλληψη είναι το πρόπλασμα μιας άλλης όψεως ζωής που βρίσκει τα ομόλογά της στοιχεία στο συμπαντικό κόσμο και σ' ένα περιβάλλον θέωσης.

Ωστόσο, εκφράζεται έντονα και η υπαρξιακή αγωνία από τις αλλαγές της μορφής που επιφέρει ο πανδαμάτωρ χρόνος. Καθώς ο καθρέφτης αντανακλά αυτές τις αλλοιώσεις του προσώπου και οι διαψεύσεις και η εσωτερική ανασφάλεια φουντώνουν, η αγάπη λειτουργεί ως το ψυχολογικό και συναισθηματικό αντίβαρο σε όλες αυτές τις ψυχολογικές διακυμάνσεις. Η αίσθηση του φευγαλέου και της ρευστότητας αλλά και οι αμφιβολίες της ανταπόκρισης ισοσταθμίζονται από τη σταθερή παρουσία της αγάπης, που είναι το πυρηνικό και πρωταρχικό αίτιο της ζωής και της ύπαρξης. Η αθανασία της ψυχής, που ριζώνει και βεβαιώνει την αγάπη στο διηνεκές, είναι το ανέγγιχτο και αδιάλειπτο, παντοτινό και αιώνιο ίχνος της ανθρώπινης ουσίας. Το ίδιο σκηνικό, εξάλλου, αποτυπώνεται και στα ποιήματα 40-46, όπου σε μια διαρκή κλιμάκωση από τα αισθητά στα υπεραισθητά υμνείται η αγάπη με μεγαλύτερη ένταση ως κινητήριος και δυναμογόνος φορέας της ευτυχίας και της ζωής. Νεανικοί έρωτες και θύμησες παλιές από την πατρογονική γη έρχονται στο προσκήνιο διαρκώς ως έκφραση και εμβίωση μιας ακατάπαυστης μνημονικής ροής.

Σε άλλα ποιήματα πάλι, χωρίς να αλλάζει ουσιαστικά το κλίμα η γυναικεία μορφή βρίσκεται στο επίκεντρο και η αναζήτηση της αγάπης, που είναι το σταθερό μοτίβο και ο καθοδηγητικός μίτος του ποιητικού σώματος, μεταγγίζεται ως σχεδιά ζωής, με μεγαλύτερη έμφαση, σε ένα φιλοσοφικό και μεταφυσικό υπόστρωμα. Έτσι, εντοπίζουμε μια υπερβατολογική προβολή στον άναρχο κόσμο της αλήθειας, της ομορφιάς και του ωραίου, όπου ο γήινος ανθρώπινος δεσμός γίνεται ακατάλυτος και άφθορος. Εξάλλου, δε λείπουν και πανανθρώπινα μηνύματα (π. 52)· το ανθρωπιστικό ιδεώδες είναι διάχυτο για έναν κόσμο ειρηνικό και συναδελφωμένο, ενώ η αγάπη λειτουργεί ως συνεκτικός ιστός και αρμός, που δίνει συνέχεια και διάρκεια στην ανθρώπινη παρουσία, καθώς σπονδυλώνει, αναθερμαίνει και αναδημιουργεί τη ζωή και τον κόσμο.

Ο κόσμος αυτός καθγιασμένος από μια εξαγνισμένη αγάπη αισθητοποιείται σε ένα υπεραισθητό πεδίο, όπου είναι σαφείς οι επιρροές από την πλατωνική θεωρία της ανάμνησης της ψυχής. Αυτή η ιδεαλιστική διάσταση παρουσιάζει ως είδωλα/ μοιώματα των πραγματικών όντων τα αισθητά πρόσωπα και δεδομένα, αφού τα πρότυπά τους βρίσκονται στον νοητό, ιδεατό κόσμο. Έτσι, και η εξιδανίκευση της «μικρής αγάπης» γίνεται μεγάλη και αληθινή μόνο στον κόσμο των ιδεών.

Σε άλλα ποιήματα (ενδεικτικά αναφέρω: ο λόγος γίνεται ακόμη πιο αιγιματικός και μυστηριώδης, υπερρεαλιστικός και υπερβατικός. Η λειτουργία των μνημονικών κοιτασμάτων γεννάει μια ουτοπία νεότητας, μια νοσταλγική διάθεση επιστροφής στον κόσμο της αθωότητας και της αγνότητας, του άπλετου «λευκού» φωτός. Εδώ η αλληγορία του πλατωνικού σπηλαίου, στον ερεβώδη κόσμο των απεικασμάτων και των σκιών είναι, πάλι, εμφανής. Αλλά και η σισύφεια προσπάθεια του ανθρώπου «εν χορδαίς και οργάνοις», σύμφωνα με το θείο ψαλμωδό, και το μεγαλείο της πτώσης και της συντέλειας μέσα από την ποιητική γλώσσα αντανακλώνεται στην υπαρξιακή αγωνία, που προκαλεί η αναπόδραστη καταδρομή της μοίρας και του άφευκτου τέλους, όπως το αναπαριστά με εκφραστική λιτότητα και υπαινικτική αφαίρεση : «τύρα που με αρπάζουν οι φλόγες /που δε σβήνουν ποτές» . Κυριαρχεί, επίσης, το μοτίβο ενός μεταμορφωσιακού μηχανισμού, που μεταμορφώνει τον ήρωα σε δέντρο – συκιά. (βλ. Παρθένιος, περί ερωτικών ποιημάτων, Δάφνης και Χλόη) Αυτή η παλιά αιτιολογική παράδοση που ερμηνεύει γιατί ο άνθρωπος μεταμορφώνεται σε δέντρο, είναι ένας συνηθισμένος τρόπος να απαλλαγεί το πρόσωπο της ιστορίας από μια αφόρητη αντιξοότητα, από μια βίωση θανάτου. Αυτός ο «από μηχανής θεός», εκβάλλει σε μια κατάσταση ανακουφιστική και λυτρωτική. Ωστόσο, μόνο η μύηση στο Θεό οδηγεί σε μια νηπενθή και απόλυτη μακαριότητα, σε μια καταστασιακή νιρβάνα).

Συμπερασματικά, ο Βαρλάμης επιβεβαιώνει και επικυρώνει τον τίτλο «Μεταφυσικά» της ποιητικής του συλλογής, καθώς η αναζήτηση και ο αναστοχασμός του στρέφονται στην υπερβατική και μεταφυσική σφαίρα, που γίνεται η οδός διαφυγής του ανήσυχου πνεύματός του, για να εκφράσει την υπαρξιακή του αγωνία και τη νοητή γραμμή προς τη θέωση. Έτσι, η ποιητική του συλλογή λειτουργεί σαν κέντρισμα ψυχής, σαν μια επιταγή υπαρξιακή που λαχταρά να αποσαφηνίσει τη ζωή, για να τη ζήσει κανείς καθαρά, γνήσια, αυθεντικά. Στα διάκενα των στίχων τίθενται και-

ρια φιλοσοφικά ερωτήματα που συνιστούν ένα corpus ιδεών, το οποίο ευθυγραμμίζεται προς μια έννοια ελεύθερης βούλησης και προσωπικής ευθύνης με κυρίαρχο αίτημα την αγάπη και το ήθος (βλ. και Ηράκλειτος, «Ήθος ανθρώπω δαίμων»). Επίσης, η ποιητική γραφή αξιοποιεί συχνά, όπως προανέφερα, την πλατωνική θεωρία για τον διχασμένο αισθητό και νοητό κόσμο προβάλλοντας το «δισυπόστατο» του ανθρώπινου χαρακτήρα: από τη μια, δηλαδή, την έλξη του από τον κόσμο των αισθήσεων, που τον καθιστά ευμετάβλητο, παρορμητικό και στελή. Από την άλλη την ανώτερη, άφθαρτη και αθάνατη, φύση του, που εκδηλώνεται με τις ιδιότητες της νόησης. Αυτή η σταθερή και αιώνια ουσία, η ψυχή, που συγγενεύει με τον κόσμο των ιδεών, αναδεικνύεται κυρίαρχη στον κορμό των ποιημάτων του. Με την αποδέσμευσή της από το σώμα η ανθρώπινη ψυχή απαλλάσσεται από ένα δυσβάσταχτο βάρος και ως ασώματα μπορεί πλέον να αφιερωθεί απερίσπαστη στη θέαση των ιδεών.

Ο Βαρλάμης, λοιπόν, διαρρέει στα ποιήματά του όλο αυτόν το φιλοσοφικό στοχασμό συνδυάζοντας το συνειρμικό παιχνίδι του νου με τις λέξεις και τις ιδέες. Η πραγμάτωση της ποιητικής του γραφής δείχνει έναν εσωτερικό κόσμο βυθισμένο στις ανησυχίες και στις εννοήσεις του, που διαπερνούν και τον αναγνώστη, καθώς η ποίησή του είναι στοχασμός μαζί και ζωή. Ως άνθρωπος που έχει εσωτερικά βεβαιωθεί ότι ο προορισμός του στον κόσμο αυτό είναι σημαντικότερος από το να είναι ένα απλός καταναλωτής του χρόνου, αντιστέκεται με όλες του τις δυνάμεις σε ό,τι μας πολιορκεί, για να αποποιηθούμε στην πράξη το δικαίωμα της προσωπικής σκέψης και της ελευθερίας. Γι' αυτό ακριβώς η συλλογή του είναι ένα άθλημα ελευθερίας, μια έμπρακτη βεβαίωση αντίστασης, ένα πνευματικό τόλμημα που βιώνεται στην πυρίκαυστη ουσία της συνείδησης. Ένα τέτοιο έργο φυσικά απορρέει μόνο από άγρυπνες ψυχές που συνδιαλέγονται δημόσια και ανοιχτά, που γνωρίζουν καλά πως η ολότητα και η εναρμόνιση των συλλογισμών είναι το στημόνι, όπου υφαίνεται η ελευθερία του ανθρώπου και του κόσμου. Ο ποιητής Βαρλάμης, καθώς στοχάζεται και αναζητά διαρκώς απαντήσεις στα προβλήματα της ζωής, μάς υπενθυμίζει ότι το πνεύμα του ανθρώπου δε δέχεται προεξοφλήσεις ούτε υπόκειται σε δεσμεύσεις.

Ακριβώς, γι' αυτό το ήθος της γραφής του αντανακλά το αίτημα της άγρυπνης συνείδησης για αγάπη και ελευθερία σ' έναν κόσμο που είναι παγιδευμένος σε μια πίστη μετέωρη, στις αγωνίες και τα ερωτηματικά τής

ύπαρξης, ευάλωτος στις δοκιμασίες και έρμαιο των αδυναμιών του. Στην ποίησή του υποφώσκει η ελπίδα γιατί δε στηρίζεται στο στόλισμα του νου μονάχα αλλά και στη δόνηση της καρδιάς, που θέτει στο δικό της ρυθμό ολόκληρη την ύπαρξή μας για την ανανέωση και την αναμόρφωση της ζωής.

«Κοιτάζετε τα χείλη μου, λέει ο Ελύτης, από αυτά εξαρτάται ο κόσμος». Με βάση αυτή την αξιωματική αρχή, ο Βαρλάμης δίνει υπόσταση φραστικά και νοητικά στο άρρητο βομβαρδίζοντας τη συνείδησή μας με αλληπάλληλες εκρήξεις, όπως ο πιανίστας που αφήνει τον κάθε τόνο να αντηχεί επ' άπειρον. Έτσι, ξυπνάει μέσα μας την αίσθηση της ομορφιάς και της αρμονίας, ενώ παράλληλα δονεί την ευαισθησία μας. Αν και η επιλογή είναι δύσκολη, ξεχωρίζω τα ποιήματα: 6, 12, 17, 23, 24, 31, 37, 52, απ' όπου αναδύονται θησαυροί, που είναι βυθισμένοι στον εσωτερικό μας κόσμο εξαιτίας μιας απύθμενης αλλοτρίωσης της σύγχρονης ζωής. Έτσι, ξανάρχονται στην επιφάνεια λέξεις, όπως ο έρωτας και ψυχή, ελευθερία και αγάπη, που αποκτούν την παρθενική τους αγνότητα και τη σημασιολογική τους δροσιά, την πολύχρωμη λάμψη από το αρχέγονο κάλλος τους. Η ποίησή του, λοιπόν, τις ξαναδίνει την αλήθεια και το βάθος τους. Με αυτή τη διάσταση γίνονται πλάσματα ζεστά από ζωή και ακτινοβολούν ζωή. Μορφοποιούν ανθρώπινες εμπειρίες, όπως η ζωή γεννάει ζωή. Γι' αυτό η ποίησή του είναι πράξη αφύπνισης, καρπός δημιουργίας, κεντρί απελευθέρωσης. Μια ποίηση που επικυρώνει, εν κατακλείδι, τον ορισμό του Eliot: « Η ποίηση, λέει, είναι η αφηρημένη σύλληψη μιας ιδιωτικής εμπειρίας που στην οριακή της ένταση γίνεται καθολική». Και θα πρόσθετα, κλείνοντας, πως η ποίηση γίνεται τελικά μια ελεύθερη και οριστική κατάφαση στον κόσμο και τη ζωή.

Αντώνιος Π. Μπιτσιάνης
φιλόλογος - συγγραφέας

Ευθύμιος Βαρλάμης, *Μεταφυσικά*

προς την κατάκτηση μιας αισθητικής μέσα και μετά από τη Φύση, προς μια νέα «Μηχανική της Ψυχής» με «Τεχνολογία του Πνεύματος» και «Τεχνολογία της Ευτυχίας»

Τα ποιήματα της συλλογής με τίτλο *Μεταφυσικά* εκπόνησε, πριν φύγει από τη ζωή, ο διακεκριμένος ζωγράφος, εικαστικός καλλιτέχνης και καθηγητής αρχιτεκτονικής Ευθύμιος Βαρλάμης. Τη συλλογή, που εκδίδεται τρία χρόνια μετά το θάνατο του δημιουργού της (27 Δεκεμβρίου 2016), απαρτίζουν εκατό από τα τριακόσια περίπου ποιήματα που έχει γράψει τα τελευταία χρόνια της ζωής του ο ζωγράφος, τα οποία εκτείνονται από λίγους στίχους μέχρι κάτι λιγότερο από μια σελίδα το καθένα και αναδιπλώνονται ως εναλλάξιμα επεισόδια πάνω σε ένα ευανάγνωστο σχήμα ποιητικής. Ο τίτλος *Μεταφυσικά* προερχόμενος από τον ίδιο τον ποιητή, όταν ήταν στη ζωή, αρχιτεκτονεί την ποιητική του στην αντανάκλαση μιας μεταφυσικής αισθητικής που θέτει ως κείμενο τη διάσταση υλικού και άυλου. Αυτό το διακύβευμα συγκροτεί την κεντρική δομή της μεταφυσικής αντίληψης, την οποία κομίζει η συλλογή, και μπορεί σε προέκταση να αναδιατυπώνει αλλά κυρίως να αποτυπώνει όχι τόσο τη σχέση, το διάλογο ή τη διελκυστίδα ανάμεσα στο «φυσικό» και το «μετά το φυσικό» αλλά τη μετάβαση ανάμεσά τους. Με ιδιαίτερη ευχαρίστηση παρακολουθεί κανείς κατά την ανάγνωση ότι η συλλογή δεν αναλώνει τις ζωτικές της δυνάμεις στην προσπάθεια να συσχετίσει το «φυσικό» με το «μετά το φυσικό» ή να διατυπώσει θεωρητικά τη σχέση τους αλλά ενδυναμώνεται φυλάγοντας και διοχετεύοντας τη ζωτική της ενέργεια στην καταγραφή της διάβασης από το «φυσικό» στο «μετά το φυσικό». Ορθότερο, βέβαια, φαίνεται να υιοθετηθεί ο πληθυντικός αριθμός αντί του ενικού και να μην γίνεται λόγος για «φυσικό» και «μετά το φυσικό» αλλά για «φυσικά» και «μετά τα φυσικά», πληθυντικός που εναρμονίζεται τόσο με τον τίτλο της συλλογής όσο και με την οπτική της.

Αν και ο τίτλος *Μετά τα Φυσικά* ανακαλεί αυτοματικά το έργο του Αριστοτέλη, είναι, νομίζω, πιο έγκυρη μια ανάγνωση που αναγνωρίζει ελυτικές απηχήσεις ή πάντως μια ελυτική πνοή στη μεταφυσική προοπτική της συλλογής. Μια πιο διεξοδική μελέτη της συλλογής ανιχνεύει ένα

ισχυρό διακείμενό της στην επικοινωνία του Ευθύμιου Βαρλάμη με τον Οδυσσέα Ελύτη, με τον οποίο τον συνδέουν προσλαμβάνουσες που σχετίζονται με το Αιγαίο, αφού το εικαστικό έργο του Βαρλάμη, που αναπτύσσεται στο πλαίσιο μιας κοινωνιολογικής αρχιτεκτονικής, σχετίζεται άμεσα με τη λαϊκή αρχιτεκτονική του Αιγαίου και συγκεκριμένα της Σαντορίνης. Δεν είναι, άλλωστε, τυχαίο ότι ένα από τα ελάχιστα ποιήματα που φέρουν τίτλο είναι αφιερωμένο στον Ελύτη («Αφιέρωμα στον Ελύτη»):

«Κυνηγάς το πνεύμα και πιάνεις πεταλούδες την άλλη.
Κάτσε επιτέλους να πιούμε μαζί έναν καφέ.
Εγώ κερνάω».

Έτσι αποδεικνύεται ως ευτυχής συγκυρία το ότι η συλλογή εκδίδεται φέτος στην επέτειο των 40 χρόνων από την απονομή του βραβείου Νόμπελ στον Οδυσσέα Ελύτη. Είναι, επίσης, ευτυχής συγκυρία το γεγονός ότι ο σχεδιασμός της συλλογής εκκινεί από το 2012, χρονιά που ήταν αφιερωμένη στα 100 χρόνια από τη γέννηση του Νικηφόρου Βρεττάκου, καθώς εκλεκτικές συγγένειες μπορούν επιπρόσθετα να ανιχνευθούν με τον Νικηφόρο Βρεττάκο αλλά και με τον Γιάννη Ρίτσο.

Μια προσεκτική διερεύνηση της συλλογής *Μεταφυσικά* προς την κατεύθυνση των συγγενειών, των συναφειών και των ορίων λειτουργεί πιο αποτελεσματικά εκκινώντας από το γενικό σχήμα που διαγράφεται σαν υδατόσημο μέσα στην ποιητική του Βαρλάμη. Η φόρμα με τη γενική ισχύ, που διακρίνεται ευχερώς και εξειδικεύεται μέσα σε κάθε ποίημα, είναι ο λυρικός λόγος του ποιητικού υποκειμένου προς την ίδια πάντα αγαπημένη ύπαρξη, λόγος που μπορεί να μεταγράψει την ερωτική ομιλία ενός άντρα προς μια γυναίκα. Αν ο λυρισμός ως σταθερό περιβάλημα συνέχει το μεγάλο μέρος των ποιημάτων της συλλογής, μέσα σε αυτό το περίγραμμα ο ερωτικός λόγος, καθώς βαίνει το ποίημα, ανοίγει στο πανόραμα ενός προσωπικού κόσμου. Η κανονικότητα με την οποία το σχήμα εγγράφεται σε κάθε ποίημα επιτρέπει να αναγνωρίσουμε, στην αρχή του ποιήματος, την αναφορά στο αγαπημένο πρόσωπο θηλυκού γένους, το οποίο περιβάλλεται με τρυφερό ανάβλημα ή προσφωνείται με λυρισμό από το ποιητικό υποκείμενο. Με τον τρόπο αυτό η εισαγωγή του ποιήματος συνιστά μια λυρική συνομιλία, η οποία στην πορεία θα διατηρηθεί ως λυρική ομιλία, καθώς ο ερωτικός λόγος μεταλλάσσεται σε ατραπό που οδηγεί στην αποκάλυψη ενός προσω-

πικίου οράματος. Το γεγονός ότι το ποιητικό υποκείμενο αποτραβά το βλέμμα από το αγαπημένο πρόσωπο, για να το (σ)τρέψει σε ανάβλεμμα του δικού του κόσμου, δεν σημαίνει απομάκρυνση αλλά επαναφορά και προσέγγιση μέσα από μια άλλη διάσταση, τη διάσταση του δικού του χώρου, ο οποίος έρχεται να αντικαταστήσει το χρόνο.

Ενδεικτικά παραδείγματα για τη λειτουργία του σχήματος παρέχει η παρουσίαση κάποιων αντιπροσωπευτικών ποιημάτων από τη συλλογή. Χαρακτηριστικό είναι το ποίημα όπου το ποιητικό υποκείμενο απευθύνει στο αγαπημένο πρόσωπο μια σειρά από προτροπές, που μεταγράφουν το λυρικό περίγραμμα σε φυσικό περίγραμμα και μεταστοιχειώνουν την αύρα που περιβάλλει την ύπαρξη από λυρική σε φυσική προεκτείνοντας τα όριά της μέσα από τη φυτική φύση. Γιατί για διεύρυνση της ανθρώπινης ουσίας γίνεται λόγος, όταν καλείται η ύπαρξη να αφεθεί στο χάδι του πρωινού φωτός, «που τρέμει απαλά με τον αυγερινό», να αφεθεί στο «φως/ που ανάβει κόκκινες μικρές φωτιές/ πάνω στις άσπρες εκκλησιές», να αφήσει τα μάγουλα, τα μάτια και τα χείλη «να τα χαϊδεύει το θαλασσινό πουρνό». Αυτή η πρώτη φάση του ποιήματος, όπου η παράσταση της ζωής της φύσης αποδίδεται μέσα από απλές εμπνεύσεις, μετακυλιεται ήσυχα και αδιόρατα, μέσα από τις παράξενες ρωγμές των μουσικών καμπαναριών, σε προσευχή μιας συμπαντικής ώρας, ανοίγοντας από τη θέα του αισθητού στη θέα του υπεραισθητού με τη διαφυγή σε «ονείρατα ανεξήγητα από κόσμους μακρινούς». Αν και η τεχνική δεν είναι ακόμη απόλυτα παγιωμένη, διακρίνεται εδώ από νωρίς η χρήση της εικόνας ως ισχυρού εργαλείου στην ποιητική του εικαστικού καλλιτέχνη Βαρλάμη. Αργότερα η δύναμη της εικόνας θα ενισχυθεί μέσα από τη ρητορική της μεταφοράς.

Πιο εξελιγμένο στη ρητορική του μέσα από τη μεταφορά είναι το ποίημα όπου η πρόσκληση –του αγαπημένου προσώπου αυτή τη φορά– απευθύνεται προς το στρόβιλο, ο οποίος μέσα στα άπειρα στριφογυρίσματά του πετυχαίνει πτήσεις πάνω από το φυσικό, πάνω από τα λόγια, σε μια γλώσσα άγνωστη γεμάτη αινίγματα και γρίφους, «πάνω από τα άστρα/ σε κείνα τα λιβάδια/ που δεν μαραίνονται ποτέ τα δέντρα και οι παπαρούνες». Καθώς εκτυλίσσεται το ποίημα ο λόγος χαλαρώνει τις συνδέσεις με το έλλογο, όπως ο χώρος χαλαρώνει τις συνδέσεις με το αισθητό, για να φιλοξενήσει «πυγολαμπίδες/ σαν ψάρια στο βυθό» και σμήνη πουλιών «απ' τα ψηλά στα χαμηλά και πέρα/ με μια κούνια

απέραντη, ουράνια». Πρόκειται για έναν υπερβατικό χώρο συμπαντικής ενσωμάτωσης, όπου η πρόταση να μην χωρίσουν ποτέ οι δυο πρωταγωνιστές υλοποιείται μέσα από το σμίξιμό τους με τις οντότητες αυτού του άλλου κόσμου. Αν στα προηγούμενα ποιήματα προσλάμβανε κανείς την ιδεαλιστική έκβαση ενός ρομαντικού λυρισμού, εδώ η υπερβατική διάσταση ορίζει το χώρο της σε μια εκκρεμότητα μεταξύ θαυμαστού και φανταστικού, όπου καθίσταται ιδιαίτερα λειτουργική η τολμηρή εκφορά της μεταφοράς σε συνδυασμό με την εικόνα. Οι πυγολαμπίδες, που κυκλοφορούν σαν ψάρια στο βυθό διασταυρώνοντας αυθαίρετες εικόνες, και τα πουλιά, που κουνιούνται στην κούνια ανακαλώντας αυτοματικά συσχετίσεις με μικρά παιδιά, είναι εικόνες από τα συμπραζόμενα του υπερρεαλισμού, καθώς διαχειρίζονται παραβατικά την έννοια της υπόστασης και διασχίζουν τα όρια της οντότητας μεταστοιχειώνοντας ετερογενείς υπάρξεις. Έτσι ενεργοποιούνται ρητορικοί τρόποι του αυθαίρετου και του τυχαίου που με καταγωγή από το νταντά εδραιώνουν την παρουσία τους στον υπερρεαλισμό μέσα από το αίτημα για ολοένα μεγαλύτερη ένταση αυθαιρεσίας στη σύζευξη των σημείων κατά τη δόμηση της εικόνας.

Μια άλλου τύπου συμπαντική ένωση επιχειρείται στο ποίημα όπου το ποιητικό υποκείμενο, σαν σχολάρχης, διδάσκει στο πρόσωπο της φροντίδας του την αλφαβήτα των χρωμάτων. Στο διάστικτο από χρώματα κείμενο-πίνακα η μεταφορά δίνει τους λυρικούς τόνους της ενδυναμώνοντας την εικόνα μέσα από τη διασφάλιση του άφθαρτου. Η αλληπάλληλη έκχυση χρωμάτων, που αναδύονται διαδοχικά με τη δυναμική αυτόνομου πίνακα εναλλάσσοντας το φόντο στον καμβά του κειμένου, δεν ασκεί απλώς την προσαρμοστικότητα της μεταφοράς αλλά αξιοποιεί το πρωτοποριακό παιχνίδι της (εν)αλλαγής των ρόλων μεταξύ κειμένου και πίνακα. Άλλωστε, η οργανική φύση που εμπλέκεται ενεργά στη στερέωση των χρωματικών πινάκων εμπεδώνει τη διαστολή της ανθρώπινης ύπαρξης και τη διάχυσή της στο σύμπαν μέσα από μια παναισθησία, η οποία παραπέμπει στον Βρεττάκο. Όταν, για παράδειγμα, το κόκκινο της παπαρούνας τυλίγεται στα κοραλλένια δάχτυλα με μικρή μυρωδιά σαν μετάξι, η εικόνα συναρμολογεί την όραση με την αφή και την όσφρηση στην εκφραστικότητα της νεοτερικής συναισθησίας ή μιας διευρυμένης (μετα)νεοτερικής παναισθησίας. Διαβάζοντας κανείς διαγώνια το αλφαβητάρι των χρωμάτων έχει την ευκαιρία να διασχίσει ένα χρονότοπο που τα ορόσημά του, από τον Όλυμπο μέχρι το

Αιγαίο και τον Παγασητικό, και από τη Λέσβο μέχρι την Ημαθία, έχουν αποσβέσει τη χρονική μέσα στη χωρική διάσταση. Η παρουσία του Χριστού με ρούχα πιο άσπρα κι από το χιόνι γίνεται κομβικό σημείο γύρω από το οποίο εξακτινώνεται η παράδοση του δημιουργού, ενώ ο βασιλιάς Μίδας ανάγεται σε στοιχείο προσωπικής μυθολογίας παίζοντας εικαστικό ρόλο και ρυθμίζοντας το φωτισμό των χρωμάτων.

Ο τρόπος με τον οποίο ο Βαρλάμης διαλέγεται με τη φύση χαρτογραφεί το δρόμο που οδηγεί στην αποκάλυψη του μεταφυσικού του οράματος. Από την άποψη αυτή δικαιώνει το πρωτόλειο αίτημα του Ελύτη για μια θεώρηση της φύσης με τρόπο, που το θέμα να μην είναι πια η φύση αλλά μια δημιουργική επικοινωνία αίσθησης και οράματος. «Και ο ήλιος, γι' άλλους είναι μεταφυσική, γι' άλλους περίπατος στο Ζάππειο», διαπιστώνει ο Ελύτης, για να αντιπροτείνει στη συνέχεια την ανάγκη αναθεώρησης της φύσης: «Όμως, εδώ, με τον τρόπο που έβλεπα τη φύση, το θέμα καταντούσε να μην είναι πια η Φύση. Από το όραμα έβγαине μια αίσθηση και η αίσθηση αυτή οδηγούσε πάλι σ' ένα όραμα». Αυτό που επιχειρεί η παραπάνω συλλογιστική είναι να διακρίνει ανάμεσα στη «Φύση» και το «μετά τη Φύση», καθιστώντας ευδιάκριτο έναν συνακόλουθο διαχωρισμό ανάμεσα στα «φυσικά» και τα «μετά τα φυσικά», τα «μεταφυσικά». Η μετάβαση από τη Φύση στο «μετά τη Φύση», που επιτυγχάνεται με τη διάδραση ανάμεσα στην αίσθηση και το όραμα, συναιρεί την κίνηση με την αεικινήσια μέσα στο «Ασάλευτο» και το «Αιώνιο» και αισθητοποιείται από τον Ελύτη με μια περιγραφή κοσμογονικής δύναμης: «Αυτή η αδιάκοπη διείδυση της θάλασσας μέσα στα βουνά, που ήταν και προχώρημα βουνών μέσα στη θάλασσα / η διαύγεια των νερών όπου ο βυθός ήταν και οροφή ενός κόσμου πάνω από το κεφάλι μας / η μυρωδιά της λυγαριάς, που σα να καθάριζε τον ουρανό και μαζί να ξέγραφε μέσα μας όλα τα λάθη / και η πέτρινη βρύση πάνω στη δημοσιά, ένας μικρός καθημερινός Παρθενώνας...»

Αν αυτή η κοσμογονία αναγωγής των φυσικών δεδομένων σε μια «μετά τη Φύση» διάσταση είναι μια τελετουργία, στην οποία μυείται το ποίημα του Βαρλάμη για το αλφαβητάρι των χρωμάτων, αναδιατάσσοντας τα δεδομένα της ελληνικής φύσης προς μια καινούρια κατεύθυνση, αυτό μπορεί να γίνει αντιληπτό από το γεγονός ότι η εικαστική αναπαράσταση έχει απωλέσει την αποστασιοποίησή της, για να μεθέξει σε ένα άλλο νόημα. Αυτό το νόημα κοινωνεί το μεγάλο μέρος των ποιη-

μάτων του Βαρλάμη, η δομή των οποίων παρουσιάζει μια μετεξέλιξη από την αρχή προς το τέλος. Πρόκειται για τη σταδιακή διεύθυνση σε μια βαθύτερη σημασία που ανακλύπει και μέσα από την επαφή με τη φύση. Ενδεικτικό είναι το ποίημα, όπου το ποιητικό υποκείμενο προσκαλεί την αγαπημένη να καθίσει κατάχαμα, σε ένα τρίποδο σκαμνί από κυπαρισσένιο ξύλο δίπλα στο βαθύ πηγάδι -με όποιες σεφερικές αναμνήσεις- μέσα σε έναν κήπο μικρό, γεμάτο κρίνα, δεντρολίβανα και όμορφες ροδιές και μια στραβή συκιά στη μέση. Εκεί, μέσα στα συμφραζόμενα της φύσης, η παρουσία της αγαπημένης καθίσταται σημειολογικά λειτουργική σε αντιπαράθεση με μια παρουσία αντι-φυσική, την παρουσία του αφηγητή που συνιστά λογοκρατική παραφωνία με το κοστούμι και τα μαύρα γυαλιά του. Ύστερα από την αντιπαραβολή αυτή και από τη μέση περίπου μέχρι το τέλος του κειμένου, με καταλύτη και το λουλουδάτο φόρεμα, που χαρίζει ο αφηγητής στην αγαπημένη του, το κείμενο προχωρεί στην κατάργηση των λογικών δομών του και τη μετάβαση σε μια νέα πραγματικότητα, όπου η παράδοση συναντά την προσωπική μυθολογία του ποιητικού υποκειμένου με το φυλακτό από γενιά σε γενιά και την ανάσυρση του αγάλματος μέσα από το βαθύ πηγάδι -με όποιες σεφερικές αναμνήσεις- από τα παλικάρια του χωριού. Ο γαλάζιος θεός που «σκύβει επιδέξια κατάχαμα και μαζεύει αγκαλιές τα ρόδα της ροδιάς τα φλογοβόλα και τα ολόασπρα μεθυστικά κρίνα» είναι η σκηνή πάνω στην οποία θα επανέλθει το κάλεσμα της γυναίκας από τον άνδρα. Αυτό που αρχετυπικά παρακολουθεί κανείς στο συγκεκριμένο ποίημα, με διαφορετικές παραλλαγές σε άλλα ποιήματα της συλλογής, δεν είναι τόσο η πορεία από την ύλη στο πνεύμα με την έννοια της εξαϋλωσης, την οποία ούτως ή άλλως ο Ελύτης δεν θεωρεί πρωταρχική φροντίδα. Αυτό που πρωταρχικά παρακολουθούμε είναι η μετάβαση από το υλικό σώμα της φύσης στην αποκάλυψη κάποιου μυστικού μηνύματος ή, αυτό που ο Ελύτης θα αποκαλούσε νόημα και βάρος μιας μυστικής αποστολής, με την οποία είναι φορτισμένη η φύση.

Η ποίηση του Βαρλάμη δομεί τον κειμενικό της χώρο ακολουθώντας τους δρόμους της φύσης προς την αποκάλυψη αυτής της μυστικής σημασίας και από την άποψη αυτή φαίνεται να μετέχει σε ένα ρεύμα που διατρέχει, σύμφωνα με την ομολογία του, τον Ελύτη, ένα ρεύμα «γεμάτο από τις παλαιές φωνές της Σαπφώς, το δικαίωμα του μικρού χόρτου και της μεγάλης σελήνης μέσα μας, το λευκό πέτρινο μνημείο μιας

βρύσης, κάτι απλό αλλά γεμάτο σοφία που “να στέκει” στο ύπαιθρο, όπως στέκει το δέντρο της ελιάς, τέλος, το αίσθημα και η αίσθηση με ίσες ανταποκρίσεις, μ’ ένα είδος αυτάρκειας, χωρίς τις επιδράσεις του πολιτισμού, αν μπορούσε να το πει αυτό κανένας». Στο πλαίσιο αυτής της αναζήτησης και, σε προέκταση του προηγούμενου ποιήματος, λειτουργεί παραδειγματικά κάποιο άλλο ποίημα της συλλογής, του οποίου η διπολική διάταξη το καθιστά πιο διαφανές ως προς τη σημασία που θέλει να κοινωνήσει. Δύο κώδικες με επιμέρους σημεία αντιπαραθέτουν στα λεφτά και το μέτρημα των ωρών το διάλογο του νου με την ψυχή και τις σαπουνόφουσκες για τα παιδιά, στη δουλειά μέρα νύχτα στο γραφείο την ορειβασία στον Όλυμπο, στα τραπέζια και τα ρεβεγιόν από τη μια την κοινή τράπεζα με ελιές και χαλβά από την άλλη, στα ξενύχτια σε μπαρ με αγνώστους τις πρόβες στη χορωδία της γειτονιάς, στο κινητό την ξύλινη φλογέρα. Η έκβαση του ποιήματος, που προκρίνει τις φυσικές διαβάσεις προς μια διάσταση «μετά τα φυσικά», ενσωματώνει τα κοτσύφια στα βουνά, πεταλούδες, κελώνες, κόκκινους τζίτζικες και σβέλτες σαύρες, για να θέσει ως τελικό επισφράγισμα την πρόσκληση στην ανατολή μιας ζωής και μιας αυγής, τη συνάντηση στο μικρό ξωκλήσι τ’ Αϊλιά με την πανάρχαια γέριχη ελιά. Η φόρμα του ποιήματος διατηρεί συμπαγείς τις λογικές συνδέσεις, διευκολύνοντας την αναγνωσιμότητα της παράλληλης παρουσίας του διττού προσανατολισμού. Μέσα σε παρόμοιο κλίμα, «τα φτερουγίσματα της χρυσαφένιας πεταλούδας», με τα οποία μιλάει το ποιητικό υποκείμενο, συντονίζουν πετάγματα όπου συνοψίζονται «η θάλασσα και τα βουνά, οι τζίτζικες, τα χελιδόνια, όλα τα λαμπυρίσματα των χρωμάτων» και αδειάζει «ολάκερο το κοκκαλένιο μας κεφάλι». Αν οι υπερρεαλιστικές συνδηλώσεις εδώ γειώνουν τις πτήσεις τους σε μια απευθείας συνάρτηση με τη συναγωγή κάποιου νοήματος, σε άλλο ποίημα οι υπερρεαλιστικές σκηνές με «τα ιπτάμενα δελφίνια» και «τα μικρά χρυσόψαρα» που γέμισαν «για τα καλά» τον ουρανό συνδυάζονται με την καταγωγική κίνηση των ποιητικών υποκειμένων που βουλιάζουν «μέσα στις ελαφρόπετρας τη στάχτη» εμπεδώνοντας, με τέτοιες σεφερικές αναμνήσεις, όπως και με αυτές με σταθερή αναφορά στα αγάλματα, έναν μετεωρισμό μεταξύ υπερρεαλιστικού και μοντερνιστικού τρόπου.

Με τον τρόπο αυτό καταδεικνύεται η συγκρουσιακή σχέση μιας ζωής με τεχνοκρατικό και διανοητικό χαρακτήρα απέναντι σε μια ζωή που έχει αποκρυσταλλωθεί και παρακολουθεί τα μυστικά νοήματά της.

«Αυτά τα γραμμένα λόγια ούτε δανείζονται,
ούτε μπορεί να τα διαβάσει κανείς.
Είναι όλα κρυπτογραφημένα.
Κάθε λέξη με ένα νόημα, νόημα ποιητικό».

Η έμφαση του Βαρλάμη στον αντιδιανοητικό χαρακτήρα της τέχνης έρχεται εδώ να κατοχυρωθεί και στο χώρο της λογοτεχνίας:

«Η εντολή στην κρυφή μας πορεία
να παρατήσουμε την υλικότητα την κοσμική».

Ο Βαρλάμης αναγνωρίζει ότι «σήμερα βιώνουμε την εποχή της επιστήμης και της τεχνολογίας. Κατά γενική ομολογία αυτό σημαίνει ότι κάποιος θα πρέπει να επενδύσει προς αυτή την κατεύθυνση, ακόμη και οικονομικά, για να εξασφαλίσει το μέλλον. Αυτό προπάντων προϋποθέτει μια γνώση για τις σύνθετες αλληλεξαρτήσεις της ζωής και των κοινωνικοπολιτιστικών διαστάσεων της παγκόσμιας κοινότητας. Φυσικά η τεχνολογία διευκολύνει πολύ την καθημερινότητα. Αλλά είμαστε ακόμη πολύ μακριά από μια τεχνολογία του πνεύματος». Ο ζωγράφος και ποιητής αναγνωρίζει ότι ο σύγχρονος πολιτισμός υπολείπεται σε «τεχνολογία πνεύματος», χρησιμοποιώντας έναν ιδιοφυή όρο, τον οποίο επινοεί παράλληλα με τον όρο «τεχνολογία της ευτυχίας». Πρόκειται για μια «μηχανική» της ψυχής, όπως την αποκαλεί, μια μηχανική πλήρωσης του ανθρώπου, ένα μηχανισμό τον οποίο προφανώς ενεργοποιεί προς αυτή την κατεύθυνση και μέσα στο ποιητικό του έργο. Και είναι εντυπωσιακή η ομοιότητα με τη ρητορική του Ελύτη, ο οποίος προσδιορίζει την ποίηση ως μηχανισμό που απομηχανοποιεί τον άνθρωπο και τις σχέσεις του με τα πράγματα. Μια ομολογία απομηχανοποίησης προωθεί η αποδόμηση της τεχνοκρατικής κυριαρχίας ως μοντέλου ζωής και η κατάλυση της ορθολογικής σχέσης του ανθρώπου με τα πράγματα, που αναγνώστηκε παραδειγματικά στο προηγούμενο ποίημα και χαρακτηρίζει γενικότερα την ποιητική του Βαρλάμη. «Δοκιμάζω να βυθιστώ στα πιο χαμηλά επίπεδα», εξηγεί παρουσιάζοντας την κατιούσα φορά της διαδρομής προς την ανακάλυψη της κρυφής σημασίας στην άλλη πλευρά του κόσμου ή του εαυτού, «όχι όμως με το άγχος να θέλω διά της βίας να πετύχω κάτι. Θέλω ν' αφήσω να κατακάτσει, να ηρεμήσει η θολούρα στο μυαλό μου και να μπορέσω να επικοινωνήσω με την ατέρμονη δύναμη της συμπαντικής αρμονίας. Κάθε άνθρωπος μπορεί να έχει μερτικό σ' αυτή τη δύναμη της συμπαντικής αρμονίας» .

Αυτή τη δύναμη συμπαντικής αρμονίας σκοπεύει να διασφαλίσει μέσα από την ποιητική του και το χαρακτήρα αμφισβήτησης της υλικής προσήλωσης, χαρακτήρα ο οποίος δεν εντοπίζεται αποκλειστικά στο πεδίο της θεματικής αλλά ισχυροποιείται με την επέκτασή του στο επίπεδο της ρητορικής. Εκεί ο ζωγράφος περνάει με ευχέρεια σε ένα χώρο πρωτοπορίας παρέχοντας στη λογοτεχνία τα εργαλεία της ζωγραφικής του. Η καινοτομία του έγκειται στην εφαρμογή μιας εικαστικής τεχνικής του ως λογοτεχνικής τεχνικής, τη χρήση δηλαδή ενός ρητορικού τρόπου που συνιστά λογοτεχνική εγκατάσταση ενός ζωγραφικού τρόπου. Η όσμωση εικαστικής τεχνικής και λογοτεχνικού ρητορικού τρόπου συνδέει τα κείμενα της ζωγραφικής και της λογοτεχνίας στην υλοποίηση μιας (μετα;)νεοτερικής -πάντως πρωτοποριακής- διακειμενικότητας. Ο λόγος είναι για το ρητορικό τρόπο της ταυτόχρονης ανάδυσης εικόνων και της ζωγραφικής τεχνικής που ονομάζεται από τον ζωγράφο «ατέρμονη δόνηση της εικόνας» και ο οποίος θυμίζει από κάποια άποψη τον υπερρεαλιστικό τρόπο επιτύπωσης της εικόνας (ή των εικόνων). Μιλώντας για την καλλιτεχνική εγκατάσταση της δόνησης της εικόνας ο ζωγράφος διευκρινίζει ότι στις παραστάσεις των εικόνων του επιλέγει μια οραματική προβολή μέσα από την ατέλειωτη σύνθεση πολλών παραστάσεων με μεγάλο χρονικό ορίζοντα. Η τεχνική ανακαλεί σαφώς την υπερρεαλιστική τεχνική της επιτύπωσης των εικόνων, μόνο που εκεί, καθώς οι αλληπάλληλες αναδύσεις γράφουν τη μια εικόνα πάνω στην άλλη, οι εικόνες συνεχονται ταυτόχρονα από την ετερότητά τους, ενώ εδώ από την ομοιότητά τους. Έτσι η εικόνα βρίσκεται μόνιμα σε μια ελαφριά δόνηση, σαν μια ατέρμονη προβολή χιλιάδων εικόνων του παρελθόντος. Αν αφαιρέσει κανείς τη χρονική αναφορά, που ούτως ή άλλως απαλείφεται στο ποιητικό του έργο μέσα από τη συναίρεση των χρονικών διαστάσεων, το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και κατά τη διεργασία αποκάλυψης του μυστικού νοήματος, με την αλληπάλληλη ανάδυση εικόνων που παραφράζουν το ίδιο νόημα. Οι απανωτές εικόνες, που διαδέχονται η μια την άλλη, εξασφαλίζουν τη δόνηση της εικόνας και την επακόλουθη παραμονή της στη συνείδηση του αναγνώστη.

Έχοντας παρακολουθήσει πώς το ανάπτυγμα του σχήματος της ποιητικής του Βαρλάμη βγαίνει κατά κύριο λόγο από τη φύση και την αναπαράσταση της ζωής της προς την αποκάλυψη ενός υπερβατικού, οραματικού κόσμου, διαπιστώσαμε συνάφειες με την ελυτική κοσμοαντίληψη. Ωστόσο, ανιχνεύονται επίσης συνάφειες και με τον Ρίτσο και τον

Βρεττάκο. Δεν είναι τυχαίο ότι ένα (αθησαύριστο σε αυτή τη συλλογή) ποίημά του έχει τίτλο «Πέντε λεπτά με τον Ρίτσο»:

«- Πες μου, απ' όλες τις λέξεις που έγραψες,
αν είναι να διαλέξεις μία, ποια θα διάλεγες;
- Κάνεις κάτι δύσκολες ερωτήσεις,
θα σου πω τρεις μόνο λέξεις, όμως και στις τρεις είναι και η μία.
[...]
Το λουλάκι, ο αναμάρτητος, ο ευκάλυπτος!
Το λουλάκι ασπρίζει τα σεντόνια,
ο αναμάρτητος είναι ο λευκός Θεός,
ο ευκάλυπτος έχει δέρμα λευκό».

Η ποιητική του Βαρλάμη, που δεν οδεύει πάντα και απαρέγκλιτα προς την κατάλυση της έλλογης τάξης μπορεί καταρχήν να μοιράζεται ομοιότητες με έναν πρώιμο Ρίτσο των «Τριών ποιημάτων». Έχοντας υπερβεί το μονόγραμμο σχέδιο της «Ωδής στη χαρά», ο Ρίτσος «κλιμακώνει ένα αίσθημα αγαλλίασης, που ξεκινά με αποχρώσεις τρυφερής παρουσίας και [...] καταλήγει σε μια ήπια αγάπη της φύσης και του ανθρώπου, μέσα σε ένα γενικό κλίμα από όπου έχει εξοβελιστεί η στέρση». Η διαφορά του Βαρλάμη είναι ότι έχει εξοβελίσει από την ποίησή του την αναφορά στη στέρση, τη θλίψη και τον πόνο, ιδιαιτερότητα που τον διαφοροποιεί και από τον Βρεττάκο, στον οποίο τον πλησιάζει η σύμπτωση της προσήλωσης στη φύση με τη λυρική ψυχή.

Στον Βαρλάμη δεν απαντά αυτό που ειπώθηκε για τον Βρεττάκο ότι «αισθάνεται και τη ζωή των ανθρώπων, των άλλων ανθρώπων της κοντινής και μεγάλης οικουμένης στη συναισθηματική αναρροή της, στην υφή της την κοινωνική, στο προσπέλασμά της στ' ανοικτά σύνορα προς το άτομό του και του ατόμου του προς αυτή και δημιουργεί επαφή μαζί της που του κατακαίει τη σάρκα, δονεί την ψυχή του, κινεί το πνεύμα του». Στον Βαρλάμη ο υπαρξιακός διάλογος δεν ανάγεται ούτε συνδέεται με τον κοινωνικό ρεαλισμό αλλά διεξάγεται ανάμεσα σε δύο πρόσωπα, χωρίς ωστόσο να ανακυκλώνεται. Διεκδικεί, όμως, ένα άνοιγμα σε ευρύτερους κύκλους, καθώς από τον φυτικό κόσμο διεισδύει στο σύμπαν θυμίζοντας Ρίτσο, ο οποίος μέσα από τη φυτική φύση οδηγεί σε έναν κόσμο ασφάλειας και ένα βιολογικό επίπεδο αναπότρεπτης τάξης όπου «φυσικός κόσμος και ηθικός αποτελούν μια ταυτόσημη αξία». Στα συγκεκριμένα ποιήματα του Ρίτσου παρατηρήθη-

κε ότι η φυτική φύση συμψηφίζεται με ένα ερωτικό υποκείμενο, όπου απελευθερώνεται ηδονικότητα –σημείο κάποτε παρόν στον Βαρλάμη, ειδοποιό για τη μετάβαση από το φυσικό (Έρωτα) στο μεταφυσικό (Αγάπη). Ωστόσο, η μετάβαση από τον φυτικό στον ανθρώπινο κόσμο συμπληρώνεται στον Βαρλάμη, όπως και στον Ρίτσο, με μια επιμειξία αγάπης για την ανθρωπότητα. Ο άνθρωπος του Ρίτσου περνάει από τη θέα της φύσης στη συνύπαρξη με τους ανθρώπους και από κει στο αίσθημα υπερ-ασφάλειας, το οποίο σφραγίζει συμπαντικές συγχωνεύσεις με την παντοδυναμία της αγάπης : «Στη φούχτα της αγάπης/ χωράει το σύμπαν» είναι η φράση κορύφωσης στο ποίημα «Ανοιξη». Η εκφραστικότητα του Ρίτσου επενδύει επίσης στη διαδοχή παραστάσεων στηριγμένων στη μεταφορά, στη λιτότητα, στην αμεσότητα, ώστε να επιτυγχάνει μια «συγκίνηση έκτασης με παράταξη μέσα στην πλατιά διάρκεια ισοδύναμων στιγμών». Αυτή η αυτονόμηση της στιγμής μέσα από αλληπάλληλες αναδύσεις είναι χαρακτηριστικό τεχνικό γνώρισμα και του Βαρλάμη, ο οποίος, όπως είδαμε, κατακυρώνει μια προσωπική του εικαστική τεχνική ως λογοτεχνικό ρητορικό τρόπο φέροντας τη ζωγραφική να δημιουργεί λειτουργώντας ως διακείμενο της λογοτεχνίας.

Το νευραλγικό, όμως, κέντρο στο οποίο συγκλίνει ο Βαρλάμης με τον Ρίτσο και τον Βρεττάκο είναι η αγάπη ως πυρήνας, πάνω στον οποίο συμπυκνώνεται και γύρω από τον οποίο απλώνεται το σύμπαν. «Αγαπώ» , αναφωνεί ο Ρίτσος συνάγοντας ένα ισχυρό νόημα μέσα από τη συγκέντρωση σωμάτων και υπάρξεων, που εκτείνονται από τα ανόργανα και άψυχα μέχρι τα οργανικά και έμψυχα. «Αγαπώ, άρα υπάρχω» είναι η κραυγή-ομολογία του Βρεττάκου, στην οποία διαβάζεται η συναίρεση της φύσης με τη συνειδητή προσωπικότητα και καταληκτικά με τον άνθρωπο, μελετάται ένα «βαθιανάβρυσμα πόνου, αίσθησης και νόησης ως ακατάλυτη οροθετική γραμμή» και αναγνωρίζεται το τέρμα της «νυχτερινής, ανεμοτάραχης κι αλαφιασμένης πορείας της ψυχής του Βρεττάκου». Το τέρμα αυτό από όπου, σύμφωνα με τον κριτικό του, ξεκινούν μακάρια προς τη γαλανή έκταση της δημιουργίας όλοι οι γόνιμοι λογισμοί, όλες οι σπουδαίες και επίσημες πράξεις, ψυχολογικά και ιστορικά, «είναι τούτο το πρώτο κι έσχατο μαζί σημείο απ' όπου συγκροτεί ο λυρισμός τον κύκλο του ανθρώπινου προορισμού. Είναι το θαύμα του ρομαντισμού του Βρεττάκου απογυμνωμένου από τις πορφύρες και τα ράκη του» . Ιδιαίτερη σημασία στη διακήρυξη «αγαπώ, άρα υπάρχω» αποκτά το ρήμα «αγαπώ», το οποίο έρχεται να

αντικαταστήσει το ρήμα «σκέφτομαι» στο γνωστό αξίωμα «σκέφτομαι, άρα υπάρχω» (cogito ergo sum) του René Descartes. Αυτή η αντικατάσταση στον παραδειγματικό άξονα του ρήματος, η οποία θα αναδιατυπωθεί στο στίχο «Η σκέψη μου είναι αγάπη κι η αγάπη μου σκέψη» σηματοδοτεί με τη μετατόπιση από τη σκέψη στην αγάπη την αποδόμηση της διανοησιαρχίας.

Στο ίδιο πλαίσιο αντιδιανοητικής θεώρησης της ζωής είδαμε νωρίτερα να κινείται κατεξοχήν ο Βαρλάμης, όπου τον αντιορθολογικό προσανατολισμό του υπενθυμίζει η διακήρυξη ότι το μέλλον εξασφαλίζεται, «όταν η επιστήμη δεν κοιπάει μόνο με πολιτισμικά πράγματα, όπως και με τεχνολογικές λύσεις, αλλά επίσης κάνει έρευνες στην περιοχή του ψυχικού και άυλου κόσμου». Η καταστατική συνθήκη, που αναγνωρίζει την «αφέλεια» ως «μόνιμη συνέχεια» και αρθρώνει το θαυμασμό γι' αυτό το συνεχές ως ένα αίτημα «να γίνουμε πράοι, να κληρονομήσουμε το σύμπαν», ορίζει το πλαίσιο μέσα στο οποίο αρθρώνεται κι ένα άλλο αίτημα:

«μην με παρατάς αυτή την ώρα
στο μάθημα της Αγάπης»

Αυτή η κραυγή αγωνίας και παράκλησης φαίνεται να συγκεκριμενοποιεί το στόχο προς τον οποίο κατευθύνεται το μονοπάτι της μετα-φυσικής αναζήτησης. Είναι μια λέξη μόνο, γύρω από την οποία ο Βαρλάμης επιχειρεί μια σειρά από πυκνώσεις δοκιμάζοντας διαφορετικές τροπικότητες. Ο σημαντικός αριθμός ποιημάτων του, που αρθρώνεται γύρω από τη λέξη «αγάπη», παρουσιάζει κλιμακώσεις από την παντελή σίγαση και απόκρυψη της λέξης μεταξύ παιχνιδιού, αινίγματος και μαγικού, μέχρι τη ρυθμική επανάληψή της στην επωδό γνωστού τραγουδιού και τελικά την αποκρυπτογράφησή της ως λέξης-αντίδοτου στον Έρωτα. Στο πρώτο ποίημα αναφέρεται μια λέξη, που μέχρι το τέλος δεν κατονομάζεται, ώστε να κινηθεί το ενδιαφέρον προς αυτή τη μία λέξη, τη μία μόνο λέξη, η οποία διαφυλάσσεται ως μυστικό προς εξερεύνηση ή προσφέρεται ως αίνιγμα προς επίλυση. Παράλληλα το κείμενο παρέχει ένα παράδειγμα της δόνησης της εικόνας, ταυτολογώντας πάνω στη σημασία της λέξης μέσα από μια σειρά από εικόνες που αναδύονται ως ορισμοί ή ερμηνείες της λέξης, όπως η καταπακτή που ανοίγει και το σύμπαν πλημμυρίζει με κατακλυσμό, η γυμνή αλήθεια που καταπίνει το σύμπαν, το κλειδί της ασύμμετρης συμμετρίας που μας χωρίζει και

μας ενώνει ή το κινητό μονοπάτι που μας χωρίζει και μας ενώνει ή, τελικά, η συγχώνευση στον ίδιο χρόνο και στο ίδιο φως με τον ήλιο και τη φωτιά.

Αν σε αυτό το ποίημα η λέξη «αγάπη» είναι γρίφος ή παιχνίδι, σε άλλο ποίημα διατηρεί το χαρακτήρα παιχνιδιού με διαφορετικές τροπικότητες, αναπαράγοντας την επωδό του τραγουδιού «τι είναι αυτό που το λένε αγάπη», σκορπίζοντας τη λέξη μέσα στα διάχυτα μουσικά συμφραζόμενα, γέλια, ήχους από καμπάνα, κελαηδήματα και κουδουνίσματα ή αποδομώντας και αναδομώντας την σε μια δράση εμπέδωσης μέσα από το ρητορικό τέχνασμα της παράτασης των ήχων «αγαπώω», «ααααπώω» και τους αναγραμματισμούς «ηπάγα, ηπαγά, ή ηγάπα, ή αγήπα, ή αγηπά, ή ηγάπα, ή απήγα, αγήα, γήπασα, γάπη ή γάπα». Στο συγκεκριμένο ποίημα τα γράμματα δεν λειτουργούν με τρόπο που να καλλιεργούν αντιστάσεις στην προσέγγιση του θέματος, όπως σε άλλο ποίημα όπου τα γράμματα αρθρώνονται με δυσκολία και σκόπιμα δημιουργούν προσδοκίες ότι οδηγούν σε κάποια κατανόηση, για να εκτρέψουν στη συνέχεια ολοκληρωτικά τις προσδοκίες αφήνοντας τον αναγνώστη σε μια αριστοτεχνικά δομημένη αποδομητική εκκρεμότητα. Εδώ η αγάπη συνάγεται ως αποτέλεσμα ενός παιχνιδιού, μιας διαδικασίας δηλαδή που ανατρέπει την εξάρτησή της από τη διάνοια. Έτσι αποκτά νόημα και η ανάγκη για «το μάθημα της αγάπης», που τόσο επίμονα ακούσαμε αρχικά να αναζητά το ποιητικό υποκείμενο. Η στόχευση του μαθήματος, που είναι να μάθει το υποκείμενο να αγαπά και όχι να περιμένει ή να μετρά, αποσυσχετίζει την έννοια του μαθήματος από τη σκέψη και τη διάνοια και την ανασυνδέει με τον αυθορμητισμό του παιχνιδιού. Τέλος, το ποίημα που εκκινεί με το «έρως ανίκατε μάχαν» του Σοφοκλή, το οποίο τραγουδά σε παραλλαγή παρανάγνωσης ο Όμηρος, καταθέτει την ανατρεπτική του πρόταση αντίθετα σε κάθε αναγνωστική προσδοκία πραγμάτευσης του έρωτα. Ενώ δηλαδή ο έρωτας εκτυλίσσει τη σαγήνη του ως επικίνδυνου δελέατος περιστοιχίζοντας τον πρωταγωνιστή με τη μυθολογία, την παράδοση και το παραμύθι, οι αξιώσεις του για υπερίσχυση καταβάλλονται από την ανάδειξη μιας άλλης πανίσχυρης δύναμης, της αγάπης. Αυτό το ανατρεπτικό τέλος με την ανάδειξη της δύναμης που εκλύεται από τη μαγική λέξη «αγάπη», ολοκληρώνει έναν αντιδιανοητικό κύκλο μέσα στον οποίο η αγάπη αναπαρίσταται ως γρίφος, παιχνίδι ή ξόρκι μαγικό. Από τέτοιους πυρήνες εξακτινώνεται ο «νοητός ήλιος» του Βαρλάμη που δεν εννοιο-

λογείται από την ελυτική δικαιοσύνη αλλά από την αγάπη:

«Λάμψε με για να λάμψω ήλιε μου,
νοητέ ήλιε της μεγάλης μου αγάπης».

Με αυτό τον ευφυή τρόπο ο Βαρλάμης απεργάζεται μια προσέγγιση ουσίας, που τον φέρει να ορίζει το χώρο της ποιητικής του «μετά τα φυσικά», πέρα ακόμη και από τον έρωτα ανάγοντας πάλι στη διαπίστωση ενός μελετητή του Ελύτη: «Η ποίηση του Οδυσσέα Ελύτη δεν στέκεται μόνο στα “Φυσικά”, σε ό,τι δηλαδή περισσότερο αναγνωρίσιμο υπάρχει στη ζωή: η Ύλη περιβεβλημένη με Φως, κι ο Έρωτας (*Προσανατολισμοί*, 1940). Μία διαδρομή 50 χρόνων τον μετακινεί Μετά τα Φυσικά, ώστε στα *Ελεγεία της Οξώπετρας* (1991) να θέσει το ερώτημα για το πώς μπορεί να “φανερώσει το μη λεγόμενο”». Η συνομιλία του Βαρλάμη με αυτή την αινιγματικότητα, μέσα σε «αναλαμπές μικρού παιδιού και γέρου φυσιοδίφη», μέσα σε συζητήσεις αριστοτελικές ή πλατωνικές (:), «κάθε φορά κι από την αρχή, δίχως ευθεία κατεύθυνση», μόνο σε «ασύμπτωτες παράλληλες γραμμές» με τον «απλησίαστο ονειροφάγο», τον «ανήλεο, ασυμβίβαστο, άπειρο και αιώνιο» που σαν δραπέτης πάντα πάει, μαζεύει σταγόνες, τελετουργεί γένεση στο κρυστάλλινο μέτωπο, φως και σκοτάδι, είναι τελικά η συνομιλία με τον Ελύτη, που θα του δώσει και τη δική του ομιλία.

Λένα Αραμπατζίδου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Το 1976 ο Μάκης Βαρλάμης - ύστερα από πρόσκληση της Δημοτικής Αρχής - παρουσίασε στην «Αντωνιάδειο Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών» στην ιδιαίτερη πατρίδα του τη Βέροια τον κύκλο έργων ζωγραφικής «Οι Πρόσφυγες» και δημοσίευσε το ποιητικό κείμενο-μανιφέστο «Αναμέτρηση»:

Α Ν Α Μ Ε Τ Ρ Η Σ Η

Είμαι: Ο πρωτομάστορας μάγιστρος τεχνίτης.

Ο μέγας δημιουργός-ανατολίτης μεγιστάνος.

Τα δίνω όλα κάθε στιγμή κι απ' την αρχή.

Κάθε στιγμή καινούρια αρχή.

Κάθε στιγμή δίνω τα πλούτη ζάμπλουτα και γίνομαι ζητιάνος κι από ζητιάνος μεγιστάνος.

Τα πετράδια που σκαλίζω και τις ζωγραφιές που ανοίγω.

Κάθε στιγμή κι απ' την αρχή.

Είμαι ο πρωτομάστορας μάγιστρος του απόλυτου.

Είμαι ο δημιουργός της αιωνιότητας.

Όπου είμαι γίνεται μεταμόρφωση μετεμψύχωση μετουσίωση.

Τ' ανχάρια-τα σημάδια- οι γραμμές-τα ψυχογράμματα της έντονης ζωής μου-της βίαιης αγωνίας.

Είμαι ο μάγιστρος πρωτομάστορας αρχιτέκτονας της δονήσεως της φθηνής ουσίας στο άπειρο.

Είμαι: Να μ' αντικρίσεις δεν ημπορείς στα άθελα, στα υπόδουλα, στα ύπουλα - να μ' αντικρυσεις κατάματα; μόνο περήφανη συνάντηση αστραπή.

Είμαι φοβέρα κι άγριος, φωνάζω άγρια, ουρλιαχτό την απελπισία της ημέρας.

Τώρα σταυροπόδιασα με κουρεμένο κεφάλι και δέχομαι ακρόαση.

Η άλλη μεριά της όχτης η οργανωμένη κοινωνία με τις πολιτικο-στρατιωτικές δράσεις της σιδηροποίησης του περιβάλλοντος - να καθарίσω τις λέξεις - δεν ανήκω σ' αυτήν την μεριά - είμαι στην άλλη όχτη - ερημίτης αυτοεξόριστος - αυτή η κοινωνία δεν με δέχεται κι εγώ δεν κάνω συμβιβασμούς - είμαι πιστός αρνητής αυτής της φθηνής σκηνοθεσίας, εγώ κρατάω τις νηστείες και τους αγνούς

χορούς στ' αλώνι, της αγωνίας και της απελπισίας.

Είμαι ο άνθρωπος για στεγανά καμένα θρούψαλα του αγώνα που διασώσαμε στα περήφανα στήθια μας - μην απλώνεις χέρι - δεν είναι ώρα χαιρετισμού.

Σκύψε τώρα μπροστά στη βία κι αφουγκράσου τον χτούπο των σκλάβων του ασυνείδητου.

Να τα οράματα - να οι οπτασίες- διάλεξε τον δρόμο σου - σβήνουν οι γραμμές - σβήνουν οι εικόνες, χάνονται τα σημάδια - είμαι ο άνθρωπος του Αιγαίου των Πελασγών των Ποντίων των Κρητών - είμαι ο κόκκινος ψαράς ης Θήρας - είμαι ο κούρος των Αθηνών γυμνός σκονισμένος απέναντι στα βρώμικα χνώτα των επισκεπτών-είμαι ο πυρπολημένος Προμηθέας.

Λαμπάδα, κάρβουνο.

Είμαι με τους ανθρώπους που αγωνίζονται με τα στεγνά πράγματα της ειρήνης με τα καμένα θρούψαλα της αγάπης, φτάσαμε στο τέλος της εποχής μας.

Σβήσαν οι γενιές με τα μυθολογικά σημάδια στα πρόσωπα, χάθηκαν τ' ανάλαφρα σπίτια της αγάπης, τώρα αναπνέουμε τον τρόπο της βίας τον άγχο μιάς υποδούλωσης μεγάλης, μπροστά στο σιδερένιο ομοίωμα της τεχνοκρατικής θρησκείας.

Οι τυχοδιώκτες της σιδηροποίησης πληθαίνουν στις πόλεις, σιδερένιες γίνονται οι αυλές, σιδερένιοι οι δρόμοι, σιδερένια τα σπίτια, σιδερένια τα βήματα.

Οι τυχοδιώκτες νεκροθάφτες της ζωής με τις νεκρόφιλες μηχανές της υποταγής.

Τυχοδιώκτες αρχιτέκτονες του ασυνείδητου.

Τυχοδιώκτες μηχανικοί του θανάτου της υποταγής.

Τυχοδιώκτες, Τυχοδιώκτες, Τυχοδιώκτες.

Μα τι να αντέξουν τα ανάλαφρα σπίτια μας της αγάπης

Το αγκάλιασμα ήταν ύπουλο σφίξιμο που πνίγει νεκρόφιλο

Τυχοδιώκτες, Τυχοδιώκτες, Τυχοδιώκτες.

Ν' αρχίσει η αναμέτρηση
Τώρα σταυροπόδιασα με κουρεμένο κεφάλι.
Ν' αρχίσει η αναμέτρηση.
Μη βιάσου και ορθώνεις αντίσταση.
Σιγά, σιγά, με πείσμα με θάρρος περηφάνεια
θα πλήξουμε το σιδερένιο τίγρη που είναι χάρτινος.
Με τι να ξοφλήσω το χρέος.

Αυτά τα καμμένα χείλη, κάρβουνα του πυρπολημένου βουδιστή,
μαύρα σημάδια εγκαύματα βαθιά στην ψυχή μου, θρούψαλα της
απελπισίας.

Μα τι να σβήσουν οι φωτιές της καμμένης σάρκας.

Μα τι να σώσουν οι φλόγες.

Μα τι για λέξεις.

Σταυροπόδιασα.

Τάνυσα τη ζωή μου με κουρεμένο κεφάλι.

Να έμπουν κι οχτροί και να ήτανε άξιοι, ήτανε τυχοδιώκτες, ύπου-
λοι, δειλοί, άνανδροι, σκοτεινοί, άτιμοι, άψυχοι - μα τι να φέρουν
στην αναμέτρηση πιο σκληρά απ' τα πικρά τους πρόσωπα τα νεκρό-
φιλα, όλμους και ναπάλ βόμβες να χτυπήσουν τα γυμνά παιδιά μου
του Δημοτικού.

Να ημπορείς να κάψεις το ξεραμένο καθάριο πνέμα μας,
τα γελαστά χείλη μου, της ειρήνης,
τα βιαστικά μάτια μου της δημιουργίας.

Να τρυπήσεις το καύκαλό μου το κοκκάλινο με σιδερένιες σφαίρες.

Δεν φοβούμαι τίποτες.

Είμαι αγωνιστής.

Άγγιχτος.

Απλησίαστος.

Ούτε ο παππούς, πατέρας μου κι ο γιος μου θα σε δεχθούν σε
ακρόαση.

Κι αν τολμήσεις,

φλόγες κι αναμμένες πέτρες κι έκρηξη μαζί φριχτή απάντηση της
αυτοπυρπόλησής μας.

Ασυμβίβαστη.

Τώρα σταυροπόδιασα με κουρεμένο κεφάλι.

Τώρα δέχομαι ακρόαση.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΑΥΤΟ ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΣΕ 360
ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΤΟΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2019
& ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΙ-
ΩΝ (ΧΑΤΖΗΖΑΦΕΙΡΙΟΥ Β. - ΚΟΧΡΗΣ Φ.
Α.Ε.) ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΒΕΛΒΕΤ 135 ΓΡ. ΚΑΙ 300
ΓΡ. ΓΙΑ ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ. Η ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΤΤΡΙ'S ΑΕ - ΙΩΑΚ.
ΤΡΙΚΑΛΙΑΡΗΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ
ΕΚΔΟΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΕΡ-
ΓΑΣΤΗΡΙ ΒΕΡΓΙΝΑΣ